בקיהו

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי ברכות

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי

העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3)שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה ״כמעט מוכרח״, אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4)הטלתי ״מתגים״ כפי הצורך בעין יפה...
Paragraphs & punctuation marks

הוגה בריש ירחא אייר תשע״ג

בחמלת ה׳ עלי יהושע יהודה גליק, נגמר בס״ד ג׳ וישב י״ז כסליו תשע״ב

מסכת ברכות פרק א בס״ד מוצש״ק חיי כ״ג מרחשוון תשע״ב

הלכה א משנה מאימתי קורין את שמע בערבין? משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן עד סוף האשמורת הראשונה דברי ר״א. וחכמים אומרים עד חצות. ר״ג אומר עד שיעלה עמוד השחר.

מעשה ובאו בניו מבית המשתה ואמרו לו לא קרינו את שמע אמר להן אם לא עלה עמוד השחר חייבין אתם לקרות. ולא זו בלבד אמרו אלא כל שאמרו חכמים עד חצות מצותן עד שיעלה עמוד השחר. הקטר חלבים ואיברים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. כל הנאכלים ליום אחד מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אם כן למה אמרו חכמים עד חצות? כדי להרחיק את האדם מן העבירה:

גמרא אנן תנינן משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן. תני רבי חייא משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פיתן בלילי שבת. ותני עלה קרובים דבריהן להיות שוין. איתא חמי בא וראה! משעה שהכהנים נכנסין לוכל בתרומתן יממא הוא ועם כוכביא הוא, משעה שדרך בני אדם נכנסין לאכול פתן בלילי שבת שעה ותרתי ליליא הוא, ואת אמרת קרובים דבריהן להיות שוין?! אמר רבי יוסי תיפתר באילין כופרניא דקיקייא כפרים קטנים דאורחיהון מסתלקא עד דהוא יממא דרכן להסתלק מביה״ן מבעו״י דצדי לון מיקמי חיותא. שמם דרכן מפני החיות

תני הקורא קודם לכן לא יצא ידי חובתו. אם כן למה קורין אותה בבית הכנסת? אמר רבי יוסי אין קורין אותה בבית הכנסת בשביל לצאת ידי חובתו אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך דבר של תורה.

ר׳ זעירא בשם רב ירמיה ספק בירך על מזונו ספק לא בירך צריך לברך דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת. ספק התפלל ספק לא התפלל, אל יתפלל. ודלא כרבי יוחנן דא״ר

יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום כולו. למה? שאין תפילה מפסדת. ספק קרא ספק לא קרא? נישמעינה מן הדא: הקורא קודם לכן..שעה שהכהנים נכנסין לא יצא ידי חובתו. וקודם לכן לאו ספק הוא?! ואת אמרת צריך לקרות. הדא אמרה ספק קרא ספק לא קרא, צריך לקרות.

סימן לדבר משיצאו הכוכבים. ואף על פי שאין ראיה לדבר זכר לדבר (נחמיה ד) ואנחנו עושים במלאכה וחציים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים וכתיב (שם) והיה לנו הלילה למשמר והיום למלאכה.

כמה כוכבים יצאו ויהא לילה? רבי פינחס בשם רבי אבא בר פפא כוכב אחד ודאי יום. שנים ספק לילה. שלשה ודאי לילה. שני ספק?! והכתיב עד "צאת הכוכבים" לא מיעוט כוכבים שנים?! קדמיא לא מתחשב.אין התנא מונה הראשון

בערב שבת, ראה כוכב אחד ועשה מלאכה פטור. שנים, מביא אשם תלוי. שלשה מביא חטאת. במוצאי שבת, ראה כוכב אחד ועשה מלאכה מביא חטאת. שנים מביא אשם תלוי. שלשה פטור. רבי יוסי בר' בון בעי אין תימר שנים ספק, ראה שני כוכבים בערב שבת והתרו בו ועשה מלאכה, ראה שני כוכבים במוצאי שבת והתרו בו ועשה מלאכה, מה נפשך אם הראשונים יום הן, אף האחרונים יום הן ויהא חייב על האחרונים. אם האחרונים לילה, אף הראשונים לילה, ויהא חייב על הראשונים. ראה שני כוכבים בערב שבת וקצר כחצי גרוגרת בשחרית וקצר כחצי גרוגרת ראה שני כוכבים במוצאי שבת וקצר כחצי גרוגרת, מה נפשך אם הראשונים יום הן אף האחרונים יום הן ויצטרף של שחרית עם של מוצאי שבת ויהא חייב על האחרונים, אם האחרונים לילה אף הראשונים לילה ויצטרף של שחרית עם של לילי שבת ויהא חייב על הראשונים.

הדא דתימרשמהני 3 כוכבים באילין דלית אורחתהון מתחמיא בימםמאשאין דרכן להיראות ביום ברם באילין דאורחהון מתחמיא בימםמא לא משערין בהון. א״ר יוסי בר׳ בון ובלחוד דיתחמון תלתא כוכבין בר מן הדא כוכבתא.שדרכו ליראות ביום

רבי יעקב דרומנה בשם רבי יהודא בן פזי כוכב אחד ודאי יום שנים לילה. ולית ליה ספק?! אית ליה ספק, בין כוכב לכוכב.

תני כל זמן שפני מזרח מאדימים זהו יום, הכסיפו זהו בין השמשות, השחירו נעשה העליון שוה לתחתון זהו לילה. רבי אומר הלבנה בתקופתהבאמצע החודש כשהיא ״מליאה״ התחיל גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות, זהו בין השמשות. אמר רבי חנינא סוף גלגל חמה לשקע ותחילת גלגל לבנה לעלות. ותני שמואל כןכר״ח שאין ״רואין זה את זה״ (כמובן מדובר בט״ו לחודש) : אין הלבנה זורחת בשעה שהחמה שוקעת ולא שוקעת בשעה שהחמה זורחת.

רבי שמואל בר חייא בר יהודה בשם רבי חנינא התחיל גלגל חמה לשקע אדם עומד בראש הר הכרמל ויורד וטובל בים הגדול ועולה ואוכל בתרומתו חזקה ביום טבל. הדא דתימר בההוא דאזיל ליה בקפונדרא shortcut ברם ההוא דאזל ליה באיסרטא street לא בדה.לוקח יותר זמן

איזהו בין השמשות? אמר רבי תנחומא לטיפה של דם שהיא נתונה על גבי חדה של סייף, נחלקה הטיפה לכאן ולכאן זהו בין השמשות:חודה של חרב= ״כהרף עין״ איזהו בין השמשות? משתשקע החמה כדי שיהלך אדם חצי מיל דברי רבי נחמיה רבי יוסי אומר בין השמשות כהרף עין ולא יכלו לעמוד עליו חכמים.

רבי יוסי ורבי אחא הוו יתבין, אמר רבי יוסי לרבי אחא לא מסתבראאלא ש... סוף חצי מיל דרבי נחמיה, כהרף עין דרבי יוסי. אמר ליה אוף אנא סבר כן. רבי חזקיה לא אמר כן אלא

כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הוא. אמר רבי מנא קשייתה קומי דרבי חזקיה, כד תנינן תמןזבים 1:6 ראה אחת ביום ואחת בין השמשות, אחת בין השמשות ואחת למחר, אם יודע שמקצת הראייה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה ולקרבן, ואם ספק שמקצת הראיה מהיום ומקצתה למחר ודאי לטומאה וספק לקרבן, רבי חייא בר יוסף בעא קומי רבי יוחנן, מאן תנא ראיה נחלקת לשנים?שאפשר לחלק ראייה לשני ימים **רבי יוסי**דאית ליה בין השמשות כהרף עין

אמר לה קשתה על דעתך דאת אמר כל הרף עין והרף עין שבחצי מיל דרבי נחמיה ספק הואא״כ באיזה ״הרף-עין״ יראה? כדיי שייחשב כשני ימים?—ומתרץ לכשיבא אליהו ויאמר איזה ה״ע היא ביה״ש **למה אמר ליה** קשתיה לכשיבא אליהו ויאמר זהו בין השמשות. מאן פליג???

ר׳ חנינא חברהון דרבנן בעי, כמה דאת אמר בערבית נראו שלשה כוכבים אע״פ שהחמה נתונה באמצע הרקיעגוזמא.. לילה הוא. ומר אף בשחרית כן! יהא ״לילה״ אף שכבר יש אור!!

א״ר אבא כתיב (בראשית יט) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה, וכתיב (ויקרא כב) ובא השמש וטהר מקיש יציאתו לביאתו מה ביאתו משיתכסה מן הבריות אף יציאתו לכשיתודע לבריות???

אמר רבי בא כתיב (בראשית מד) הבוקר אור, התורה קראה לאור בוקר.

תני רבי ישמעאל (שמות טז) בבקר בבקר כדי ליתן תחום לבוקרו של בוקר.

אמר רבי יוסי בי ר׳ בון אם אומר ליתן עוביו של רקיע ללילה בין בערבית בין בשחרית נמצאת אומר שאין היום והלילה שוין ותני באחד בתקופת ניסן ובאחד בתקופת תשרי היום והלילה שוין

אמר רבי הונא נלפינה מדרך הארץ. שרי מלכא נפק אף על גב דלא נפק אמרין דנפקכשיצא המלך מהעיר, אע״פ שלא יצא, אומרין ״יצא״ שרי עלילהתחיל ליכנס לא אמרין דעל, עד שעתה דייעול?!!

זהו שעומד ומתפלל צריך להשוות את רגליו. תרין אמורין רבי לוי ורבי סימון: חד אמר כמלאכים וחד אמר ככהנים. מאן דאמר ככהנים (שמות כ) לא תעלה במעלות על מזבחי שהיו מהלכים עקב בצד גודל וגודל אצל עקב. ומאן דאמר כמלאכים (יחזקאל א) ורגליהם רגל ישרה. ר׳ חנינא בר אנדריי בשם רבי שמואל בר סוטר המלאכים אין להן קפיצין joints ומה טעמא? (דניאל ז) קרבת על חד מן קמייא קיימיא.

אמר רבי הונא זה שרואה את הכהנים בבית הכנסת בברכה ראשונה צריך לומר ברכו את ה׳ מלאכיו. בשנייה ברכו את ה׳ כל צבאיו. בשלישית ברכו ה׳ כל מעשיו. במוסף- בברכה הראשונה צריך לומר (תהלים קלד) שיר המעלות הנה ברכו את ה׳ כל עבדי ה׳ העומדים בבית ה׳ בלילות. בשנייה (שם) שאו ידיכם קודש. בשלישית (שם) יברכך ה׳ מציון. אם היו ארבעכגון בתעניות שמתפללין מנחה ונעילה חוזר תליתיאתא כקדמיתא, ורביעתא כתיניוותא.

אמר רבי חצנא מאיילת השחר עד שיאור המזרח אדם מהלך ארבעת מילין. משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל. ומניין משיאור המזרח עד שתנץ החמה ארבעת מיל? דכתיב (בראשית יט) וכמו השחר עלה וגו׳ וכתיב (שם) השמש יצא על הארץ ולוט בא צוערה. ומן סדום לצוער ארבעת מיל, יותר הוון?! אמר רבי זעירא המלאך היה מקדר cut through לפניהן הדרך. ומניין מאיילת השחר עד שיאור המזרח ארבעת מיל? ״כמו״ וכמו מילה מדמיא לחבירתה.יש שיעור דומה לזה (מן איילת עד האיר מזרח)

אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא איילתא דשחרא מאן דאמר כוכבתא היא,מי שסובר שהיא planet טעיא. זימנין דהיא מקדמא

וזימנין דהיא מאחרה. מאי כדון? כמין תרין דוקרנין "prongs" דנהור דסלקין מן מדינחאשעולין מן המזרח ומנהרין.

דלמאמעשה שהיה רבי חייא רבא ורבי שמעון בן חלפתא הוו מהלכין בהדא בקעת ארבל בקריצתה day-break וראו איילת השחר שבקע אורה. אמר רבי חייא רבה לר' שמעון בן חלפתא בי רבי כך היא גאולתן של ישראל בתחילה קימאה קימאהמעט מעט כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת. מאי טעמא? (מיכה ז) כי אשב בחושך ה' אור לי. כך בתחילה (אסתר ב) ומרדכי יושב בשער המלך ואחר כך (אסתר ו) ויקח המן את הלבוש ואת הסוס ואחר כך (שם) וישב מרדכי אל שער המלך ואחר כך (אסתר ח) ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות ואח"כ (שם) ליהודים היתה אורה ושמחה.

ואתיא דר' חצנא כר' יודה. דתני בשם ר' יודה עוביו של רקיע מהלך חמשים שנה. אדם בינוני מהלך ארבעים מיל ביום. עד שהחמה נוסרת ברקיע מהלך חמשים שנה, אדם מהלך ארבעת מיל. נמצאת אומר שעוביו של רקיע אחד מעשרה ביום.

וכשם שעוביו של רקיע מהלך חמשים שנה כך עוביה של ארץ ועוביו של תהום מהלך חמשים שנה ומה טעם? (ישעיהו מ) היושב על חוג הארץ וכתיב (איוב כב) וחוג שמים יתהלך וכתיב (משלי ח) בחוקו חוג על פני תהום חוג חוג לגזירה שוה.

תני עץ חייםשנאמר בגן-עדן--עוביו מהלך חמש מאות שנה. אמר רבי יודה בי ר' אלעאי לא סוף דבר נופו, אלא אפיי כורתו.his trunk וכל פילוג מי בראשית מתפלגין מתחתיו ומה טעם? (תהלים א) והיה כעץ שתול על פלגי מים.

תני עץ חיים אחד מששים לגן. הגן אחד מששים לעדן (בראשית א) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. תמצית כור תרקב שותה.מים שמתמצין מן השקאת בית-כור, יכול להשקות 1/60 ממנו תמצית

כוש מצרים שותה. נמצאת אומר מצרים מהלך ארבעים יום וכוש מהלך שבע שנים ועוד.

ורבנן אמריןעובי רקיע כשני אבות הראשונים 500 שנים סה״כ (דברים יא) כימי השמים על הארץג״כ 500 שנה וכשם שבין הארץ לרקיע מהלך חמש מאות שנה. כך בין רקיע לרקיע מהלך חמש מאות שנה. ועוביו מהלך חמש מאות שנה. ומה חמית מימר עוביו של רקיע מהלך חמש מאות שנה? אמר רבי בון יהי רקיע בתוך המים יהי רקיע בתווך.באמצע

רב אמר לחים היו שמים ביום הראשון ובשני קרשו. רב אמר (בראשית א) יהי רקיע יחזק הרקיע יקרש הרקיע יגלד הרקיע ימתח הרקיע. אמר רבי יודה בן פזי יעשה כמין מטלית let there be a “lining” to the firmament (to make it stronger) הרקיע היך מה דאת אמר (שמות לט) וירקעו את פחי הזהב וגומר. תני בשם ר׳ יהושע עוביו של רקיע כשתי אצבעיים. מילתיה דר׳ חנינא פליגא דא״ר אחא בשם ר׳ חנינא (איוב לז) תרקיע עמו לשחקים חזקים כראי מוצק. תרקיע- מלמד שהן עשויין כטס.thin יכול שאינן בריאין? ת״ל חזקים. יכול שהן נתרפין rusty ת״ל כראי מוצק בכל שעה ושעה נראין מוצקים. רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש. ר׳ יוחנן אמר בנוהג שבעולם אדם מותח אוהל על ידי שהות רפה ברם הכא (ישעיהו מ) וימתחם כאהל לשבת וכתיב חזקים. רבי שמעון בן לקיש אמר בנוהג שבעולם אדם נוסך כלים על ידי שהות הוא מעלה חלודה ברם הכא כראי מוצק בכל שעה ושעה הן נראין כשעת יציקתן. רבי עזריה אמר על הא דרבי שמעון בן לקיש (בראשית ב) ויכולו השמים והארץ וכל צבאם ויכל אלהים ביום השביעי (שם) ויברך אלהים את יום השביעי מה כתיב בתריה (שם) אלה תולדות השמים וכי מה ענין זה אצל זה אלא יום נכנס ויום יוצא שבת נכנס שבת יוצא חודש נכנס חודש יוצא שנה נכנס שנה יוצאה וכתיב (שם) אלה תולדות השמים והארץ בהבראם ביום עשות ה׳ אלהים ארץ ושמים.

רבי אומר ארבע אשמורות ביום וארבע אשמורות בלילה העונה אחד מעשרים וארבעה לשעה. העת אחד מעשרים וארבעה לעונה. הרגע אחד מעשרים וארבעה לעת. כמה הוא הרגע? רבי ברכיה בשם ר׳ חלבו אמר כדי לאומרו. ורבנן אמרין הרגע כהרף עין. תני שמואל הרגע אחד מחמשת ריבוא וששת אלפים ושמונה מאות וארבעים ושמונה לשעה.

ר׳ נתן אומר שלשמשמרות יש בלילה (שופטים ז) ראש האשמורת התיכונה. ר׳ זריקן ור׳ אמי בשם ר׳ שמעון בן לקיש טעמא דר׳ (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך וכתיב (שם) קדמו עיני אשמורות. ר׳ חזקיה אמר רבי זריקן רבי בא חד אמר טעמיה דרבי וחרינה אמר טעמיה דר׳ נתן מאן דמר טעמא דרבי חצות לילה. ומאן דמר טעמיה דרבי נתן ראש האשמורת התיכונה. מה מקיים רבי נתן טעמיה דר׳ חצות לילה? פעמים חצות לילה, ופעמים קדמו עיני אשמורות 10 בערב! הא באי זה צד? בשעה שהיה דוד סועד סעודת מלכים חצות לילה ובשעה שהיה סועד סעודת עצמו קדמו עיני אשמורות, מכל מקום לא הוה שחרא אתיא ומשכח לדוד דמיךישן הוא שדוד אמר (תהלים נז) עורה כבודי עורה הנבל וכינור אעירה שחר. איתעיר יקרי מן קומי איקריה דברייתעורר כבודי מפני כבוד בוראי! איקרי לא חשיב כלום מן קדם איקריה דבריי. אעירה שחר אנא הוינא מעורר שחרה, שחרה לא הוה מעורר לי. והיה יצרו מקטרגו ואומר לו דוד דרכן של מלכים להיות השחר מעוררן, ואת אמר אעירה שחר?! דרכן של מלכים להיות ישינין עד שלש שעות ואת אמר (תהלים קיט) חצות לילה אקום?! והוא אומר (שם) על משפטי צדקך. ומה היה דוד עושה? ר׳ פינחס בשם ר׳ אלעזר בר׳ מנחם היה נוטל נבל וכינור ונותנו מראשותיו ועומד בחצי הלילה ומנגן בהם כדי שישמעו חבירי תורה. ומה היו חבירי תורה אומרים ומה אם דוד המלך עוסק בתורה אנו עאכ״ו. א״ר לוי כנור היה תלוי כנגד חלונותיו של דוד והיה רוח צפונית מנשבת בלילה ומנפנפת בו והיה מנגן מאליו הה״ד (מלכים ב ג) והיה כנגן

המנגן כנגן במנגן אין כתב כאן אלא כנגן המנגן הכינור היה מנגן מאיליו.

מה מקיים רבי טעמא דרבי נתן? ראש האשמורת התיכונה א״ר הונא סופה של שנייה וראשה של שלישית, הן מתכנות את הלילה. אמר ר׳ מנא ויאות?! מי כתיב תיכונות לא תיכונה! ומתרץ..קדמיתא לא מתחשבא,אין אשמורה ראשונה נחשבת דעד כדון ברייתא עירין עדיין בני אדם ניעורין :

פיסקא וחכמים אומרים עד חצות: רבי יסא בשם ר׳ יוחנן הלכה כחכמים. רבי יסא מפקד לחברייא אין בעיתון מתעסקא באוריתא, אתון קרייה שמע קודם חצות ומתעסקין. מילתיה אמרה שהלכה כחכמים. מילתיה אמרה, שאמר דברים אחר אמת ויציב.שיכולים להתפלל תפילת ערבית אח״כ ״ואי״צ לסמוך גאולה לתפילה״

תני: הקורא את שמע בבית הכנסת בשחר יצא ידי חובתו בערב לא יצא ידי חובתו. מה בין הקורא בשחרית ומה בין הקורא בערבית???מפני שקורא קודם הזמן—ולמה קורא בביה״ן? כדיי לסמוך גאולה לתפילה ר׳ הונא בשם רב יוסף מה טעם אמרו אדם צריך לקרות שמע בביתו בערב? בשביל להבריח את המזיקין. מילתיה אמרהשכבר קרא בביה״ן כדיי לסמוך---רק ״חזר וקרא״ בבית בשביל להבריח וכו׳ שאין אמר דברים אחר אמת ויציב. מילתיה דר׳ שמואל בר נחמני אמר כן ר׳ שמואל בר נחמני כד הוה נחית לעיבורה הוה מקבל גבי ר׳ יעקב גרוסה, והוה ר׳ זעירא מטמר ביני קופייא baskets משמענא היך הוה קריר״ש שמע, והוה קרי וחזר וקרי עד דהוא שקע מיניה גו שינתיה. ומאי טעמא? ר׳ אחא ור׳ תחליפתא חמוי בשם ר׳ שמואל בר נחמן (תהלים ד) רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודומו סלה.

מילתיה דר׳ יהושע בן לוי פליגא. דר׳ יהושע בן לוי קרי מזמורים בתרהאחר ק״ש של ערבית (כעין שאנו אומרים ברוך ד׳ לעולם) והא תני אין אומר דברים אחר אמת ויציב! פתר לה באמת ויציב של שחרית.

דמר ר׳ זעירא בשם ר׳ אבא בר ירמיה שלש תכיפות הן. תכף לסמיכה שחיטה, תכף לנטילת ידים ברכה, תכף לגאולה תפילה. תכף לסמיכה שחיטה- (ויקרא א) וסמך ושחט. תכף לנטילת ידים ברכה- (תהלים קלד) שאו ידיכם קדש וברכו את ה׳. תכף לגאולה תפילה- (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי מה כתיב בתריה? (תהלים כ) יענך ה׳ ביום צרה. א״ר יוסי בי ר׳ בון כל מי שהוא תוכף סמיכה לשחיטה אין פסול נוגע באותו קרבן. וכל מי שהוא תוכף לנטילת ידים ברכה אין השטן מקטרג באותה סעודה. וכל מי שהוא תוכף גאולה לתפילה אין השטן מקטרג באותו היום. א״ר זעירא אנא תכפית גאולה לתפילה ואיתצדית באנגריאנתפסתי לעבודת המלך! מובליא הדס לפלטיןלהוליך הדסים לפלטין אמרו ליה ר׳, רבו היא!חשיבות היא! אית בני אינשי הבין פריטין מחכים פלטין.יש בנ״א נותנין פרוטה לראות פלטין

א״ר אמי כל מי שאינו תוכף לגאולה תפילה למה הוא דומה לאוהבו של מלך שבא והרתיקדפק על פתחו של מלך יצא לידע מה הוא מבקש ומצאו שהפליג, עוד הוא הפליג:

פיסקא רבן גמליאל אומר עד שיעלה עמוד השחר. אתיא דרבן גמליאל כרבי שמעון. דתני בשם ר׳ שמעון פעמים שאדם קורא את שמע אחת לפני עמוד השחר ואחת לאחר עמוד השחר ונמצא יוצא ידי חובתו של יום ושל לילה. הא רבן גמליאל כרבי שמעון בערבית, אף בשחרית כן? או יהא בה כיי דמר ר׳ זעירא תנאי אחוי דרב חייא בר אשיא ודרב אבא בר חנה הקורא עם אנשי משמר לא יצא כי משכימין היוקודם ״שיכיר״

פיסקא מעשה שבאו בניו וכו׳. ורבן גמליאל פליג על רבנין ועבד עובדא כוותיה?!כדעת עצמו והא רבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והא רבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה. והן אשכחנן דרבי מאיר פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? דתני סכין אלוונתית ointment לחולה בשבת. אימתי? בזמן שטרפו ביין ושמן מערב שבת אבל אם

לא טרפו מערב שבת אסור. תני אמר ר׳ שמעון בן אלעזר מתיר היה רבי מאיר לטרוף יין ושמן ולסוך לחולה בשבת. וכבר חלה ובקשנו לעשות לו כן ולא הניח לנו ואמרנו לו רבי דבריך מבטל בחייך ואמר לן אף על פי שאני מיקל לאחרים מחמיר אני על עצמי דהא פליגי עלי חברי.

והן אשכחנן דרבי עקיבה פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? כיי דתנינן תמן השדרה והגולגולת מב׳ מתים. רביעית דם מב׳ מתים. ורובע עצמות מב׳ מתים. אבר מן המת מב׳ מתים. אבר מן החי מב׳ אנשים. ר׳ עקיבה מטמא וחכמים מטהרין. תני מעשה שהביאו קופה מליאה עצמות מכפר טבי והניחוה באויר הכנסת בלוד ונכנס תודרוס הרופא ונכנסו כל הרופאים עמו אמר תודרוס הרופא אין כאן שדרה ממת אחד ולא גולגולת ממת אחד אמרו הואיל ויש כאן מטהרין ויש כאן מטמאין נעמוד על המניין התחילו מרבי עקיבה וטיהר אמרו לו הואיל והיית מטמא וטיהרת טהור.

והן אשכחנן דר׳ שמעון פליג על רבנין ולא עבד עובדא כוותיה? כיי דתנינן תמן רבי שמעון אומר כל הספחין מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות שדה. וחכמים אומרים כל הספחין אסורין. ר׳ שמעון בן יוחי עבד עובדא בשמיטתא חמא חד מלקט ספיחי שביעית, אמר ליה ולית אסור ולאו ספיחין אינון?! אמרו ליה ולא את הוא שאת מתיר! אמר ליה ואין חבירי חולקין עליי?! וקרי עלוי (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הות ליה. ורבן גמליאל פליג על רבנן ועבד עובדא כוותיה?! שנייא הכא שהיא לשינון. מעתה אף משיעלה עמוד השחר!

ואית דבעי מימר תמן היו יכולין לקיים דברי חכמים ברם הכא כבר עבר חצות ולא היו יכולין לקיים דברי חכמים, אמר לון עובדין עובדא כוותיה:

פיסקא ולא זו בלבד וכו' הקטר חלבים ואיברים ואכילת פסחים מצותן עד שיעלה עמוד השחר. אנן תנינן אכילת פסחים, אית דלא תני אכילת פסחים. מאן תנא אכילת פסחים? רבנן. ומאן דלא תנא אכילת פסחים? ר' אליעזר. ומאי טעמא דרבי אליעזר? נאמר כאן (שמות יב) לילה ונאמר להלן (שם) לילה. מה לילה שנאמר להלן חצות אף כאן חצות. אמר רבי חונה ולית כן אכילת פסחים אפילו כרבנן, דתנינן הפסח אחר חצות מטמא את הידים:

פיסקא כל הנאכלין ליום אחד- קדשי קדשים. וא"כ למה אמרו חכמים וכו' אם את הוא אומר עד שיעלה עמוד השחר הוא סבור שלא עלה עמוד השחר נמצא אוכל ומתחייב מתוך שאת אומר לו עד חצות אפי' הוא אוכל אחר חצות אינו מתחייב:

הלכה ב משנה מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן. ר"א אומר בין תכלת לכרתן. עד הנץ החמה. ור' יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך בני מלכים לעמוד בשלש שעות

הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה:

גמרא כיני מתניי בין תכלת שבה ללבן שבהבחוט אחד יש קצת תכלת וקצת לבן

מה טעמון דרבנן? (במדבר טו) וראיתם אותו מן הסמוך לו.תכלת סמוך ללבן ומ"ט דרבי אליעזר? וראיתם אותו כדי שיהא ניכר בין הצבועים.

תני בשם ר"מ וראיתם אותה אין כתיב כאן אלא וראיתם אותו מגיד שכל המקיים מצות ציצית כאלו מקבל פני שכינה מגיד שהתכלת דומה לים והים דומה לעשבים ועשבים דומין לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד והכסא דומה לספיר דכתיב (יחזקאל י) ואראה והנה על הרקיע אשר על ראש הכרוב כאבן

ספיר כמראה דמות כסא. אחרים אומרים וראיתם אותו כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. רב חסדא אמר כהדא דאחרים. מה אנן קיימין? אם ברגיל, אפילו רחוק כמה חכים ליה.מכירו ואם בשאינו רגיל, אפילו קרוב ליה לא חכים ליה!! אלא כי אנן קיימין ברגיל ושאינו רגיל. כההוא דאזיל ליה לאכסניא ואתא לקיצין.פעמים בא אצלו

אית תניי תני בין זאב לכלב בין חמור לערוד ואית תניי תני כדי שיהא רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו. הוא בעי מימר מן דמר בין זאב לכלב בין חמור לערוד, כמן דמר בין תכלת לכרתן. ומן דמר כדי שיהא אדם רחוק מחבירו ארבע אמות ומכירו, כמן דמר בין תכלת ללבן.

אבל אמרו מצותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך גאולה לתפילה ונמצא מתפלל ביום. אמר רבי זעירא ואנא אמרית טעמא (תהלים עב) ייראוך עם שמש. אמר מר עוקבא הוותיקין היו משכימים וקורין אותה כדי שיסמכו לה תפילתן עם הנץ החמה. תני אמר רבי יודה מעשה שהייתי מהלך בדרך אחרי רבי אלעזר בן עזריה ואחרי רבי עקיבה והיו עסוקים במצות???צדקה והגיע עונת קרית שמע והייתי סבור שמא נתייאשו מקרית שמע, וקריתי ושניתי ואחר כך התחילו הם, וכבר היתה החמה על ראשי ההרים:

עד הנץ החמה: רבי זבדיה בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה כדי שתהא החמה מטפטפת על ראשי ההרים:

ר' יהושע אומר עד ג' שעות: רבי אידי ורב המנונא ורב אדא בר אחא בשם רב הלכה כרבי יהושע בשוכח. רבי הונא אמר תרין אמוראין חד אמר בשוכח, אגיב ליההשיב לו חבירו חבריה וכי יש הלכה בשוכח? כך הוא הלכה! ולמה אמרו בשוכח? כדי שיהא אדם מזרז בעצמו לקרותה בעונתה:

תמן תנינן שבת 1:2 מפסיקין לקרית שמע ואין מפסיקין לתפילה. אמר רבי אחא קרית שמע דבר תורה ותפילה אינה דבר תורה. אמר רבי בא ק״ש זמנה קבוע עים הנץ ותפילה אין זמנה קבוע. אמר רבי יוסי ק״ש אינה צריכה כוונה ואפשר לכוון באמצע סעודה ותפילה צריכה כוונה. אמר רבי מנא קשייתה קומי רבי יוסי ואפילו תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה, שלשה פסוקים הראשונים צריכין כוונה! ומתרץ..מן גו דאינון צבחר כיון שהם מעטים מיכוון:

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יוחי: כגון אנו שעוסקים בתלמוד תורה, אפילו לקרית שמע אין אנו מפסיקין. רבי יוחנן אמרה על גרמיה כגון אנו שאין אנו עסוקים בתלמוד תורה אפילו לתפלה אנו מפסיקין. דין כדעתיה ודין כדעתיה. רבי יוחנן כדעתיה: דאמר רבי יוחנן ולואי שיתפלל אדם כל היום. למה? שאין תפילה מפסדת. רבי שמעון בן יוחאי כדעתיה דרשב״י אמר אלו הוינא קאים על טורא דסיני בשעתא דאתיהיבת תורה לישראל, הוינא מתבעי קומי רחמנא דיתברי לבר נשא תרין פומין, חד דהוי לעי באוריתא וחד דעבד ליה כל צורכיה. אים הייתי עומד על הר סיני כשנתן הקב״ה התורה, הייתי מבקש שני פיות... חזר ומר חזר ואמר... ומה אין חד הוא לית עלמא יכיל קאים ביה מן דילטוריא בעלי לה״ר דיליה, אילו הוו תרין עאכ״ו!!

א״ר יוסי קומי רבי ירמיה אתיא דרבי יוחנן כרבי חנינא בן עקביא. דתני: כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לק״ש ואין מפסיקין לתפילה. ר׳ חנינא בן עקביא אומר כשם שמפסיקין לק״ש כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר כל מצותיה של תורה.

ולא מודה רשב״י שמפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב?! ולית ליה לרשב״י הלמד על מנת לעשות ולא הלמד שלא לעשות שהלמד שלא לעשות נוח לו שלא נברא. וא״ר יוחנן הלמד שלא לעשות נוח לו אילו נהפכה שילייתו על פניו ולא יצא לעולם! טעמיה דרשב״י זה שינון וזה שינון ואין מבטל

שינון מפני שינון. והא תנינן הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה. הא בעונתה חביבה מד״ת.!וקשיא לרשב״י ששלא הפסיק ומתרץ..א״ר יודן רשב״י ע״י שהיה תדיר בד״ת לפיכך אינה חביבה יותר מד״ת. היא היא.

תירוץ על רשב״י שלא הפסיקאמר רבי אבא מרי לא תנינן אלא כאדם שהוא קורא בתורה, הא בעונתה כמשנה היא. רשב״י כדעתיה דרשב״י אמר העוסק במקרא מידה ואינה מידה.ועדיף ליה עסק משנה ורבנן עבדי מקרא כמשנה:

הלכה ג משנה בש״א בערב כל אדם יטו ויקרו ובבוקר יעמדו שנאמר (דברים ו) בשכבך ובקומך. וב״ה אומרים כל אדם קורין כדרכן שנאמר (שם) ובלכתך בדרך. א״כ למה נאמר בשכבך ובקומך? אלא בשעה שבני אדם שוכבין ובשעה שבני אדם עומדים:

גמרא הא דב״ה מקיימים תרין קריין, מה מקיימין דב״ש בשבתך בביתך ובלכתך בדרך? בשבתך בביתך- פרט לעוסקים במצות. ובלכתך בדרך- פרט לחתן.

ותני מעשה בראב״ע ור׳ ישמעאל שהיו שרויין במקום אחדוהגיע זמן ק״ש של שחרית והוה ראב״ע מוטה ור׳ ישמעאל זקוף, הגיע זמן ק״ש נזקף ראב״עכב״ש והטה רבי ישמעאל. אמר ראב״ע לר׳ ישמעאל אומר לאחד מן השוק מה לך זקנך מגודל? והוא אומר יהיה כנגד המשחיתים!נותן לו compliment והלה שופך לו קיתון על פניו... אני שהייתי מוטה נזקפתי, ואתה שהיית זקוף הטית? א״ל אתה נזקפת כדברי ב״ש, ואני הטיתי כדברי ב״ה. ד״א שלא יראוני התלמידים ויעשו הלכה קבע כדברי ב״ש:

הלכה ד משנה א״ר טרפון אני הייתי בא בדרך והטיתי לקרות כדברי ב״ש וסיכנתי בעצמי מפני הלסטים. אמרו לו כדי היית לחוב בעצמך, שעברת על דברי ב״ה:

גמרא חברייא בשם ר׳ יוחנן דודים דברי סופרים לד״ת וחביבים כד״ת (שיר השירים ז) חכךאלו דברי חכמים כיין הטוב.אלו ד״ת שמעון בר ווה בשם ר׳ יוחנן דודים דברי סופרים לד״ת,אשגרת לישנא(ור״ל ״יותר״) וחביבים יותר מד״ת (שיר השירים א) כי טובים דודיךחכמים מיין.יותרמיינה של תורה ר׳ בא בר כהן בשם ר׳ יודה בן פזי תדע לך שחביבים דברי סופרים מד״ת שהרי ר״ט אלו לא קרא לא היה עובר אלא בעשה וע״י שעבר על דברי ב״ה נתחייב מיתה ע״ש (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש.

תני רבי ישמעאל ד״ת יש בהן איסור ויש בהן היתר יש בהן קולין ויש בהן חומרים. אבל דברי סופרים כולן חמורין הן תדע לך שהוא כן דתנינן תמן האומר אין תפילין לעבור על ד״ת פטור חמש טוטפות להוסיף על דברי סופרים חייב. רבי חנניה בריה דרב אדא בשם רבי תנחום בי ר׳ חייא חמורים דברי זקנים מדברי נביאים, דכתיב (מיכה ב) אל תטיפו יטיפון לא יטיפו לאלה לא יסג כלימות.אלו דברי נביאות וכתיב (שם) אטיף לך ליין ולשכר.אלו גזירות חכמים נביא וזקן למי הן דומין? למלך ששולח ב׳ פלמטרין imperial agent שלו למדינה על אחד מהן כתב אם אינו מראה לכם חותם שלי וסמנטירין שלי אל תאמינו לו. ועל אחד מהן כתב אע״פ שאינו מראה לכם חותם שלי האמינוהו בלא חותם ובלא סמנטירין כך בנביא כתיב (דברים יג) ונתן אליך אות או מופת ברם הכא (דברים יז) על פי התורה אשר יורוך.

הדא דתימא משיצאת בת קול אבל עד שלא יצאת בת קול כל הרוצה להחמיר על עצמו לנהוג כחומרי בית שמאי וכחומרי ב״ה על זה נאמר (קהלת ב) הכסיל בחושך הולך כקולי אילו ואילו נקרא רשע אלא אי כקולי דדין וכחומרי דדין אי כקולי דדין וכחומרי דדין הדא דתימא עד שלא יצאת בת קול אבל משיצאת בת קול לעולם הלכה כדברי בית הלל וכל העובר על דברי בית הלל חייב מיתה. תני יצאת בת קול ואמרה אלו ואלו דברי אלהים חיים אבל הלכה כדברי בית הלל איכן

יצאה בת קול רבי ביבי אמר בשם רבי יוחנן ביבנה יצאה בת קול:

הלכה ה משנה בשחר מברך שתים לפניה ואחת לאחריה. ובערב מברך שתים לפניה ושתים לאחריה. אחת ארוכה ואחת קצרה.

מקום שאמרו להאריך אינו רשאי לקצר לקצר אינו רשאי להאריך. לחתום אינו רשאי שלא לחתום שלא לחתום אינו רשאי לחתום:

גמרא ר' סימון בשם ר' שמואל בר נחמן ע"ש (יהושע א) והגית בו יומם ולילה- שתהא הגיות היום והלילה שוין.???שלא היו אומרים ויאמר בלילה, נמצא לעולם 6 "הגיות" רבי יוסי בר אבין בשם רבי יהושע בן לוי: ע"ש (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. ר' נחמן בשם רבי מנא כל המקיים שבע ביום הללתיך כאלו קיים והגית בו יומם ולילה:

מפני מה קורין שתי פרשיות הללו בכל יום? רבי לוי ורבי סימון. רבי סימון אמר מפני שכתוב בהן שכיבה וקימה. רבי לוי אמר מפני שעשרת הדברות כלולין בהן. (שמות כ; דברים ה) אנכי ה' אלהיך (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו. (שמות כ; דברים ה) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני (דברים ו) ה' אחד. לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא ואהבת את ה' אלהיך. מאן דרחים מלכאמי שאוהב המלך לא משתבע בשמיה ומשקר. זכור את יום השבת לקדשו למען תזכרו. רבי אומר זו מצות שבת שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה דכתיב (נחמיה ט) ואת שבת קדשך הודעת להם ומצות וחוקים ותורה צוית וגו' להודיעך שהיא שקולה כנגד כל מצותיה של תורה. כבד את אביך ואת אמך למען ירבו ימיכם וימי בניכם. לא תרצח ואבדתם מהרה מאן דקטיל מתקטיל. לא תנאף לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם א"ר לוי ליבא ועינא תרין סרסורין דחטאה דכתיב (משלי כג) תנה בני לבך לי ועיניך

דרכי תצרנה אמר הקב"ה אי יהבת לי לבך ועיניך אנא ידע דאת לי. (שמות כ) לא תגנוב (דברים יא) ואספת דגנך ולא דגנו של חבירך. לא תענה ברעך עד שקר אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו י) וה' אלהים אמת מהו אמת? אמר רבי אבון שהוא אלהים חיים ומלך עולם. אמר רבי לוי אמר הקב"ה אם העדת לחבירך עדות שקר מעלה אני עליך כאלו העדת עלי שלא בראתי שמים וארץ. לא תחמוד בית רעך וכתבתם על מזוזות ביתך ולא בית חבירך:

תמן תנינןתמיד 5:1 אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו? רב מתנא אמר בשם שמואל זו ברכת תורה. וקראו עשרת הדברים שמע והיה אם שמוע ויאמר. רבי אמי בשם ר"ל זאת אומרת שאין הברכותשהרי הפסיקו בעשרת הדברות מעכבות. אמר ר' בא אין מן הדא לית את ש"מ כלום, שעשרת הדברות הן הן גופה של שמע. דרב מתנא ור' שמואל בר נחמן תרוויהון אמרי בדין היה שיהיו קורין עשרת הדברות בכל יום ומפני מה אין קורין אותן מפני טענות המינין שלא יהו אומרים אלו לבדן ניתנו לו למשה בסיני. ר' שמואל בר נחמן בשם רבי יהודה בר זבודא בדין היה שיהיו קורין פרשת בלק ובלעם בכל יום ומפני מה אין קורין אותן שלא להטריח את הצבור. רבי חונה אמר מפני שכתיב בהבפרשת בלק שכיבה וקימה. ר' יוסי בי רבי בון אמר מפני שכתיב בהן יציאת מצרים ומלכות. אמר ר"א מפני שכתובהנזכר עניין ברכות בלעם בתורה ובנביאים ובכתובים:

אמר להם הממונה ברכו ברכה אחת והן בירכו. מה בירכו מר רב מתנה בשם שמואל זו ברכת התורה. והלא לא בירכו יוצר המאורות? רבי שמואל אחוי דרבי ברכיה עדיין לא יצאו המאורות ותימר יוצר המאורות?! ובשבת מוסיפין ברכה אחת למשמר היוצא מהו ברכה אמר ר' חלבו זו היא השוכן בבית הזה יטע ביניכם אחוה ואהבה ושלום וריעות:

שמואל אמר השכים לשנות קודם ק״ש צריך לברך. לאחר ק״ש א״צ לברךכבר נפטר באהבה רבה א״ר בא והוא ששנה על אתר:

ר׳ חונה אמר נראים הדברים מדרש צריך לברך, הלכות א״צ לברך. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי בין מדרש בין הלכות צריך לברך. א״ר חייא בר אשי נהגין הוינן יתבין קומי רב ובין מדרש בין הלכות זקיקינן למיברכה.

תני הקורא עם אנשי מעמדישראלים ״שעמדו״ על הקרבן לא יצא כי מאחרים היו. רבי זעירא בשם רבי אמי ביומי דרבי יוחנן הוינן נפקין לתעניתא וקרוי שמע בתר תלת שעין ולא הוה ממחי בידן. רבי יוסי ורבי אחא נפקין לתעניתא אתו ציבורא ומקרי שמע בתר תלת שעין. בעא רב אחא מחויי בידן. א״ל ר׳ יוסי והלא כבר קראו אותה בעונתה! כלום קורין אותה אלא כדי לעמוד בתפילה מתוך ד״ת. א״ל מפני ההדיוטות שלא יהו אומרים בעונתה הן קורין אותה.

אלו ברכות שמאריכין בהן: ברכות ר״ה ויה״כ וברכות תענית ציבור. מברכותיו של אדם ניכר אם ת״ח הוא אם בור הוא. אלו ברכות שמקצרין בהם: המברך על המצות ועל הפירות וברכת הזימון וברכה אחרונה של ברכת המזון אחר המזון. הא כל שאר ברכות אדם מאריך? אמר חזקיה מן מה דתני המאריך הרי זה מגונה, והמקצר הרי זה משובח, הדא אמרה שאין זה כלל.

תני צריך להאריך בגואל ישראל בתענית. הא בשש שהוא מוסיף אינו מאריך? א״ר יוסה שלא תאמר הואיל והוא מעין י״ח לא יאריך בה, לפום כן צריך מימר צריך להאריך בגואל ישראל בתענית:

אלו ברכות ששוחין בהן: בראשונה תחילה וסוף, ובמודים תחילה וסוף. השוחה על כל ברכה וברכה מלמדין אותו שלא ישחה. רבי יצחק בר נחמן בשם ר׳ יהושע בן לוי כהן גדול

שוחה על סוף כל ברכה וברכה. המלך ראש כל ברכה וברכה וסוף כל ברכה וברכה. ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי המלך משהוא כורע אינו נזקף עד שהוא משלים כל תפילתו. מ״ט? (מלכים א ח) ויהי ככלות שלמה להתפלל אל ה׳ את כל התפילה ואת כל התחינה הזאת קם מלפני מזבח ה׳ מכרוע על ברכיו. אי זו כריעה ואי זו בריכה? ר׳ חייא רבא הראה בריכה לפני ר׳ ונפסח ונתרפא. רבי לוי בר סיסי הראה כריעה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא.

(מלכים א ח) וכפיו פרושות השמים- א״ר אייבו כגון הדין נקדים shepherd (שנותן דו״ח שלא גזל כלום) היה עומד. א״ר אלעזר בר אבינא ככפים הללו שלא חטפו מבנין בהמ״ק כלום. תנא רבי חלפתא בן שאול הכל שוחין עם ש״צ בהודאה. ר׳ זעירא אמר ובלבד במודים.

רבי זעירא סבר לקרובהלקרב עצמו לש״ץ כדי לשוח עמו תחלה וסוף: ר׳ יסא כד סליק להכא חמתון גחנין ומלחשין. אמר לון מהו דין לחישה? ולא שמיע דמר רבי חלבו ר״ש בשם ר׳ יוחנן בשם ר׳ ירמיה רבי חנינא בשם ר׳ מיישא ר׳ חייא בשם ר׳ סימאי ואית דאמרין ליה חברייא בשם ר׳ סימאי: מודים אנחנו לך אדון כל הבריות אלוה התושבחות צור עולמים חי העולם יוצר בראשית מחיה מתים שהחייתנו וקיימתנו וזכיתנו וסייעתנו וקרבתנו להודות לשמך בא״י אל ההודאות. רבי בא בר זבדא בשם רב מודים אנחנו לך שאנו חייבין להודות לשמך תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית בא״י אל ההודאות. רבי שמואל בר מינא בשם רבי אחא הודייה ושבח לשמך לך גדולה לך גבורה לך תפארת יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתסמכנו מנפילתינו ותזקפנו מכפיפתינו כי אתה סומך נופלים וזוקף כפופים ומלא רחמים ואין עוד מלבדך בא״י אל ההודאות. בר קפרא אמר לך כריעה לך כפיפה לך השתחויה לך בריכה כי לך תכרע כל ברך תשבע כל לשון לך ה׳ הגדולה והגבורה והתפארת והנצח וההוד כי כל בשמים ובארץ לך ה׳ הממלכה והמתנשא

לכל לראש והעושר והכבוד מלפניך ואתה מושל בכל ובידך כח וגבורה ובידך לגדל ולחזק לכל ועתה אלהינו מודים אנחנו לך ומהללים לשם תפארתך בכל לב ובכל נפש משתחוים כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגוזלו בא״י אל ההודאות. אמר ר׳ יודן נהגין רבנן אמרין כולהון. ואית דאמרי או הדא או הדא.

תני ובלבד שלא ישוח יותר מדאי.

אמר רבי ירמיה ובלחוד דלא יעביד כהדין חרדונא turtle (שראשו זקוף) אלא כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך. מילתא דחנן בר באסובר שזוקף בשם פליגא: דחנן בר בא אמר לחברייא נימר לכון מילתא טבא דחמית לרב עביד ואמריתה קמיה דשמואל, וקם ונשק על פומי, ברוך אתה- שוחה. בא להזכיר את השם- זוקף. שמואל אמר אנא אמרית טעמא ה׳ זוקף כפופים. אמר רבי אמי לא מסתברא אלא, מפני שמי ניחת הוא.צריך ל״נחות״ ראשו כשמזכיר השם א״ר אבין אלו הוה כתיב ״בשמי״ ניחת הוא יאות, לית כתיב אלא ״מפני״ שמי ניחת הוא, קודם עד שלא הזכיר את השם, ״כבר״ ניחת הוא.

רבי שמואל בר נתן בשם ר׳ חמא בר חנינא מעשה באחד ששחה יותר מדאי והעבירו רבי. ר׳ אמי אמר ר׳ יוחנן הוה מעביר. א״ל ר׳ חייא בר בא לא היה מעבירו אלא גער ביה:

אלו ברכות שפותחין בהן בברוך: כל הברכות פותחין בהן בברוך, ואם היתה ברכה סמוכה לחברתה כגון ק״ש ותפילה אין פותחין בהן בברוך. התיב רבי ירמיה הרי גאולה.שאומר בליל סדר פותח בברוך אע״פ שסמוכה לברכת הלל! שנייא היא דמר רבי יוחנן הלל אם שמעה בבית הכנסת יצא.ואינו אומרה בביתו התיב רבי אליעזר בי רבי יוסה קומי ר׳ יוסה והא סופה!למה חותם בגאל ישראל, הרי כבר ״פתח״ בברוך א״ל שתים״שתי גאולות״ הנה אחת לבא ואחת לשעבר. התיבון הרי הבדלה!הא סמוכה למאורי האש! שנייא היא דמר רבי בא בר זבדא רבי היה מפזרן, וחוזר וכוללן על הכוס. רבי חייא

רבה היה מכנסן. התיבון הרי נברך! שנייא היא שאם היו שנים יושבים ואוכלים שאינן אומרים נברך. הרי הזן את הכל!למה חותם? קשיא. הרי הטוב והמטיב!למה פותח? שנייא היא דמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא הסריחו והמטיב שניתנו לקבורה. הא קדושה.קידוש על הכוס למה פותח, הרי סמוכה לבפה"ג! שנייא היא שאם היה יושב ושותה מבעוד יום וקדש עליו היום שאינו אומר בורא פרי הגפן. והא סופה!למה חותם במקדש השבת? ...סותר הכל...א"ר מנא טופס ברכות כך הוא, א"ר יודן מטבע קצר פותח בהן בברוך ואינו חותם בהן בברוך, מטבע ארוך פותח בהן בברוך וחותם בברוך.

*********לא נתבררה כל צרכה***********

כל הברכות אחר חיתומיהן אין אומרים ברכה פסוק.???אין מזכירין פסוק קודם חתימת הברכה התיב ר' יצחק בר' אלעזר קומוי ר' יוסה מכיון דתימר אחר חיתומיהן, אין אומרין ברכה פסוק.???למה לא יאמרו פסוק "אחר" החתימה אמרין חכימי הדין טלייא!ילד חכם זה! דהוא סבר מהו "אחר חיתומיהן"? שאם היה עומד בשחרית ושכח והזכיר את של ערבית וחזר וחתם בשל שחרית יצא.פירוש אחר לגמרי...

א"ר אחא כל הברכות כעין חותמותיהן. ואילין דאמרין (ישעיהו יב) צהלי ורוני יושבת ציון וגו' אין בו משום ברכה פסוק:

הלכה ו משנה מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר להן ר' אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא שנאמר (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. ימי חייך- הימים. כל ימי חייך- הלילות. וחכמים אומרים: ימי חייך- העולם הזה. כל ימי חייך- העולם הבא, להביא את ימות המשיח:

גמרא אע״פ שנכנסראב״ע לגדולה האריך ימים. הדא אמרה שהגדולה מקצרת ימים.

תמן אמרין לא יתחיל ויאמר, ואם התחיל גומר.שחייב עכ״פ להזכיר יצ״מ ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר.אפי׳ אים כבר התחיל, לא יגמור!

מתניתין פליגא על רבנן דהכא: מזכירין יציאת מצרים בלילות! ר׳ בא רב יהודה בשם רב מודים אנחנו לך שהוצאתנו ממצרים ופדיתנו מבית עבדים להודות לשמך. מתניתא פליגא על רבנן דתמן: ויאמר אינו נוהג אלא ביום! ״כל״ פרשת ויאמר אינו נוהג אלא ביום.אבל חלק יצ״מ חייב לומר

ר׳ בא בר אחא נחית לתמןבבל חמיתון מתחילין וגומריןראה אותן מתחילין וגומרין ולא שמיע דתמן אמרין לא יתחיל ויאמר ואם התחיל גומר. ורבנן דהכא אמרין מתחיל ואינו גומר.

בעון קומוי ר׳ אחייא בר׳ זעירה, היך הוה אבוך נהוג עביד כרבנן דהכא או כרבנן דהתם? ר׳ חזקיה אמר כרבנן דהכא. ר׳ יוסה אמר כרבנן דהתם. א״ר חנינא מסתברא דר׳ יוסה. דר׳ זעירא מחמיר וינון מחמרין, והוא עבד נהיג דכוותהון.

תני הקורא את שמע בבוקר צריך להזכיר יציאת מצרים באמת ויציב. ר׳ אומר צריך להזכיר בה מלכות. אחרים אומרים צריך להזכיר בה קריעת ים סוף ומכת בכורים. ר׳ יהושע בן לוי אומר צריך להזכיר את כולן וצריך לומר צור ישראל וגואלו.

ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי אמר לא הזכיר תורה בארץבברה״ז מחזירין אותו. מה טעם? (תהלים קה) ויתן להם ארצות גוים. מפני מה? בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו. ר׳ בא בר׳ אחא בשם רבי אם לא הזכיר ברית בארץ או שלא הזכיר בבונה ירושלים מלכות בית דוד מחזירין אותו. א״ר אילא אם אמר מנחם ירושלם יצא.

בר קפרא אמר הקורא לאברהם אברם עובר בעשה. רבי לוי אמר בעשה ולא תעשה (בראשית יז) ולא יקרא עוד את שמך אברם הרי בלא תעשה והיה שמך אברהם הרי בעשה. התיבון הרי אנשי כנסת הגדולה קראו אותו אברם. (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברם. שנייא היא שעד שהוא אברם בחרת בו. ודכוותה הקורא לשרה שרי עובר בעשה? הוא נצטווה עליה. ודכוותה הקורא לישראל יעקב עובר בעשה? שני ניתוסף לו, הראשון לא נעקר ממנו.

ולמה נשתנה שמו של אברהם ושמו של יעקב ושמו של יצחק לא נשתנה? אילו אבותן קראו אותן בשמן, אבל יצחק הקב"ה קראו יצחק שנאמר (בראשית יז) וקראת את שמו יצחק.

ד' נקראו עד שלא נולדו ואלו הן: יצחק וישמעאל יאשיהו ושלמה. יצחק- וקראת את שמו יצחק. ישמעאל- דכתיב (בראשית טז) וקראת את שמו ישמעאל. יאשיהו- (מלכים א יג) הנה בן נולד לבית דוד יאשיה שמו. שלמה- (דברי הימים א כב) כי שלמה יהיה שמו. עד כדון בצדיקים, אבל ברשעים זורו רשעים מרחם.כולם נקראו רשעים משעה שנולדו......

בן זומא אומר עתידין הן ישראל שלא להזכיר יציאת מצרים לעתיד לבוא. ומה טעם? (ירמיהו טז) לכן הנה ימים באים נאם ה' לא יאמר עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים כי אם חי ה' אשר העלה ואשר הביא את זרע בית ישראל מארץ צפון. אמרו לו לא שיעקר יציאת מצרים אלא מצרים מוסף על המלכיות מלכיות עיקר ומצרים טפילה. וכן הוא אומר (בראשית לה) לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל יהיה שמך. אמרו לא שיעקר שם יעקב אלא יעקב מוסף על ישראל. ישראל עיקר ויעקב טפל. וכן הוא אומר (ישעיהו מג) אל תזכרו ראשונות אילו המצרים. וקדמוניות אל תתבוננו אילו המלכיות. (שם) הנני עושה חדשה עתה תצמח זו של גוג. משלו משל למה הדבר דומה? לאחד שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו התחיל מספר מעשה

הזאב, ואח״כ פגע בו הארי וניצל מידו שכח מעשה הזאב התחיל מספר מעשה הארי, ואח״כ פגע בו נחש וניצל מידו שכח מעשה שניהם והתחיל לספר מעשה הנחש. כך היו ישראל הצרות האחרונות משכחות את הראשונות:

מסכת ברכות פרק ב

הלכה א משנה היה קורא בתורה והגיע זמן המקרא אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר׳ מאיר. ור׳ יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד. ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם:

גמרא א״ר בא זאת אומרת היה קורא בתורה...ולא בירך שאין הברכות ברכות ק״ש מעכבות. התיבון ואינו מפסיק הרי יש הפסק בתורה בין שמע לוהיה (ועי״כ מיירי מתניתין שדילג, ולא קתני לה) ולא תנינתה?! והכא אע״ג דלא תנינתה, צריך לברך!!

א״ר יוסה אם אומר את שהוא צריך לברך, בירך צריך שיכוין את לבו בכולן???

צריך לכוין את לבו בכולן? נישמעינה מן הדא: ר׳ אחי אמר משום ר׳ יהודה אם כיון לבו בפרק ראשון אע״פ שלא כיון לבו בפרק שני יצא. מה בין פרק ראשון ומה בין פרק שני? א״ר חנינא כל מה שכתוב בזה כתוב בזה? מעתה לא יקרא אלא אחד? א״ר עילא הראשון ליחיד והשני לציבור. והראשון לתלמוד והשני למעשה. בר קפרא אמר אין לך צריך כוונה אלא ג׳ פסוקים הראשונים בלבד. ותני כן: ושננתם עד כאן לכוונה מיכן ואילך לשינון.

ר׳ חונה ר׳ אורי רב יוסף רב יהודא בשם שמואל צריך לקבל עליו מלכות שמים מעומד. מה? אם היה יושב עומד? לא אם היה מהלך עומד.

תני צריך להאריך באחד. רב נחמן בר׳ יעקב אמר ובלבד בד׳. סומכוס בר יוסף אומר כל המאריך באחד מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. ר׳ ירמיה הוה מאריך סגין א״ל ר׳ זעירא לית את צריך כל הכין אלא כדי שתמליכהו בשמים ובארץ ובד׳ רוחות העולם.

רב שאיל לר׳ חייא רבא, ולינאלית אני חמירואה לרבי מקבל עליו עול מלכות שמים? א״ל כד תחמיניה יהיב ידיה על אפוהי הוא מקבל עליו עול מלכות שמים. וא״ל ואינו צריך להזכיר יציאת מצרים?! א״ל לית איפשר דלא יטי מילה.באמצע משנתו מזכיר דבר מיצ״מ ר׳ טביומי שאל לר׳ חזקיה לית הדאדרבי אמרה שאין לך צריך כוונה אלא פסוק הראשון בלבד? א״ל אדא יתנה עד ושננתם.???

ר׳ מני אמר משום ר׳ יודה שאמר משום ר׳ יוסי הגלילי אם הפסיק בה כדי לקרות את כולה לא יצא ידי חובתו. ר׳ בא ר׳ ירמיה בשם רב הלכה כר׳ מינא שאמר משום רבי יהודה שאמר משום ר׳ יוסי הגלילי. רבי יוחנן בשם ר״ש בן יהוצדק אף בהלל ובקריאת המגילה כן. אבא בר רב הונא ורב חסדא הוו יתבין אמרין אף בתקיעות כן. סלקון לבית רב ושמעון רב חונה בשם רב הונא אפילו שמען עד תשע שעות יצא אמר ר׳ זעירא עד דאנא תמן צריכה לי וכד סלקית להכא שמעית ר׳ יסא בשם ר׳ יוחנן אפילו שמען כל היום יצא והוא ששמען על הסדר.

ר׳ יוסי בעי הוה זה צריך פשוטה הראשונה וזה צריך פשוטה האחרונה. תקיעה אחת מוציאה ידי שתיהן? ר׳ אבון בר חייא בעי ק״ש וברכותיה, היא ולא ברכותיה, ברכותיה ולא היא? הפסיק שלישה וחזר והפסיק שלישה?מי מצרפין ההפסקות? בקורא

משערין או בכל אדם משערין? אמר ר' מתניא מסתברא בקורא.

ר' אבהו שאל לרבי יוחנן בגין דאנא קרי שמע ועבר במבואות המטונפות ומפסק נפיק אנא ידי חובתי. א"ל אבהו בני אם מפסיק את כדי לקרות את כולה לא יצאת ידי חובתך. ר' אלעזר סליק מבקרא לר"ש בר אבא, א"ל בגין דאנא תשיש ואנא קרי שמע ומתנמנםואני מפסיק כדיי לגמור את כולה נפיק אנא ידי חובתי? א"ל אין. ר' ירמיה בעא קומוי ר' זעירא בגין דרבי אליעזר ידע דר"ש בר אבא מדקדק במצוותא סגין, הורי ליהוס"ל כן מעיקר הדין או בגין דהוא תשיש, הורי ליהודווקא בשעת הדחק וחולי הורה כן? א"ל בפירוש פליגין: ר' אלעזר אמר יצא, ר' יוחנן אמר לא יצא.

מה פליגין בק"ש? מפני שהיא עשויה פרקים פרקים אבל בהלל ובקריאת המגילה אוף ר"א מודי.

תני השואל בשלום רבו או במי שהוא גדול ממנו בתורה הרשות בידו. הדא אמרה שאדם צריך לשאול במי שהוא גדול ממנו בתורה. ועוד מן הדא:שיש לשאול בשלום רב דתני קרע וחזרה בו נשמה אם על אתר אינו צריך לקרוע אם לאחר זמן צריך לקרוע. וכמה הוא על אתר? כדי דיבור. וכמה הוא כדי דיבור? ר' סימון בשם ר' יהושע ב"ל כדי שאילת שלום בין אדם לחבירו. אבא בר בר חנה בשם ר' יוחנן כדי שאילת שלום בין הרב לתלמיד ויאמר לו שלום עליך רבי.

ר' יוחנן הוה מיסתמיך על ר' יעקב בר אידי, והיה ר' אלעזר חמי ליה ומיטמר מן קדמויר"א נטמן מריו"ח אמר,ריו"ח לר"י הא תרתיי מילין הדין בבלייא עביד בי! חדא דלא שאל בשלומי וחדא דלא אמר שמועתא משמי. א"ל כך אינון נהגין גביהן. זעירא לא שאל בשלמיה דרבה.הקטן אינו "שואל בשלום הגדול" דאינון מקיימין (איוב כט) ראוני נערים ונחבאו. מי מהלכיןכשהמשיכו ריו"ח ור"י לילך... חמי ליה חד בית המדרש. א"ל הכא הוה ר"מ

יתיב דרש ואמר שמועתא מן שמיה דרבי ישמעאל ולא אמר שמועתא מן שמיה דר׳ עקיבה. א״ל כל עלמא ידעין דר״מ תלמידו דר׳ עקיבה! אמר לו כ״ע ידעין דר׳ אלעזר תלמידיה דר׳ יוחנן!!! מהו מיעבור קומי אהדורי צילמיה?איס מותר לעבור אצל ״צלם״ או שיסבב הדרך? א״ל מה איתפליג ליה איקר?!וכי תחלוק לו ״כבוד״ אלא עבור קומוי וסמי עיניה! א״ל ר׳ אלעזר יאות עבד דלא עבר קומיך!!כי בזה ״חולק לך כבוד״.... אמר רבי יעקב בר אידי יודע את לפייס. ור׳ יוחנן בעי דיימרון שמועתא מן שמיה. אף דוד ביקש עליה רחמים (תהלים סא) אגורה באהלך עולמים. ר׳ פינחס ורבי ירמיה בשם ר׳ יוחנן וכי עלת על לב דוד שהוא חי לעולם? אלא אמר דוד אזכה שיהו דברי נאמרין על שמי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, מהניא ליה. לוי בר גזירא אמר כל האומר שמועה משם אומרה, שפתותיו רוחשות עמו בקבר מה טעם? (שיר השירים ז) דובב שפתי ישינים ככומר הזה של ענבים שהוא זב מאיליו.

ר׳ חנינא בר פפאי ור׳ סימון: חד אמר כהדין דשתי קונדיטון וחרנה אמר כהדין דשתי חמר עתיק, אף על גב דהוא שתי ליה טעמיה בפומיה.כן אע״פ שת״ח נפטר, דברי תורתו נאמרין משמו

אין דור שאין בו ליצנים. מה היו פריצי הדור עושין? היו הולכין אצל חלונותיו של דוד ואומרים לו דוד אימת יבנה בית המקדש אימתי בית ה׳ נלך? והוא אומר אע״פ שמתכונין להכעיסני יבא עלי שאני שמח בלבי (תהלים קכ) שמחתי באומרים לי בית ה׳ נלך.

(שמואל ב ז) והיה כי ימלאו ימיך א״ר שמואל בר נחמני אמר הקב״ה לדוד דוד ימים מלאים אני מונה לך איני מונה לך ימים חסירים כלום שלמה בנך בונה בית המקדש לא להקריב בו קרבנות חביב עלי משפט וצדקה שאתה עושה יותר מן הקרבנות ומה טעם? (משלי כא) עשה צדקה ומשפט נבחר לה׳ מזבח:

פיסקא ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב. מפני מה הוא משיב? שמא לכל אדם? נשמעינא מן הדא: ובפרקים שואל מפני הכבוד ומשיב שלום לכל אדם דברי ר"י. הא בקדמיתא שואל מפני הכבוד ומשיב מפני הכבוד:

ובאמצע שואל מפני היראה ומשיב דברי ר"מ. מפני מה הוא משיב מפני היראה או מפני הכבוד נשמעינה מן הדא ר' יהודה אומר באמצע שואל מפני היראה ומשיב מפני הכבוד הא קדמייתא שואל מפני היראה ומשיב מפני היראה. עד כדון באמצע הפרשה ואפילו באמצע הפסוק? ר' ירמיה מדמי מרמז ר' יונה משתעי ר' חונה רב יוסף (דברים ו) ודברת בם מיכן שיש לך רשות לדבר בם:

הלכה ב משנה ואלו הן בין הפרקים: בין ברכה ראשונה לשנייה בין שנייה לשמע בין שמע לוהיה אם שמוע בין והיה אם שמוע לויאמר בין ויאמר לאמת ויציב. ר' יהודה אומר בין ויאמר לאמת ויציב לא יפסיק:

גמרא א"ר לוי טעמיה דר' יודה אני ה' אלהיכם וכתיב (ירמיהו ג) וה' אלהים אמת:

הלכה ג משנה א"ר יהושע בן קרחה למה קדמה שמע לוהיה אם שמוע? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה ואחר כך יקבל עליו עול מצות. והיה אם שמוע לויאמר? שוהיה אם שמוע נוהג ביום ובלילה ויאמר אינו נוהג אלא ביום:

גמרא ר' חייה בשם ר' יוחנן מה טעם אמרו אדם לובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל? כדי שיקבל עליו מלכות שמים תחילה משלם. רב אמר קורא את שמע ולובש את תפיליו ומתפלל. מתניתא פליגא עילוי דרב: הרי שהיה עסוק עם המת בקבר והגיע עונת ק"ש הרי זה פורש למקום טהרה ולובש תפילין וקורא את שמע ומתפלל. מתניתא מסייעא לרב

שאדם יקבל עליו מלכות שמים תחילה ואח״כ יקבל עליו עול מצות

א״ר ינאי תפילין צריכין גוף נקי. מפני מה לא החזיקו בהן? מפני הרמאים. עובדא הוה בחד בר נש דאפקיד גבי חבריה וכפר ביה. א״ל לא לך הימנית אלא לאילין דברישך הימנית....

ר׳ ינאי היה לובשן אחר חולייו ג׳ ימיםשאז ״גופו נקי״ לומר שהחולי ממרק. מה טעם (תהלים קג) הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי

רבן יוחנן בן זכאי לא הוון תפילוי זעין מיניהזזין ממנו לא בקייטא ולא בסיתואבקיץ והחורף וכך נהג ר׳ אליעזר תלמידו אחריו. ר׳ יוחנן בסיתוא דהוה חזיק רישיהכורך לא הוה לביש אלא דאדרעיה. ברם בקייטא דלא הוה חזיק רישיה הוה לביש תרוויהון.

ואינו אסורללבוש תפילין כשנכנס למרחץ משום ערוה?! א״ר חייא בר אבא אפיקרסין undergarment היה לובש מבפנים. כד הוהריו״ח אזיל מסחיכשהיה רוחץ כיון שהיה מגיע אצל האוליירין היה חולצן. א״ר יצחק: עד יעקב תרמוסרה,bath-attendant היה לובשן, וכד הוה נפיק מסחי,כשיצא מבית-המרחץ הוו יהבין לה, וכד הוה מייתן ליה הוה אמר דא מילתא: שני ארונות היו מהלכין עם ישראל במדבר ארונו של חי העולמים וארונו של יוסף, והיו אומות העולם אומרים מה טיבן של שני ארונות הללו? והיו ישראל אומרין להן זה ארונו של יוסף עם ארונו של חי העולמים, והיו אומות העולם מונין את ישראל ואומרים וכי איפשר לארון המת להיות מהלך עם ארונו של חי העולמים! והיו ישראל אומרים על ידי ששימר זה מה שכתב בזה. ולמה הוא אמר דא מילתא? א״ר חנינא בגין מימר מילא דאוריא. א״ל ר׳ מנא והכין לא ה״ל מילא דאוריא חורי למימר אלא דא? אלא קינתורין הוון לומר, יוסף לא זכה למלכות אלא על

ידי ששימר מצותיו של הקב"ה ואנו לא זכינו לכל הכבוד הזה אלא ע"י ששמרנו מצותיו של הקב"ה, ואתון בעיי מבטלה מצוותא מינן?!

באי זה צד הוא מברך עליהן? ר' זריקן בשם ר' יעקב בר אידי כשהוא נותן על יד מהו אומר? ברוך אקב"ו על מצות תפילין כשהוא נותן על הראש מהו אומר? ברוך אקב"ו על מצות הנחת תפילין. כשהוא חולצן מהו אומר? ברוך אקב"ו לשמור חוקיו. ואתיא כמאן דמר בחוקת תפילין הכתוב מדבר, ברם כמאן דמר בחוקת הפסח הכתוב מדבר לא בדא. ר' אבהו בשם רבי אלעזר הנותן תפילין בלילה עובר בעשה. ומה טעם? (שמות י) ושמרת את החוקה הזאת למועדה מימים ימימה ימים- ולא לילות. ימימה- פרט לשבתות וימים טובים. והא ר' אבהו יתיב מתני ברמשאבערב ותפילוי עילוי! מצדדין הוה, וכמין פיקדון היו בידו. אית דבעי מימר לא אמר אלא "הנותן" אבל אם היו עליו מבעוד יום, מותר. אית דבעי מימר נשמעיניה מן הדא: (שם) והיה לך לאות את שהוא לך לאות פרט לימים טובים ושבתות שכולן אות. ולא כן כתב מימים ימימה!כבר מיעטנו מזה הפסוק! לית לך אלא כיי דמר ר' יוחנן כל מילא דלא מחוורא, מסמכין לה מן אתרין סגין.

תמן תנינן נשים ועבדים פטורים מק"ש ומן התפילין. נשים מניין? (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם ולא את בנותיכם, את שהוא חייב בת"ת חייב בתפילין נשים שאינן חייבות בת"ת אינן חייבין בתפילין. התיבון הרי מיכל בת כושי היתה לובשת תפילין ואשתו של יונה היתה עולה לרגלים ולא מיחו בידיה חכמים! ר' חזקיה בשם ר' אבהו אשתו של יונה הושבה, מיכל בת כושי מיחו בידיה חכמים!

תני נכנס למרחץ, מקום שבני אדם עומדין לבושין יש שם מקרא ותפילין ואין צ"ל שאילת שלום נותן תפילין ואינו צ"ל שלא יחלוץ. מקום שרוב בני אדם רגילין להיות עומדין ערומין אין שם שאילת שלום ואין צ"ל מקרא ותפילה וחולץ

תפילין ואין צ״ל שלא יתן. מקצתן ערומין ומקצתן לבושין יש שם שאילת שלום ואין שם לא מקרא ולא תפילה ואינו חולץ תפיליו ואינו נותן, אבל אינו לובשן עד שיצא מאותה רשות של כל אותה מרחץ.

{ודא מסייעא כיי דמר ר׳ יצחק, בגין ר׳ יוחנן, עד יעקב תורמוסרה היה לובשן}

ר׳ ירמיה בעא קומוי ר׳ זעירא היתה מרחץ מרחצת בימות החמה ואינה מרחצת בימות הגשמים? א״ל מרחץ ואע״פ שאינה מרחצת, ובית הכסא אע״פ שאין בו צואה.

מר עוקבא אמר אהן חזירא בית כסא מטולטל הוה.

ר׳ יונה בעי אהן צררה???חתיכת צואה דעל גיף ימא מהו? א״ר אמי אסיא הורי רבי ירמיה מעבר ליה בפיליוס.place a sheet over it ולא סמכינן עילוי.

ר׳ זעירא בשם אבא בר ירמיה אוכל בהן אכילת עראי ואינו אוכל בהן אכילת קבע. ישן בהן שינת עראי ואינו ישן בהן שינת קבע.

אית תניי תני מברך פעם אחת אית תניי תני פעמין מאן דמר פעם אחת ניחא, מאן דמר מברך שתי פעמים, הא אכל ואינון עילוי!! א״ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה באוכל בהן אכילת קבע. ר׳ זעירא בשם ר׳ אבא לא יכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידיו. רבי יוחנן כד הוה סיפרא בידיה הוה יהיב ליה לחורן, כד הויין תפילוי עילוי הוה קאים בון. מתניתא פליגא על אבא בר ירמיה: נכנס אדם לבית המים וספריו ותפיליו בידו. א״ר זעירא קיימא אבא בר ירמיה כאן ביכול ללובשן, כאן בשאינו יכול ללובשן.שאין שהות ביום ללובשן דלכן, מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון!

בראשונה היו נותנין אותן לחביריהן והיו נוטלין אותן ובורחין, התקינו שיהו מניחין בחורין, וכשאירע אותו מעשהעיין בבלי התקינו שיהא אדם נכנס והן בידו, רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ זעירא אמר והוא שיהא ביום כדי ללובשן, אבל אם אין ביום כדי ללובשן אסור. דלכן, מצוה לא עביד בון למה הוא מבזי לון

מיישא בר בריה דר׳ יהושע בן לוי אמר מאן דעבד טבאותמי שרוצה לעשות הטוב עושה להן כיס של טפח ונותנן על לבו. מה טעם (תהלים טז) שויתי ה׳ לנגדי תמיד.

תמן אמרין כל שאינו כאלישע בעל כנפים לא ילבש תפילין

ר׳ זעירא בשם ר׳ אבא בר ירמיה לא יכנס אדם לבית הקברות ויעשה צרכיו שם. ואם עשה כן עליו הכתוב אומר (משלי יז) לועג לרש חרף עושהו.

דלמאמעשה שהיה ר׳ חייא רובא ור׳ יונתן היו מהלכין קומי ערסיה דר״ש בר יוסי בר לקוניא, והוה ר׳ יונתן מפסע על קיברי, אמר ליה רבי חייא רובא, כדון אינון מימר, למחר אינון גבן ואינון מעיקין לן!כך הם אומרים:למחר הם אצלינו, ועכשיו מבזין אותנו! א״ל וחכמין אינון כלום,יודעין הם? לא כן כתב (קהלת ט) והמתים אינם יודעים מאומה! א״ל לקרות את יודע לדרוש אין את יודע (שם) כי החיים יודעים שימותו- אילו הצדיקים שאפילו במיתתן קרויין חיים. והמתים אינם יודעים מאומה- אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויים מתים. מניין שהרשעים אפילו בחייהן קרויין מתים? שנאמר (יחזקאל יח) כי לא אחפוץ במות המת. וכי המת מת? אלא אילו הרשעים שאפילו בחייהן קרויין מתים. ומניין שהצדיקים אפילו במיתתן קרויין חיים? דכתיב (דברים לד) ויאמר אליו זאת הארץ אשר נשבעתי לאברהם ליצחק וליעקב לאמר. מה ת״ל ״לאמר״ אמר לו לך ואמור לאבות כל מה שהתניתי לכם עשיתי לבניכם אחריכם.

עירב את האותיות, אית תניי תני כשר ואית תניי תני פסול. רבי אידי בשם ר״ש בשם רבי יוחנן מן דמר כשר מלמטן. מן דמר פסול מלמעלן. כגון ארצינו תפארתינוכשמחבר נ״ו מלמעלה, נראה כמם ארצך צריכה, תפארתך צריכה.מיבעי לן אים חיבר צ-ך או ת-ך (כיון שד ארוך, אינו נראה כ״כ כאות אחת)

רבי אידי בר״ש בשם רבי ייסה לא יעמוד אדם במקום גבוה ויתפלל. מה טעם? א״ר אבא בריה דרב פפי (תהלים קל) ממעמקים קראתיך ה׳.

א״ר אידי בר״ש בשם ר׳ יוחנן לא יעמוד אדם ויתפלל וצריך לנקביו מה טעם? (עמוס ד) הכון לקראת אלהיך ישראל. א״ר אלכסנדרי (קהלת ד) שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך מן הטיפים היוצאות מבין רגליך. הדא דתימר בדקים אבל בגסים אם יכול לסבול יסבול. ר׳ יעקב בר אביי בשם ר׳ אחא שמור רגלך כאשר תלך אל בית האלהים שמור עצמך כשתהא נקרא אל בית האלהים שתהא טהור ונקי. א״ר אבא (משלי ה) יהי מקורך ברוך- יהי מקראך לקבר ברוך א״ר ברכיה (קהלת ג) עת ללדת ועת למות אשרי אדם ששעת מיתתו כשעת לידתו מה שעת לידתו נקי כך בשעת מיתתו יהא נקי:

הלכה ד משנה הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא. רבי יוסי אומר לא יצא.

קרא ולא דיקדק באותיותיה ר׳ יוסי אומר יצא. ר׳ יהודה אומר לא יצא.

הקורא למפרע לא יצא. קרא וטעה יחזור למקום שטעה:

גמרא רב אמר הלכה כדברי שניהן להקל. דלכן, מה כן אמרין?! סתמה ור׳ יוסי הלכה כסתמא. ר׳ יוסי ור׳ יודה הלכה כר׳ יוסי! ומה צריכה למימר רב הלכה כדברי שניהן

להקל? אלא בגין שמע דתני לה ר' חייא בשם ר"מ לפום כן צריך למימרא הלכה כדברי שניהן להקל.

תני נתפלל ולא השמיע לאזנו יצא. למי נצרכה? לר' יוסי

אמר רב מתנה דר' יוסי היא.מתני' דמגילה 2:4 היידין רבי יוסי? הדא דתנינן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא ור' יוסי אומר לא יצא. א"ר יוסא הוינן סברין מימר מה פליגין רבנן ורבי יוסי בשמע, דכתיב בה שמע, הא שאר כל המצות לא. מן דמר רב מתנה דר' יוסי, הוי היא שאר כל המצות. מ"ט דר' יוסי? (שמות טו) והאזנת למצותיו- ישמעו אזניך מה שפיך מדבר.

אמר רב חסדא לית כן חרשבמסכת מגילה השגרת לשון היא. מתניתא לר' יודה.ומדבר ואינו שומע, כשר

א"ר יוסא מסתברא דיודי רב חסדא בתרומות 1:1 דהיא דר' יוסי. א"ר חנינא בשם רב חסדא דר' יוסי היא. א"ר יוסי בי ר' בון על כרחיך איתמר דהיא דר' יוסי. דתנינן חמשיתא קדמייתא ולא תניתא עמהןחרש המדבר ואינו שומע אם משום שאין תרומתן תרומהוזה תרומתו תרומה והא תנינן חמשתי אחרנייתא 1:6 ולא תניתה עמהן! הוי סופך מימר דר' יוסי היא.ומשנה 1:1 במדבר ואינו שומע, וכר' יוסי??הלשון מגומגם

אלו צריך דיקדוק: על לבבך על לבבכם עשב בשדך ואבדתם מהרה הכנף פתיל אתכם מארץ. ר' חנינא בשם ר' אחא אשר נשבע ה'. רבי שמואל בר חנינא בשם ר' הושעיא יוצר אור ובורא חושך דלא יימר יוצר אור ובורא נוגה. ר' חגיי בשם ר' אבא בר זבדא "שם שרו לד" דלא יימר "שם הללו לד". ר' לוי ר' אבדיא דחיפה בשם ר' לוי בר סיסי צריך להתיז למען תזכרו. ר' יונה בשם רב חסדא צריך להתיז כי לעולם חסדו. תני אין מעבירין לפני התיבה לא חיפנין ולא בישנין ולא טיבעונין מפני שהן עושין היהין חיתין ועיינין אאין אם היה לשונו ערוך מותר:

פיסקא הקורא למפרע לא יצא. ר' יונה אמר תנא רב נחמן בר אדא, ר' יוסי אומר תנא נחמן סבא, והיו- כדרך הוייתן יהו. תני אף בהלל ובקריאת המגילה כן. ניחא בקריאת המגילה דכתיב בה (אסתר ט) ככתבם, ברם בהלילא? בגין דכתיב (תהילים קיג) ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם ה'. מה את שמע מינה.כשם שהשמש מאיר ממזרח למערב, כך תקרא על הסדר

א"ר אבון עוד היא אמורה על סדר (תהלים קיד) בצאת ישראל ממצרים לשעבר. (תהלים קטו) לא לנו ה' לא לנו לדורות הללו. (תהלים קטז) אהבתי כי ישמע ה' את קולי לימות המשיח (תהלים קיח) אסרו חג בעבותים לימות גוג ומגוג. (שם) אלי אתה ואודך לעתיד לבוא.

ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי אף מי שהתקין את התפילה הזאת על הסדר התקינה, שלש ברכות ראשונות ושלש ברכות האחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של בריות. חננו דיעה חננתנו דעה. רצה תשובתינו רצית תשובתינו. סלח לנו סלחת לנו. גאלינו גאלתנו. רפא חליינו ריפית חליינו. ברך שנותינו בירכת שנותינו. קבצינו קיבצתנו. שופטינו בצדק שפטתנו בצדק. הכנע קמינו הכנעת קמינו. צדקינו במשפט צידקתנו. בנה ביתך. ושמע עתירתינו. ורצינו בתוכו. לית צורכה דבנה ביתך ושמע עתירתינו ורצינו בתוכו?הו"ל להקדים "שמע" ל"בנה"? אלא כמה דאישתעי קרייא כן אשתעייא מתניתא, (ישעיהו כו) והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי.

א"ר ירמיה מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת. ומה ראו לסמוך האל הקדוש לחונן הדעת? על שם (ישעיהו כט) והקדישו את קדוש יעקב מה כתיב בתריה (שם) וידעו תועי רוח בינה. דיעה לתשובה (ישעיהו ו) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע וגו' עד ולבבו יבין ושב. תשובה לסליחה (ישעיהו כו) וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח. סליחה לגאולה

(תהלים קג) הסולח לכל עווניכי הרופא לכל תחלואיכי הגואל משחת חייכי. ויאמר רופא חולים קדמייי? אמר רבי אחא מפני מה התקינו גואל ישראל ברכה שביעית? ללמדך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. רבי יונה בשם ר' אחא (תהלים קכו) שיר המעלות בשוב ה' את שיבת ציון שירה שביעית היא להודיעך שאין ישראל נגאלין אלא בשביעית. אמר רבי חייא בר אבא מפני מה התקינו רופא חולים ברכה שמינית? כנגד המילה שהיא לשמנה על שם בריתי היתה אתו החיים.מחמחת הברית זוכים לחיים=רפואה א"ר אלכסנדרי מפני מה התקינו מברך השנים ברכה תשיעית? כנגד (תהלים כט) קול ה' שובר ארזים שהוא עתיד לשבר כל בעלי שערים.מפקיעי שערים ר' לוי בשם ר' אחא בר חנינא מה ראו לסמוך מברך השנים למקבץ נדחי ישראל על שם (יחזקאל לו) ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל, למה? כי קרבו לבוא. נתקבצו הגליות והדין נעשה, הזידים נכנעין, והצדיקים שמחים. ותני עלה כולל של מינים ושל רשעים במכניע זידים. ושל גרים ושל זקנים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים (הושע ג) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' אלהיהם ואת דוד מלכם.

רבנן אמרי, אהן מלכא משיחא,זה מלך המשיח אין מי חייא הוא, דוד שמיה, אין מי דמכייאמן הנפטרים הוא דוד שמיה. א"ר תנחומא אנא אמרית טעמא (תהלים יח) ועושה חסד למשיחו לדוד. רבי יהושע בן לוי אמר צמח שמו. ר' יודן בריה דר' אייבו אמר מנחם שמו. אמר חנינה בריה דר' אבהו ולא פליגי חושבניה דהדין כחושבניה דהדין הוא צמח הוא מנחם. ודא מסייעא להוששמו "מנחם"

דמר ר' יודן בריה דר' אייבו, עובדא הוה בחד יהודאי דהוה קאים רדיעומד וחורש בפרתו געת תורתיה קומוי,צעק פרתו לנגדו עבר חד ערביי ושמע קלה, א"ל בר יודאי בר יודאי, שרי תורך ושרי קנקנך דהא חריב בית מוקדשא! געת זמן תניינותצעקה פעם שנייה א"ל בר יודאי בר יודאי, קטור תוריך וקטור קנקניך דהא יליד מלכא משיחא!!עכשיו תיכף נולד משיח (ותוכל להמשיך מלאכתך) א"ל מה

שמיה? מנחם. א״ל ומה שמיה דאבוי? א״ל חזקיה. א״ל מן הן?איפה הוא? הוא א״ל מן בירת מלכא דבית לחם יהודה. אזל זבין תורוי וזבין קנקנוי,כי רצה לחפש אחריו ואיתעביד זבין לבדין למיינוקאוהיה מוכר diapers לתינוקות והוה עייל קרייה ונפקא קרייה,יוצא ונכנס מעיר לעיר עד דעל להההוא קרתא והויין כל נשייא זבנן, ואימה דמנחם לא זבנה. שמע קלן דנשייא אמרין אימיה דמנחם! אימיה דמנחם! איתיי זובנין לברך! אמרה בעייא אנא מיחנקוניה סנאיהון דישראל,אני רוצה לחנוק בני! דביומא דאיתיליד איחרוב בית מוקדשא! א״ל, רחיציא אנן דברגליה חריב וברגליה מתבנייאני בטוח שבו ביום גם ייבנה! (א״כ נולד ביום טוב!) א״ל לית לי פריטין. א״ל והוא מה איכפת ליה, איתיי זובנין ליה אין לית קומך יומא דין, בתר יומין אנא אתי ונסיב.כשאחזור לכאן תשלמי לי בתר יומין עאל לההיא קרתא, אמר לה מהו מיינוקא עביד? א״ל מן שעתא דחמיתני, אתון רוחין ועלעולי וחטפיניה מן ידיי.בא רוחו סערה ונטלו(כי עדיין לא הגיע זמן להיגאל) א״ר בון מה לנו ללמוד מן הערבי הזה ולא מקרא מלא הוא! (ישעיהו י) והלבנון באדיר יפול מה כתיב בתריה (ישעיהו יא) ויצא חוטר מגזע ישי.

אמר ר׳ תנחומא מפני מה התקינו שומע תפילה ברכה חמש עשרה? כנגד (תהלים כט) ה׳ למבול ישב. שהוא כולה את הפורענות מלבוא לעולם. עבודה להודייה (תהלים ל) זובח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים. וחותם בשלום שכל הברכות חותמיהן שלום. א״ר שמעון בן חלפותא אין לך כלי שמחזיק ברכה יותר מן השלום ומה טעם (תהלים כט) ה׳ עוז לעמו יתן ה׳ יברך את עמו בשלום.

קרא וטעה יחזור למקום שטעה. טעה בין ״כתיבת״ הראשונה לשנייה, חוזר לכתיבת הראשונה. טעה ואינו יודע היכן טעה יחזור כבתחילה למקום הברור לו.

דלמאמעשה ר׳ חייא ר׳ יסא ר׳ אמי סלקון מיעבד גנוניה דר׳ אלעזר,חופה לר׳ אלעזר שמעון קליה דר׳ יוחנן אי מחדית מילה,

אמרין מן נחית שמע לה מיניה? אמרין וייחות ר' אלעזר דהוא זריז סגין, נחית וסליק אמר לון כן א"ר יוחנן קרא ומצא עצמו ב"למען" חזקה כוין.ואי"צ לחזור ר' לא ר' יסא בשם ר' אחא רובא נתפלל ומצא עצמו ב"שומע תפילה" חזקה כוין. ר' ירמיה בשם ר' אלעזר נתפלל ולא כוין לבו אם יודע שהוא חוזר ומכוין את לבו יתפלל ואם לאו אל יתפלל. א"ר חייא רובא אנא מן יומי לא כוונית אלא חד זמן בעי מכוונה והרהרית בלבי ואמרית מאן עליל קומי מלכא קדמימי נכנס קודם למלך ארקבסהשר מן ה"גויים" אי ריש גלותא. שמואל אמר אנא מנית אפרוחיא. רבי בון בר חייא אמר אנא מנית דימוסיא.שורות הבניין א"ר מתניה אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים הוא כרע מגרמיה:

הלכה ה משנה האומנים קורין בראש האילן או בראש הנדבך מה שאין רשאין לעשות כן בתפילה:

גמרא כיני מתניתה הפועלים קורין בראש האילן. והאומנין בראש הנדבך. ותני כן מתפללים בראש הזית ובראש התאנה הא בשאר כל האילנות יורד ומתפלל למטן. ובעל הבית לעולם יורד ומתפלל למטן. ולמה בראש הזית ובראש התאינה? ר' אבא ור' סימון תרויהון אמרין מפני שטרחותן מרובה.לירד

תני: הכתף אע"פ שמשאו על כתיפו הרי זה קורא את שמע אבל לא יתחיל לא בשעה שהוא פורק ולא בשעה שהוא טוען מפני שאין לבו מיושב, בין כך ובין כך אל יתפלל עד שעה שיפרוק. ואם היה עליו משאוי של ארבעת קבין מותר. א"ר יונתן והוא ששיקל.it is balanced מהו ששיקל? תרין חלקין לחורויי וחד לקומויי.

תני לא יהא מרמז בעיניו וקורא. תני הפועלין שהיו עושין מלאכה אצל בעל הבית הרי אילו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים ושל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן, או שהיה בעל הבית אוכל עמהן, הרי אילו

מברכין ד' ברכות. א"ר מנא זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה בשעה שיברך. דלכן מה אנן אמרין יעשה מלאכה ויברך.

רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב חונה לא יעמוד אדם ויתפלל, ומין מטבע בידו, לפניו אסוראים צרורין על בגדו לפניו, אסור. שמשים לבו למעות לאחריו מותר. ר' יסא היה צוררן ותופשן בידו. ולמדת הדיןלעניין שיהא שומר פטור א"ר יצחק וצרת הכסף בידך- ובלבד בידך. ר' יוסי בר אבון הורי לר' הלל חתניה כן.שיתפלל כר' יסא ר' חזקיה ור' יעקב בר אחא הוו יתבין בחד אתר, והוה גבי ר' יעקב בר אחא פריטין,היה אצלו מעות אתת ענתא דצלותא הגיע עונת התפלהושרתון ויהבון לר' חזקיה,התיר המעות ונתנו לר"ח, קטר פורתיה לפורתיהקשר צרורו לצרורו, וברח... וערק, א"ל ומה בידך?!כ הרי אין זה שמירה....

אמר ר' חנינא אף מי שהיו מימיומי-חטאת על כתיפו הרי זה קורא את שמע ומתפלל.ואינו נפסל בהיסח הדעת (כשמכווין בתפילה) רב חונא אמר קרית שמע ותפילה אינן צריכות כוונה. א"ר מנא קשייתה קומי ר' פינחס ואפי' תימר קרית שמע אינה צריכה כוונה, תפילה אינה צריכה כוונה?! א"ר יוסי קיימתיה כיי דמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' יוחנן הגיעוד סוף מלאכת המים שאינם מחוורין דבר תורה :אינו "מן התורה"

הלכה ו משנה חתן פטור מקרית שמע לילה הראשון עד מוצאי שבת אם לא עשה מעשה.

מעשה בר"ג שנשא וקרא לילה הראשון אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שחתן פטור אמר להם איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים אפי' שעה אחת:

גמרא ר' אלעזר בן אנטיגנוס בשם ר' אליעזר בי ר' ינאי זאת אומרת שמותר לבעול בעילה בתחילה בשבת. א"ר חגיי קומי ר' יוסה תיפתר באלמנה שאינה עושה חבורה. א"ל והא

תנינןנדה 10:1 ארבעה לילות, אית לך למימר ארבעה לילות באלמנה?!

א״ר יעקב בר זבדי קשייתה קומי ר׳ יוסי, מה בינה לבין שובר את החבית לאכול ממנה גרוגרות? א״ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה כלי. וכאן שמתכוין לעשותה בעולה כמי שמתכוין לעשותה כלי! רב יצחק בר רב משרשיא או מקשי, מה בינה למיפיס מורסא בשבת? א״ל ומור דבתרה ובלבד שלא יתכוין לעשותה פה. וכאן מתכוין שהוא מתכוין לעשותה בעולה כמי שהוא מתכוין לעשותה כלי! תני לא יבעול אדם בעילה לכתחילה בשבת מפני שהוא עושה חבורה ואחרים מתירין. א״ר יוסי בי ר׳ אבון טעמון דאחרים למלאכתו הוא מתכוין, מאיליה נעשה חבורה. אסי אמר אסור. בנימן גנזכייה נפק ומור משמיה דרב מותר. שמע שמואל ואיקפד עילוי, ומיתלפני שעשה מעשה וקרי עילוי ברוך שנגפו! ועל רב קרא (משלי יב) לא יאונה לצדיק כל און. שמואל אמר כל ההיא הילכתא דרישיה דפירקא אחרייא דנידה, להלכה, אבל לא למעשה. ר׳ יניי ערקברח מלהתיר אפילו מתינוקת שלא הגיע זמנה לראות ונישאת.

בעון קומוי רבי יוחנן מהו לבעול בעילה שנייה?בשבת מפני חבורה אמרין, לתלות בדם המכה לא הורו, ולבעול בעילה שנייה הוא מורייא?!הא אמרי׳ שאפי׳ בחול אסור בעילה שנייה! מה צריכה לה בשבאו לה ימי הפסק ימי טהרה בנתים.

א״ר אבהו שושביניה דר׳ שמעון בר אבא הוינא שאלית לר׳ אלעזר מהו לבעול בעילה שנייה ושרא ליה, דהוא סבר כהדא דשמואל. דשמואל אמר פירצה דחוקה נכנסין בה בשבת אפי׳ משרת צרורות.

א״ר חגי שושביניה דר׳ שמואל קפודקיי הוינא שאיליתלבעול שנית בתינוקת לר׳ יאשיה ושרע מיניה.נטה ממנו(לא רצה להתיר) שאילית לר׳ שמואל בר יצחק, א״ל מעתה אי זה דם נידה ואי זה דם

בתולים. תני כלה אסורה לביתה כל שבעה ואסור ליטול ממנה כוס של ברכה דברי ר׳ אליעזר מ״ט דרבי אליעזר אי איפשר שלא יצא דם נידה עם דם בתולים:

הלכה ז משנה רחץ לילה הראשון שמתה אשתו. אמרו לו תלמידיו לימדתנו רבינו שאבל אסור לרחוץ! אמר להן איני כשאר כל אדם איסטניס אני:

גמרא מאן תנא אבל אסור ברחיצה כל שבעה? ר׳ נתן. ר׳ אמי הוה ליה עובדא,נפטר לו ושאל לר׳ חייא בר בא והורי ליה כל שבעה כר׳ נתן. ר׳ יוסי הוה ליה עובדא ושאל לר׳ בא בר כהן לגבי ר׳ אחא, א״ל לא כן אלפך, ר׳ אמי הוה ליה עובדא, ושאל ל״ריש לקיש״ והורי ליה כר׳ נתן כל שבעה. א״ל דילמא תרין עובדין אינון, אנן אמרין ליה על דר׳ חייא בר בא, ואתון אמרין ליה על דריש לקיש. ועוד מן הדא: ר׳ חמא אבוי דר׳ אושעיא הוה ליה עובדא שאל לרבנן ואסרון.רחיצה כל ז׳ ר׳ יוסי בעי איילן רבנן. רבנן דהכא או רבנן דרומיא?רבנן שלנו או רבני ״דרום״? אין תימר רבנן דהכא ניחא, אין תימר רבנן דרומיא, רברבייא קומוי והוא שאל לזעירייא?!(רבני דרום) אין תימר רבנן דרומייא אינון שריין ואינון אסרין. דתני מקום שנהגו להרחיץ אחר המיטה מרחיצין ובדרום מרחיצין! א״ר יוסי בי ר׳ אבון מי שהוא מתיר את הרחיצה הזאת עושה אותה כאכילה ושתייה.

הדא דתימר ברחיצה של תענוג אבל ברחיצה שאינה של תענוג מותר. כהדא דשמואל בר אבא עלו בו חטטין אתון שיילון לר׳ יסא מהו דיסחי? אמר לו דלא יסחי מיית הוא. אין בעי אפילו בתשעה באב. אין בעי אפילו ביום הכפורים.

רבי יוסי ברבי חנינא ראו אותו טובל אם לקירויו לא ידעין אם להקר גופו שאין רחיצת צונין רחיצה לא ידעין.

הורי ר׳ בא כהין תניא. הורי ר׳ אחא בבא מן הדרך והיו רגליו קיהות עליו שמותר להרחיצן במים.

תני אבל ומנודה שהיו מהלכין בדרך מותרין בנעילת הסנדל. לכשיבואו אל העיר יחלוצו. וכן בתשעה באב וכן בתענית ציבור.

תני במקום שנהגו לשאול אבילים בשבתשאין אבילות בשבת שואלין, ובדרום שואלין. ר' הושעיא רובא אזל לחד אתר וחזא אביליא בשובתא ושאיל בון, אמר לון אני איני יודע מנהג מקומכם אלא שלום עליכם כמנהג מקומינו...

ר' יוסי בי ר' חלפתא משבח בדר' מאיר קומי ציפוראי, אדם גדול אדם קדוש אדם צנוע. חד זמן חמאר"מ אביליא בשובתא, ושאל בון. א"ל אהן דאת מתני שבחיה! אמר לון מה עיסקיה? א"ל חמא אביליא בשובתא ושאל בון. אמר לון בעי אתון מידע מהו חיליה? בא להודיעכם שאין אבל בשבת. הדא דכתיב (משלי י) ברכת ה' היא תעשיר זו ברכת שבת. ולא יוסיף עצב עמה זו אבילות. כמה דתימא (שמואל ב יט) נעצב המלך על בנו:

הלכה ח משנה וכשמת טבי עבדו קיבל עליו תנחומין. אמרו לו לא לימדתנו רבינו שאין מקבלין תנחומין על העבדים! אמר להם אין טבי עבדי כשאר העבדים כשר היה:

גמרא הא בני חורים אחרים מקבלין תנחומין עליהן? !אע"פ שאינם קרוביו! כיני מתנייתה אין מקבלין תנחומין על העבדים.??

תני מעשה שמתה שפחתו של ר' אליעזר ונכנסו תלמידיו לנחמו ולא קיבל. נכנס מפניהם לחצר ונכנסו אחריו לבית ונכנסו אחריו. אמר להן כמדומה הייתי שאתם נכוין בפושרין ואי אתם נכוין אפילו ברותחין. והלא אמרו אין מקבלין תנחומין על העבדים מפני שהעבדים כבהמה. אם על בני חורין אחרים אין מקבלין תנחומין כל שכן על העבדים. מי שמת עבדו או בהמתו אומר לו המקום ימלא חסרונך. כד דמך ר' חייא בר אבא בר אחתיה דבר קפרא קביל ר"ל עילוי

דהוה רביה. נימר תלמידיה דבר נשא, חביב עליה כבריה. עאל ואיפטרהספיד עליו עילוי (שיר השירים ו) דודי ירד לגנו לערוגת הבושם לרעות בגנים. לא צורכה אלא: דודי ירד לגנו לרעות ב"גנים"! דודי זה הקב"ה. ירד לגנו זה העולם. לערוגת הבושם אילו ישראל. לרעות בגנים אילו אומות העולם. וללקוט שושנים אילו הצדיקים שמסלקן מביניהן.נוטלן מהאומות ומכניסו לישראל! משלו משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו בן והיה חביב עליו יותר מדאי. מה עשה המלך נטע לו פרדס. בשעה שהיה הבן עושה רצונו של אביו היה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זו נטיעה יפה בעולם ונוטה בתוך פרדיסו. ובשעה שהיה מכעיסו היה מקצץ כל נטיעותיו. כך בשעה שישראל עושין רצונו של הקב"ה מחזר בכל העולם כולו ורואה אי זה צדיק באומות העולם ומביאו ומדבקו לישראל. כגון יתרו ורחב. ובשעה שהן מכעיסין אותו היה מסלק הצדיקים שביניהן.

דלמא ר' חייא בר אבא וחבורתיה ואית דמרין ר' יוסי בי ר' חלפתא וחבורתיה ואית דמרין ר' עקיבה וחבורתיה הוו יתבין לעיי באוריתא תחות הדא תאינה והוה מרא דתאינתא קריץמשכים ולקיט לה בכל יום. אמרין שמא הוא חושדינו נחלוף את מקומינו. למחר אתיא מרה דתאינתא גבון אמר לון מריי אף חדא מצוה דהויתן נהיגין ועבדין עמי מנעתונה מיני! אמרון ליה, אמרין דלמא דאחשד לן. בצפרא אתי מודעא יתהון,למחר "לא השכים" רק בא ב"צפרא" זרחה עליו החמה והתליעו תאינותיה! באותה שעה אמרורע"ק וחביריו בעל התאנה יודע אימתי עונתה של תאינה ללקוט והיה לוקטה כך הקב"ה יודע אימתי עונתן של צדיקים לסלק מן העולם והוא מסלקן.

כד דמך ר' בון בר ר' חייא על ר' זעירא ואפטר עילוי (קהלת ה) מתוקה שנת העובד. ישן אין כתיב כאן אלא "שנת"=שנה אם מעט אם הרבה יאכל. למה היה רבי בון בר' חייא דומה? למלך ששכר פועלים הרבה והיה שם פועל אחד והיה משתכר במלאכתו יותר מדאי מה עשה המלך נטלו והיה מטייל עמו

ארוכות וקצרות. לעיתותי ערב באו אותם פועלים ליטול שכרן ונתן לו שכרו עמהן משלם. והיו הפועלים מתרעמין ואומרים אנו יגענו כל היום וזה לא יגע אלא שתי שעות ונתן לו שכרו עמנו משלם. אמר להן המלך יגע זה לשתי שעות יותר ממה שלא יגעתם אתם כל היום כולו. כך יגע רבי בון בתורה לעשרים ושמונה שנה מה שאין תלמיד וותיק יכול ללמוד למאה שנה.

כד דמך ר' סימון בר זביד עאל ר' ליא ואפטר עילוי ארבעה דברים תשמישו של עולם וכולן אם אבדו יש להן חליפין (איוב כח) כי יש לכסף מוצא ומקום לזהב יזוקו ברזל מעפר יוקח ואבן יצוק נחושה. אילו אם אבדו יש להן חליפין אבל ת"ח שמת מי מביא לנו חליפתו מי מביא לנו תמורתו. (שם) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה ונעלמה מעיני כל חי. א"ר לוי מה אם אחי יוסף על שמצאו מציאה יצא לבם דכתיב (בראשית מב) ויצא לבם. אנו שאבדנו את ר' סימון בר זביד על אחת כמה וכמה!!

כד דמך ר' לוי בר סיסי על אבוי דשמואל ואפטר עילוי (קהלת יב) סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא. למה היה לוי בן סיסי דומה? למלך שהיה לו כרם והיה בו מאה גפנים והיו עושות כל שנה ושנה מאה חביות של יין עמד על חמשים עמד על ארבעים עמד על שלשים עמד על עשרים עמד על עשר עמד על אחד והיה עושה מאה חביות של יין והיה אותו הגפן חביב עליו ככל הכרם כולו כך היה רבי לוי בר סיסי חביב לפני הקב"ה ככל אדם הדא הוא דכתיב (שם) כי זה כל האדם.

כהנא, הוה עולם סגין כד סליק להכא,רב כהנא היה צעיר מאד כשהגיע לא"י חמתיה חד בר פחין.an open mouth א"ל מה קלא בשמיא... א"ל גזר דיניה דההוא גברא מיחתם, וכן הוות ליה. אמר מה סליקית, מזכי,לעשות טוב ואנא איחטי! מה סליקית למיקטלה בני ארעא דישראל, ניזול וניחות לי מן הן דסליקית. אתא לגבי ר' יוחנן א"ל, בר נש דאימיה מבסרא ליהאמו=בני א"י מביישין

ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה, להן ייזול ליה? א״ל ייזול אותו להן דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק. ירד לבבל אתון אמרין ליה לר׳ יוחנן הא נחית כהנא לבבל. אמר מה הוה מיזל ליה דלא מיסב רשותא! אמרין ליה ההוא מילתא דאמר לך הוא הוה נטילת רשות דידיה.

ר׳ זעירא כד סלק להכא אזל אקיז דם, אזל בעי מיזבון חדא ליטרא דקופד בשר מן טבחא. א״ל בכמה הדין ליטרתא? א״ל בחמשין מניי וחד קורסס. ״הכאה״ אחת... א״ל סב לך שיתין ולא קביל עילוי. סב לך ע׳ ולא קביל עילוי. סב לך פ׳ סב לך צ׳ עד דמטא מאה ולא קביל עילוי. א״ל עביד כמנהגך. ותן לי ״הכאה״... ברומשא בערב נחית לבית וועדא. אמר לון רבנן מה ביש מנהגא דהכא דלא אכיל בר נש ליטרא דקופד עד דמחו ליה חד קורסס! אמרין ליה ומה הוא דין? אמר לון פלן טבחא. שלחון בעיי מייתיתיה, ואשכחון ארוניה נפקא. א״ל ר׳ כל הכין? כ״כ אתה מעניש.. א״ל, וייתי עליי דלא כעסית עילוי, מי סברת דמנהגא כן. יבא עליי... אים כעסתי עליו כשסברתי שכן המנהג

ר׳ יסא כד סליק להכא אזל סבר בעי מסחי באהן דימוסן דטיבריא. פגע ביה חד ליצן ויהב ליה פורקדל הכאה באגרוף חד. א״ל עד כדון עונקתיה דההוא גברא רפיא. עד השתא היה צווארך ״רפה״... והוה ארכונא officer קאים דאין אחד ליסטים, ואזל קם ליה גחיך היה הליצן הולך וצוחק נגדו כל קבליה. א״ל ארכונא מאן הוה עמך? תלה עינוי וחמא דהוא גחיך, א״ל אהן דגחיך הוא עמי. נסביה ודניה ואודי ליה על חד קטיל. מי נפקין תרויהון טעינין תרתי שרין שני קורות (להתלות) מן דעבר ר׳ יסא מסחא, כשגמר לרחוץ א״ל ר״י להלץ ההוא עונקתא דהות רפיא כבר שנצת. צווארי כבר ״נתיישר״!! אמר ליה ביש גדא דההוא גברא. ולא כתיב (ישעיהו כח) ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם. רבי פינחס רבי ירמיה בשם רבי שמואל בר רב יצחק קשה היא הליצנות שתחילתה ייסורין וסופן כלייה תחילתה ייסורין דכתיב ועתה אל תתלוצצו פן יחזקו מוסריכם וסופן כלייה דכתיב (ישעיהו י) כי כלה ונחרצה שמעתי מאת ה׳ צבאות על כל הארץ:

הלכה ט משנה חתן אם רוצה לקרות את שמע בלילה הראשון קורא. רשב״ג אומר לא כל הרוצה ליטול לו את השם יטול:

גמרא תני כל דבר שהוא של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, עושה. תלמיד חכם, עושה. ותבוא לו ברכה. וכל דבר שהוא של שבח, לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד, עושה. תלמיד חכם, עושה. אלא אם כן מינו אותו פרנס על הציבור. תני מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים שיש טיט בדרך שנעשה כמין ״יתד״, מותר לדרוס בשדה אחר ובשעה שהוא משתקע בטיט אפילו בשדה שהיא מליאה כורכמין. א״ר אבהו מעשה בר״ג ור׳ יהושע שהיו בדרך והיו מסתלקין לצדדין מפני יתידות דרכים וראו את ר׳ יהודה בן פפוס שהיה משתקע ובא כנגדן אמר ר״ג לר׳ יהושע מי הוא זה שמראה עצמו באצבע. אמר לו יהודה בן פפוס הוא שכל מעשיו לשום שמים. א״ל ולא כן תני כל דבר שהוא של שבח לא כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה תלמיד חכם עושה אלא א״כ מינו אותו פרנס על הצבור. אמר ליה והתני כל דבר של צער כל הרוצה לעשות עצמו יחיד עושה ת״ח עושה ותבוא עליו ברכה.

א״ר זעירא ובלחוד דלא יבזה חורנין.שלא יבזה אחרים

דלמאמעשה ר׳ יסא ור׳ שמואל בר רב יצחק הוו יתבין אכלין בחדא מן אילין כנישתא עלייתה. אתת עונתה דצלותא וקם ר׳ שמואל בר רב יצחק מצלויא. א״ל ר׳ מיישא לא כן אלפן ר׳ אם התחילו אין מפסיקין! ותני חזקיה כל מי שהוא פטור מדבר ועושה נקרא הדיוט. א״ל והא תנינן חתן פטור חתן אם רוצה.אלי׳ שרי להחמיר! א״ל ולא דר״ג היא! א״ל יכיל אנא פתר כר״ג דר״ג אמר איני שומע לכם לבטל ממני מלכות שמים :אבל רבנן פליג

מסכת ברכות פרק ג

הלכה א משנה מי שמתו מוטל לפניו פטור מקרית שמע ומן התפילין. נושאי המיטה וחילופיהן וחילופי חילופיהן את שלפני מיטה ואת של אחר המיטה, את שהמיטה צורך בהן פטורין. ואת שאין המיטה צורך בהן חייבין. אילו ואילו פטורין מן התפילה.

קברו את המת וחזרו,למקום המיוחד לנחם אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו, ואם לאו לא יתחילו

העומדין בשורה, הפנימיין פטורין והחיצונין חייבין.

נשים ועבדים וקטנים פטורים מקרית שמע ומן התפילין וחייבין בתפילה ובמזוזה ובברכת המזון.

בעל קרי מהרהר בלבו,קריאת שמע ואינו מברךברכות ק״ש לא לפניה ולא לאחריה. ועל המזון, מברך לאחריו ואינו מברך לפניו. ר׳ יהודה אומר מברך לפניהן ולאחריהן.

היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר. ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא

לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה

עד שיטיל לתוכן מים. וכמה ירחיק מהן ומן הצואה? ד׳ אמות.

זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה, צריכין טבילה ור׳ יהודה פוטר:

גמרא תני ומן התפילין.

אבל ביום הראשון אינו נותן תפילין, ביום השני הוא נותן תפילין, ואם באו פנים חדשות הוא חולצן כל שבעה דברי ר' אליעזר. ר' יהושע אומר בראשונה ובשני אינו נותן תפילין, ביום השלישי הוא נותן תפילין ואם באו פנים חדשות אינו חולצן.

אם ביום השני אינו נותן תפילין, צורכה מימר מי שמתו מוטל לפניו?! אלא בגין דתנא דאתפילה תנא דא.

ר' זעירה רב ירמיה בשם רב הלכה כר' אליעזר בנתינה,וביום שני "נותן" וכר' יהושע בחליצה.אינו חולץ כל ז אף שבאו פ"ח

ר' זעירא בעי, נתן ביום השני כרבי אליעזר, מהו שיעשה רבי אליעזר כרבי יהושע שלא לחלוץ?באו פ"ח ביום שני, מהו שיחלוץ ממנ"פ? אמר רבי יוסי ב"ר בון וכיני נתן ביום השני כר' אליעזר נעשה ר' אליעזר כר' יהושע שלא לחלוץ. ואין כיני, נימא הלכה כרבי אליעזר!! ובלבד שלא יחלוץ. דמשמע נותן ביום שני ואינו חולץ (כשאומר "כר"י בחליצה" משמע רק בג' אינו חולץ)

א"ר בון כתיב (דברים טז) למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך ימים שאת עוסק בהן בחיים ולא ימים שאת עוסק בהן במתים. תני אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו. למה? מפני כבודו של מת, או משום שאין לו מי שישא משואו. מה נפיק מביניהן? היה לו מי שישא משואו ואין תימר מפני כבודו של מת אסור, ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משואו הרי יש לו מי שישא משואו.

והתני פטור מנטילת לולב! תיפתר בחול. והתני פטור מתקיעת שופר! אית לך מימר בחול לא ביום טוב?! א"ר חנינא מכיון שהוא זקוק לו להביא לו ארון ותכריכין כיי דתנינן תמן מחשיכין על התחום לפקח על עיסקי הכלה ועל עיסקי המת להביא לו ארון ותכריכין חלילים ומקוננות כמי שהוא נושא משאו.

מאימתי כופין את המיטות? משיצא המת מפתח החצר דברי רבי אליעזר. ור׳ יהושע אומר משיסתם הגולל. וכשמת ר״ג כיון שיצא מפתח החצר א״ר אליעזר לתלמידיו כפו את המיטות. וכשנסתם הגולל א״ר יהושע כפו את המיטות. אמרו לו כבר כפינו על פי הזקן! בערב שבת הוא זוקף את מיטתו ובמוצאי שבת הוא כופן.

תני דרגשמין מטה נזקפת ואינה נכפיתאיננה חייבת ב״כפייה״ ר׳ שמעון בן אלעזר אומר שומט קלבינטרין step placed in front of bed שלה ודיו. ר׳ יוסה בשם ריב״ל הלכה כר״ש בן אלעזר ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ יוסי מיטה שניקליטיה poles from the bed עולין ויורדין בה, שומטן ודיו

אי זו היא מיטה ואי זה הוא דרגש? א״ר ירמיה כל שמסרגין strapping על גופה זו היא מיטה. וכל שאין מסרגין על גופה זהו דרגש. והא תנינן כלים המיטה הערסה משישופם sand them בעור הדגמקבלין טומאה אם מסרג הוא על גופה, לאי זה דבר הוא שפה? א״ר אלעזר תיפתרמשנה דכלים באילין ערסתא קיסרייתא, דאית להן נקבין.

מניין לכפיית המיטה? ר׳ קריספא בשם רבי יוחנן (איוב כח) וישבו אתו לארץ. ״על הארץ״ אין כתב כאן אלא וישבו אתו לארץ דבר שהוא סמוך לארץ, מיכן שהיו ישנין על גבי מיטות כפופות.

בר קפרא אמר איקונין portrait אחת טובה היה לי בתוך ביתך וגרמתני לכופפה, אף את כפה מיטתך. ואית דמפקין לישנא ויכפה כפה הסרסורהמטה =פו״ר, היא ״הסרסור״ להביא אנשים בעולם

ר׳ יונה ור׳ יוסי תרויהון בשם ר׳ שמעון בן לקיש: חד אמר מפני מה הוא ישן במיטה כפויה? שיהא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל. וחרנה אמר ״מתוך״ שהוא ישן על מיטה כפויה הוא נוער בלילה ונזכר שהוא אבל.

אבל כל זמן שמתו מוטל לפניו אוכל אצל חבירו. ואם אין לו חבר אוכל בבית אחר. ואם אין לו בית אחר עושה מחיצה ואוכל. ואם אינו יכול לעשות מחיצה הופך את פניו לכותל ואוכל ולא מיסב ולא אוכל כל צורכו ולא שותה כל צורכו ולא אוכל בשר ולא שותה יין ואין מזמנין עליו ואם בירך אין עונין אחריו אמן ואחרים שבירכו אין עונה אחריהם אמן הדא דתימא בחול אבל בשבת מיסב ואוכל ואוכל בשר ושותה יין ואוכל כל צרכו ושותה כל צרכו ומזמנים עליו ואם בירך עונין אחריו אמן ואחרים שבירכו עונה אחריהם אמן אמר רשב״ג הואיל והתרתי לו את כל אלו חייביהו בשאר כל המצות של תורה אם חיי שעה התרתי לו כ״ש חיי עולם ר׳ יודה בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי הלכה כרשב״ג

נמסר לרביםכעין ״חי״ק״ אוכל בשר ושותה יין. נמסר לכתפים כמי שנמסר לרבים.

כד דמך ר׳ יסא קביל רבי חייא בר ווא אביליו, ואייכלון בשר ואשקיון חמר.האכילוהו בסעודה הראשונה בשר ויין כד דמך רבי חייא בר אבא קביל רבי שמואל בר רב יצחק אביליו, ואייכלון בשר ואשקיון חמר. כד דמך רבי שמואל בר רב יצחק קביל רבי זעירא אביליו ואייכלון טלופחיןעדשים מימר כמה דהוא מנהגא.

רבי זעירא מידמך, פקיד ומר, לא תקבלון עלי יומא דין אבילא, ולמחר מזרחייא.היה מצווה שלא ישתו יין רק ביום השני

ר׳ יצחק בריה דרב הוה כתובה, מטתיה אונס,מת לו מת ועלין לגביה רבי מנא ורבי יודן והוה חמר טב ואישתון סגין וגחכין,צחקו למחר אתון בעיין למיעל גביה, א״ל רבנן הכין בר נש עביד לחבריה?! לא הוינן חסרין אתמול אלא מיקום ומירקוד....

תני עשרה כוסות שותין בבית האבל. שנים לפני המזון וחמשה בתוך המזון וג׳ לאחר המזון אילו שלשה של אחר

המזון אחד לברכת המזון ואחד לגמילות חסדים ואחד לתנחומי האבלים. וכשמת ר״ג הוסיפו עליהן עוד שלשה א׳ לחזן הכנסת וא׳ לראש הכנסת וא׳ לר״ג וכיון שראו ב״ד שהיו משתכרים והולכים גזרו עליהן והחזירום למקומו.

כהן מהו שיטמא לכבוד רבו? ר׳ ינאי זעיראכהן היה דמך חמוי,חמיו נפטר הוא הוה חמוי, והוא הוה רביה, שאל לר״י ואסר ליה שמע ר׳ אחא ומר יטמאו לו תלמידיו!

ר׳ יוסי נטמאו לו תלמידיו, ואכלו בשר ושתו יין.באנינות אמר לון ר׳ מנא חדא מן תרתי לא פליט לכון אם אבילים אתם למה אכלתם בשר ולמה שתיתם יין ואם אין אתם מתאבלים למה נטמאתם?

מהו שיטמא כהן לכבוד תורה? רבי יוסי הוה יתיב מתני, ועאל מיתא,הכניסו מת בביה״ן (כן מנהגם) מן דנפק ליה לא א״ל כלום, ומן דיתיב ליה לא א״ל כלום.

רבי נחמיה בריה דרבי חייא בר אבא אמר: אבא לא הוה עבר תחות כפיתי arches דקיסרין רבי אמי ר׳ חזקיה ור׳ כהן ור׳ יעקב בר אחא הוו מטיילין באילין פלטיותא market place דצפורי הגיעו לכיפה ופירש ר׳ כהן. הגיעו למקום טהרה וחזר אצלן. אמר לון במאי עסקין?רצה לשמוע ד״ת ששוחחו אמר רבי חזקיה לר׳ יעקב בר אחא לא תימר ליה כלום! אי משום דבאש ליה דפריש,הרע בעיניו על שפירש שמטמא לת״ת, לא ידעין. ואי משום דהוה טייסן nudge לא ידעין.

תני מטמא כהן ויוצא חוצה לארץ לדיני ממונות ולדיני נפשות ולקידוש החודש ולעיבור שנה ולהציל השדה מיד גוי ואפילו ליטור???מוציא ״ערעור״ על השדה יוצא ועורר עליה. ללמוד תורה ולישא אשה רבי יהודה אומר אם יש לו מאיכן ללמוד אל יטמא רבי יוסי אומר אפילו יש לו מאיכן ללמוד תורה יטמא שלא מכל אדם זוכה ללמוד אמרו עליו על יוסף הכהן שהיה מטמא

ויוצא אחר רבו לצידן אבל אמרו אל יצא כהן לח״ל אלא א״כ הבטיחו לו אשה.

מהו שיטמא כהן לנשיאת כפים? מגבילה אחוי דר׳ אבא בר כהן אמר קומי רבי יוסי בשם ר׳ אחא מיטמא כהן לנשיאת כפים. שמע ר׳ אחא ומר אנא לא אמרית ליה כלום חזר ואמר או דילמא לא שמע מיני אלא כיי דמר ר׳ יודא בן פזי בשם רבי אלעזר כל כהן שהוא עומד בבית הכנסת ואינו נושא את כפיו עובר בעשה וסבר מימר שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה אנא לא אמרית ליה כלום! אייתוניה ואנא אלקוניה!!

???רבי אבהו הוה יתיב מתני בכנישתא מדרתה״ ביהכ״ן של רעש״ בקיסרין והוה תמן מיתא, אתת ענתא דנשיאת כפים ולא שאלון ליה.כי פשיטא להו דנשיאת כפיים דוחה טומ׳ אתת ענתא דמיכלא ושאלון ליהשמא חייבין לצאת, אמר לון על נשיאת כפים לא שאלתון לי ולמיכלא שאלתון לי?!וודאי שחייבין אתם לצאת!!! כיון דשמעו כן הוה כל חד וחד שמיט גרמיה וערק...???

אמר רבי ינאי מטמא כהן לראות את המלך, כד סליק דוקליטיינוס מלכא להכא חמון לר׳ חייא בר אבא מיפסע על קברים דצור בגין מחמוניה. ר׳ חזקיה ור׳ ירמיה בשם ר׳ יוחנן מצוה לראות גדולי המלכות לכשתבוא מלכות בית דוד יהא יודע להפריש בין מלכות למלכות.

מהו שיטמא כהן לכבוד הנשיא? כד דמך רבי יודן נשיאה אכריז רבי ינאי ומר אין כהונה היום. כד דמך רבי יודא נשיאה בר בריה דרבי יודה נשיאה דחף רבי חייא בר אבא לרבי זעירא בכנישתא דגופא דציפורין, וסאביה.וטמאהו כד דמכת נהוראי אחתיה דר׳ יהודא נשיאה שלח רבי חנינא בתר רבי מנא ולא סליק, א״ל אם בחייהון אין מטמאין להוןאשה נדה.. כ״ש במיתתן!! אמר רבי נסא במיתתן עשו אותן כמת מצוה.

מהו שיטמא כהן לכבוד אביו ואמו? רבי יסא שמע דאתת אימיה לבוצרהחו"ל (טור ארץ העמים) אתא שאל לרבי יוחנן מהו לצאת? א"ל אם מפני סכנת דרכים צא אי משום כיבוד אב ואם, איני יודע. אטרח עליו רבי יוחנן, ומר, אם גמרת לצאת תבוא בשלום. אמר רבי שמואל ב"ר יצחק עוד היא צריכה! עדיין נשאר איבעיא שמע רבי אלעזר ומר אין רשות גדולה מזו.ומותר לצאת לכבוד אביו

מהו שיטמא כהן לכבוד הרבים? תני היו שם שתי דרכים מתאימותורבים הולכים לעיר אחרת לנחם אבל אחת רחוקה וטהורה, ואחת קרובה וטמאה. אם היו הרבים הולכין ברחוקה הולך ברחוקה אם לאו הולך בקרובה מפני כבוד הרבים. עד כדון בטומאה של דבריהם אפילו טומאה שהיא מדברי תורה? מן מה דמר ר' זעירא גדול הוא כבוד הרבים שהוא דוחה מצוה בלא תעשה שעה אחת, אדא אמרה אפילו בטומאה שהיא מדבר תורה.

ר' יונה ר' יוסי גליליא בשם רבי יסא בר חנינא אין שואלין הלכה לפני מיטתו של מת. והא רבי יוחנן שאל לר' ינאי קומי ערסיה דר' שמואל בן יוצדק, "הקדיש עולתו לבדק הבית" והוא מגיב ליהוהשיב לו נימר כד הוה רחיק, או כד הוון מסקין ליה לסדרהכבר הכניסו המת לביה"ן

והא ר' ירמיה שאל לר' זעירה קומי ערסיה דר' שמואל בר רב יצחק נימר כד הוה רחיק הוה מגיב ליה, כד הוה קריב לא הוה מגיב ליה.

תני הכתפים אסורין בנעילת הסנדל שמא יפסוק סנדלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן המצוה

רבי זעירא שרע בדיבוראנפל על הארץ בשעת ההספד אתון בעיין מיזקפניה ואשכחוניה איעני suffering אמרו ליה מהו כן? אמר לון לכן דאתינן!! על שם (קהלת ז) והחי יתן אל לבו:

הלכה ב משנה קברו את המת וחזרו אם יכולין להתחיל ולגמור עד שלא יגיעו לשורה יתחילו ואם לאו לא יתחילו העומדים בשורה הפנימים פטורין החיצונים חייבין:

גמרא תני אין מוציאין את המת סמוך לקרית שמע אלא א״כ הקדימו שעה אחת או אם איחרו שעה אחת כדי שיקראו ויתפללו. והא תנינן קברו את המת וחזרו... תיפתר באילין דהוו סברין דאית ביה ענהשיש זמן ולית ביה ענה.

תני ההספד וכל העוסקין בהספד מפסיקין לק״ש ואין מפסיקין לתפילה. מעשה היה והפסיקו רבותינו לקרית שמע ולתפילה. והא תנינן אם יכולין להתחיל ולגמור משמע שפטואין מק״ש! מתניתא ביום הראשון ומה דתני תנא ביום השני.

א״ר שמואל בר אבדומא זה שהוא נכנס לבית הכנסת ומצאן עומדין ומתפללין, אם יודע הוא מתחיל וגומר עד שלא יתחיל שליח ציבור כדי לענות אחריו אמן יתפלל, ואם לאו אל יתפלל. באיזה אמן אמרו? תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש וחד אמר באמן של שומע תפילה. א״ר פינחס ולא פליגי מאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת. ומאן דמר בשומע תפילה בחול.סגי שיענה אמן אז

תני ר׳ יודה אומר היו כולם שורה אחת, העומדין משום כבוד חייבין, משום אבל פטורין. ירדו לספד, הרואין פנים פטורין, ושאינן רואין פנים חייבין. הוי הדא דתנינן העומדין בשורה הפנימים פטורין והחיצונים חייבים משנה אחרונה. הדא דתני העומדים משום כבוד חייבין משום אבל פטורין משנה ראשונה.

והיי דתנינן תמןסנהדרין פרק ב וכשהוא מנחם את אחרים דרך כל העם עוברין זה אחר זה והממונה ממצעו בינו לבין העם.אלי׳ אבל עומד, ומנחמין עוברים משנה אחרונה

א״ר חנינא בראשונה היו משפחות עומדות ואבלים עוברין, משרבה תחרותמי בראש.... בציפורין התקין ר״י בן חלפתא שיהו המשפחות עוברות והאבלים עומדים. א״ר שמעון דתוספתא חזרו הדברים ליושנן:

הלכה ג משנה נשים ועבדים וקטנים פטורין מק״ש ומן התפילין וחייבין בתפלה ובמזוזה ובבה״מ:

גמרא נשים מניין? (דברים יא) ולמדתם אותם את בניכם את בניכם ולא את בנותיכם. עבדים מניין? שנאמר (דברים ו) שמע ישראל ה׳ אלהינו ה׳ אחד את שאין לו אדון אלא הקב״ה יצא העבד שיש לו אדון אחר. קטנים מניין? (שמות יג) למען תהיה תורת ה׳ בפיך בשעה שהוא תדיר בה.ולפעמים ישן הקטן

וחייבין בתפילה כדי שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו. ובמזוזה דכתיב (דברים ו) וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. וברכת המזון דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ אלהיך.

תמן תנינן כל מצות עשה שהזמן גרמא אנשים חייבים והנשים פטורות וכל מ״ע שלא הזמן גרמא אחד אנשים ואחד נשים חייבין אי זהו מצות עשה שהזמן גרמא? כגון סוכה לולב שופר ותפילין ואי זו היא מצות עשה שאין הזמן גרמא כגון אבידה ושילוח הקן מעקה וציצית ר׳ שמעון פוטר את הנשים ממצות ציצית שהיא מצות עשה שהזמן גרמא שהרי כסות לילה פטור מן הציצית. א״ר לייא טעמון דרבנן שכן אם היתה מיוחדת לו ליום וללילה שהיא חייבת בציצית.

תני כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן חוץ מברכת המזון והא דתנינן כל שאינו חייב בדבר אין מוציא את הרבים ידי חובתן הא אם היה חייב אפי׳ אם יצא מוציא א״ר לייא שנייא היא ברכת המזון דכתיב בה (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה׳ אלהיך מי שאכל הוא יברך.

ר׳ יוסי ור׳ יודא בן פזי הוו מתיבין אמרו לא מסתברא בק״ש שיהא כל אחד ואחד משנן בפיו. לא מסתברא בתפילה שיהא כל אחד ואחד מבקש רחמים על עצמו

מה בין סוכה ומה בין לולב? סוכה אינה טעונה ברכה אלא לילי י״ט הראשון בלבד לולב טעון ברכה כל שבעה. ר׳ יוסי ור׳ אחא הוו יתבין אמרין מה בין סוכה ומה בין לולב סוכה נוהגת בלילות ובימים,ואין כאן הפסק לולב אינו נוהג אלא ביום התיב רבי יעקב דרומיא הרי תלמוד תורה נוהג בלילות כבימים!!ולמה מברכין בכל יום? מיי כדון? סוכה איפשר לה שלא ליבטל. ת״ת אפשר לו שלא ליבטל?!

תני אבל אמרו אשה מברכת לבעלהברכת המזון ועבד מברך לרבו וקטן לאביו לא כן א״ר אחא בשם ר׳ יוסי בי ר׳ נהוראי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו!ואיך מוציא גדול? תיפתר בעונה אחריהן אמן כיי דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו, עונה אחריהן מה שהן אומריןבהלל מיירי ותהא לו מאירה אבל אמרו תבוא מאירה לבן עשרים שצריך לבן עשר:

הלכה ד משנה בעל קרי מהרהר בלבו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחריה ואינו מברך לפניה ר׳ יהודה אומר מברך לפניה ולאחריה:

גמרא מהו מהרהר? ברכות.אבל ק״ש עצמו מוציא בשפתיו (כדלקמן) מתניתא במקום שאין מים

וכר׳ מאיר: דתני בעל קרי שאין לו מים לטבול הרי זה קורא את שמע ואינו משמיע לאזנו ואינו מברך לא לפניה ולא לאחריה דברי ר׳ מאיר. וחכמים אומרים קורא את שמע ומשמיע לאזניו ומברך לפניה ולאחריה.

תני בעל קרי חולה שנפלו עליו תשעת קבין מים וטהור שנפלו על ראשו ועל רובו שלשה לוגין מים שאובים, טהר לעצמו

אבל אינו מוציא את הרבים ידי חובתן עד שיבא בארבעים סאה. ר׳ יהודה אומר ארבעים סאה מ״מ.אפילו שאובין

ר׳ יעקב בר אחא ר׳ יסא בשם רבי יהושע בן לוי אין קרי אלא מתשמיש המיטה, רב הונא אמר ואפי׳ ראה את עצמו ניאות בחלום, הוון בעיין מימר ובלבד מאשה. ר׳ יונה ור׳ יוסי תרויהון אמרין ואפי׳ מדבר אחר.

תמן תנינן יום הכיפורים אסור באכילה ושתייה וברחיצה וסיכה ובנעילת הסנדל ובתשמיש המיטה. ותני עלה בעלי קריין טובלין כדרכן בצינעה ביום הכיפורים, ולית הדא פליגא על ר׳ יהושע בן לוי דר׳ יהושע בן לוי אמר אין קרי אלא מתשמיש המיטה! פתר לה בששימש מטתו מבעוד יוםעיו״כ ושכח ולא טבל. והתני מעשה בר׳ יוסי בן חלפתא שראו אותו טובל בצינעה ביום הכיפורים אית לך מימר על אותו הגוף הקדוש בשוכח?אע״כ שראה קרי בליל יו״כ, והוצרך לטבול ביום

א״ר יעקב בר אבון כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא שלא יהו ישראל כתרנגולין הללו משמש מיטתו ועולה ויורד ואוכל,וכשצריך טבילה צריך לטבול כדי שיברך

ר׳ חנינא הוה עבר על תרעי דימוסיןשערי מרחצאות בקריצתאלפני אור היום ואמר מה טובלי שחרית עושין פה? ייזלון ויתנון!?ילמדו תורה? בההיא דצפראבבקר הוה אמר, מאן דאית ליה עבידא ייזול ועבד.מי שיש לו עבודה ילך ויעבוד....

מהו להרהר בבית הכסא?בד״ת חזקיה אמר מותר ר׳ יסא אמר אסור א״ר זעירא כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה? א״ר אלעזר בר שמעון כל ההוא סברא קשיא דטבול יום תמן סבירתיה?

ר׳ אחא בשם תנחום בירי׳ חייא ביומוי ר׳ יהושע בן לוי ביקשו לעקור את הטבילה הזאת מפני נשי הגליל שהיו נעקרות מפני הצינה. אמר להן רבי יהושע בן לוי דבר שהוא גודר את

ישראל מן העבירה אתם מבקשים לעקור אותו?! מהו גודר ישראל מן העבירה? מעשה בשומר כרמים אחד שבא להיזקק עם אשת איש עד שהן מתקינין להן מקום איכן הן טובלין לאחר המעשה עברו העוברין והשבין ובטלה העבירה.

מעשה באחד שבא להיזקק עם שפחתו של רבי אמרה לו אם אין גבירתי טובלת איני טובלת...נדה אני א"ל ולא כבהמה את! אמרה לו ולא שמעת בבא על הבהמה שהוא נסקל!!! שנאמר (שמות כב) כל שוכב עם בהמה מות יומת

א"ר חייא בר ווה כל עצמן לא התקינו את הטבילה הזאת אלא מפני תלמוד, שאם אתה אומר לו שהוא מותר אף הוא אומר אני אלך ואעשה צרכי ובא ושונה כל צורכו, ומתוך שאתה אומר אסור הוא בא ושונה כל צורכו

תמן אמרין אפי' לשמוע דברי תורה אסור א"ר יודה בר טיטס ר' אחא בשם ר' אלעזר בתחילה (שמות יט) והיו נכונים ליום השלישי אל תגשו אל אשה.אף שלא היה רק "שמיעה"

תני זבין וזבות נדות ויולדות קורין בתורה ושונין מדרש והלכות והגדות. ובעל קרי אסור בכולן ר' אבא בר אחא בשם ר' שונה הלכות ואינו שונה הגדות. תני בשם ר' יוסי שונה הילכות רגיליותשרגיל בהם ובלבד שלא יציע את המשנה. אית דבעי מימר ובלבד שלא יזכיר אזכרות

ר' זעירא בעי קומוי ר' יסא לית ר' פשט בי עם ר' בין פירקיא בליליא?אחר תשמיש, למד א"ל אין! ר' חייא בר אבא פשט עם ר' נחמיה בריה פירקיה בליליא, בההיא צפרא הוה מר מה דאית ליה עבידא ייזיל ויעביד...

מעשה באחד שעמד לקרות בתורה בנציבין כיון שהגיע להזכרה התחיל מגמגם בה אמר לו ר' יהודה בן בתירה פתח פיך ויאירו דבריך! שאין דברי תורה מקבלין טומאה א"ר יעקב בר אחא ונהגין תמן כר' אלעי בראשית הגז וכר' יאשיה

בכלאי הכרם וכר׳ יהודה בן בתירה בבעלי קריין. כרבי אלעי בראשית הגז דתנא ר׳ אלעי אומר אין ראשית הגז אלא בארץ כר׳ יאשיה בכלאים דתני ר׳ יאשיה אומר לעולם אינו חייב עד שיזרע חטה ושעורה וחרצן במפולת יד כר׳ יהודה בן בתירה בבעלי קריין דתני ר׳ יהודה אומר אין דברי תורה מקבלין טומאה

ר׳ יוסי בר חלפתא הוה אתי באיסמטא בליליאסימטא צר והוה חמרא מהלך בתריה על חד בית שיח,מקום טבילה א״ל ההוא גברא בעי מסחילטבול ט״ע א״ל לא תסכן נפשך א״ל מן נדה ומן אשת איש ההוא גברא בעי למיסחי!!בא על א״א.. אפי׳ כן א״ל לא תסכן בנפשך. כיון דלא שמע ליה א״ל ייחות ההוא גברא ולא יסוק. וכן הוות ליה.

ר׳ יוסי בן יוסי הוה אתי באילפאספינה חמא חד קטר גרמיה בחבלא מיחות ומיסחיראה אחד קשר בחבל כדי לטבול א״ל לא תסכן בנפשך! א״ל ההוא מיכל בעינא! א״ל אכיל! ההוא גברא בעי מישתה! א״ל שתי! כיון דמטון ללמינה port א״ל תמן לא שרית לך אלא בגין סכנתא דנפשא, ברם הכא אסור לההוא גברא למיטעם כלום עד שעתא דיסחי

א״ר ינאי שמעתי שמקילין ומחמירין בה וכל המחמיר בה מאריך ימים בטובה מקילין בה לרחוץ במים שאובין מחמירין בה לטבול במים חיים:

הלכה ה משנה היה עומד בתפילה ונזכר שהוא בעל קרי לא יפסיק אלא יקצר

ירד לטבול, אם יכול לעלות להתכסות ולקרות עד שלא תנץ החמה יעלה ויתכסה ויקרא ואם לאו יתכסה במים ויקרא. אבל לא יתכסה לא במים הרעים ולא במי המשרה עד שיטיל לתוכן מים וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות:

גמרא מתניתא ברבים אבל בינו לבין עצמו יפסיק וכר״מ ברם כר׳ יהודה אפילו בינו לבין עצמו אינו מפסיק. כשאין לו מים לטבול אבל יש לו מים לטבול אף ר׳ יהודה מודה שהוא מפסיק

חולה ששימש מיטתו, אמר רבי אמי אם הוא גרם לעצמו יטבול וימות... ואם באונס אין מטריחים עליו. רבי חגי בשם רבי אבא בר זבדי בין כך ובין כך אין מטריחים עליו

חולה מרגיל צריך תשעה קבין, בריא מרגיל צריך ארבעים סאה. חולה מאונס אין מטריחים עליו, בריא מאונס צריך תשעה קבין.

רבי זבדי בריה דרבי יעקב בר זבדי בשם רבי יונה עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא את שמע, ויורד וטובל ועולה ומתפלל אם הוא אדם מסוים עשו אותו כמעיין רחוק:

פיסקא ואם לאו יתכסה במים ויקרא: מתניי בעכורים אבל בצלולין אסור ואם הוא יכול לעכור ברגליו יעכור.

תני מרחיקים מצואת אדם ארבע אמות ומצואת כלבים ארבע אמות ובשעה שהוא נותן לעורות. רבי ירמיה בשם ר״ז נבילה שנסרחה צריך להרחיק ממנה ד׳ אמות אמר רבי אבינא ומתניי אמרה כן וכמה ירחיק מהם ומן הצואה ארבע אמות. אמר רבי אמי אמר רבי שמאי תפתר במשרה של כובסין שיש בו צואת תינוקות א״ל ר׳ מנא, אם במשרה של כובסין הא תנינן לא במים הרעים ולא במי המשרה :ע״כ לרבות כל ריח רע

תני קטן שהוא יכול לאכול כזית דגן פורשים מצואתו וממימי רגליו ד׳ אמות. ואם אינו יכול לאכול כזית דגן אין פורשים לא מצואתו ולא ממימי רגליו ד״א. בעון קומי רבי אבוה מפני מה פורשים מצואתו וממימי רגליו ארבע אמות? אמר לון מפני שמחשבותיו רעות. אמרין ליה ולא קטן הוא? אמר לון

ולא כתיב (בראשית ח) כי יצר לב האדם רע מנעוריו! א״ר יודן מנעריו כתיב משעה שהוא ננער ויוצא לעולם.

ר׳ יוסי בר חנינא אמר מרחיקין מגללי בהמה ארבע אמות רבי שמואל בר רב יצחק אמר ברכים ובלבד בשל חמור ר׳ חייא בר אבא אמר בבא מן הדרך. לוי אמר מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות ותני כן מרחיקין מצואת חזיר ארבע אמות ומצואת הנמייה ארבע אמות ומצואת התרנגולין ארבע אמות ר׳ יוסי בר אבון בשם ר׳ חונא ובלבד באדומים. תני מרחיקין מריח רע ארבע אמות א״ר אמי מסוף ריח רע ארבע אמות. הדא דאמר לאחריו אבל לפניו עד מקום שעיניו רואות אותו. כהדא ר׳ לייא וחבריא הוו יתבין קומי פונדקיא ברמשאאצל hotel אחד בערב (והיה שם צואה) אמרין מהו מימר מיליא דאוריתא? אמר לון מכיון דאילו הוה בימּמא הוינן חמיין מה קומינן, ברם כדון אסור.אילו היה יום היינו רואין ...

תני גרף אחד של ריעי ואחד של מים צריך להרחיק ממנו ארבע אמות. ושלפני המטה, נתן לתוכו מים כל שהוא יקרא ואם לאו אל יקרא. ר׳ זכאי אמר נתן לתוכו רביעית מים יקרא ואם לאו אל יקרא. ומהו כדי רביעית? רביעית בתוך רביעית.??? רביעית אחד לכל רביעית אחד כלי קטן ואחד כלי גדול. רשב״ג אומר של אחר המיטה יקרא, ושלפני המיטה לא יקרא. ר״ש בן אלעזר אומר אפי׳ טריקלין עשר על עשר לא יקרא עד שיכסנו או עד שיניחנו ״תחת״ המיטה

ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ חייא בר ווא הורי ר׳ חנינה תרתיה, כהדא דרבי שמעון בן אלעזר.

רבי בנימן בר יפת בשם ר׳ יוחנן צואה כל שהוא מבטלה ברוק ר׳ זעירא ר׳ יעקב בר זבדי הוו יתבין חמון ציאתה קם ר׳ יעקב בר זבדי רקק עלה א״ל ר׳ זעירא מן ימא לטיגנא.רק ״תיכף ומיד״ מועיל היתר זו (כזמן שצדין דג מן הים ומטגנין אותו שם...)

תיבה שהיא מליאה ספרים נותנה מראשותי המיטה ואינו נותנה מרגלות המיטה. ר' אבון בשם רבי חונא והוא שתהא המיטה גבוה עשרה טפחים, ובלבד שלא יהו חבלי המיטה נוגעין בתיבה.

הורי ר' יסא במקומיה דרבי שמואל בר רב יצחק כהדא דר' חונא: לא ישמש אדם מיטתו וספר תורה עמו בבית ר' ירמיה בשם ר' אבהו אם היה כרוך במפה או שהיה נתון בחלון שהוא גבוה עשרה טפחים מותר רבי יהושע בן לוי עושה לו כיליון curtain

לא ישב אדם על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו מעשה בר' אלעזר שהיה יושב על גבי ספסל שספר תורה נתון עליו והרתיע מלפניו כמרתיע מלפני הנחש. אם היה נתון ע"ג דבר אחר מותר עד היכן ר' אבא בשם ר' חונא טפח. ר' ירמיה בשם ר' זעירא אפי' כל שהוא

דייסקי saddle שהיא מליאה ספרים או שהיו בתוכה עצמות המת הרי זה מפשילן מאחוריו ורוכב. תפילין תולה אותן מראשות המיטה ואינו תולה אותם מרגלות המיטה. ר' שמואל ר' אבהו ר' אלעזר בשם ר' חנינא רבי היה תולה את התפילין במראשות המיטה. ר' חזקיה בשם ר' אבהו ובלבד דלא יעביד כהדין דייקלרא, plumb line אלא תפילין מלמעלן ורצועות מלמטן.

תנא ר' חלפתא בן שאול העוטש בתפילתו סימן רע לו הדא דאת אמר מלמטה אבל מלמעלה לא אתיא דמר ר' חנינא אני ראיתי את רבי מפהק ומעטש ונותן ידיו על פיו אבל לא רוקק ר' יוחנן אמר אפילו רוקק, כדי שיהא כוסו פיו נקי. לפניו אסור לאחריו מותר. לימינו אסור לשמואל מותר. הדא הוא דכתיב (תהילים צא) יפל מצדך אלף וכו' אלמא שכינה מימין

כל עמא מודיי בההין דרקק איצטלין בבגדו דהוא אסור. ר' יהושע בן לוי אמר הרוקק בבית הכנסת כרוקק בבבת עינו. ר' יונה רקק ושייף

ר' ירמיה ר' שמואל בר חלפתא בשם ר' אדא בר אחוה המתפלל אל ירוק עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יוסי בי רבי אבון וכן הרוקק אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. תני המתפלל אל יטיל את המים עד שיהלך ארבע אמות. וכן המטיל מים אל יתפלל עד שיהלך ארבע אמות. א"ר יעקב בר אחא לא סוף דבר עד שיהלך ארבע אמות, אלא אפי' שיהא כדי הילוך ארבע אמות. א"ר אמי אם אומר אתה עד שיהלך ארבע אמות יהא אסור, אני אומר אחר בא והטיל שם! ויהא אסור לקרוא בכל מקום!

רבי אבא בשם רב צואה עד שתיבש כעצם, מים כל זמן שהן מטפיחין. גניבא אמר מים כל זמן שרישומן ניכר. שמואל אמר עד שיקרמו פניה. שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן עד שיקרמו פניה. ר' ירמיה ר' זעירא בשם רב צואה אפי' עשויה כעצם אסורה. אמר חזקיה, ר' אבא מחמיר במים יותר מן הצואה. א"ל ר' מנא מן הדא דגניבא? שמים אסור אפי' רישומן ניכר, משא"כ צואה מותר ביבשה א"ל אפילו עשויה כעצם אסורה מפני שמשמשה קיים. מים אין משמשה קיים: ושמא מים קיל (ושרי "רישומן ניכר")

הלכה ו משנה זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע והמשמשת שראתה נדה צריכים טבילה ור' יהודה פוטר:

***********סוגיא נראית כפולה וטעונה תיקון*******

גמרא עד כדון פליג ר"י זב שראה קרי, ואפילו קרי שראה זוב מועיל הוא שהוא טובל? או דילמא כבר "חל" עליו חיוב טבילה נשמענא מן הדא המשמשת שראתה נדה צריכה טבילה, ור"י פוטר. אל' אפי' בכה"ג שבאה טומאת קרי בתחילה

מ"ט דר"י משום מה מועיל הוא שהוא טובל, או שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה. מה נפיק מביניהון? ראה

קרי,ואח״כ זוב אין תימר מה מועיל שהוא טובל, מועיל הוא?! הוי לית טעמא דלא משום שאין שם לטומאה קלה אצל טומאה חמורה???לטעם זה חייב!!!

נוסח אחר לבעיא דלעילעד כדון כשבאת לו טומאה קלה לבסוף אפי׳ באת לו טומאה חמורה לבסוף...אז נימא גם לר״י שכבר חל טומאה קלה ״לפני״ החמורה נשמענא מן הדא והמשמשת שראתה נדה צריכה טבילה ור״י פוטר הדא אמרה היא הדא היא הדא:

מסכת ברכות פרק ד

הלכה א משנה תפילת השחר עד חצות ר׳ יהודה אומר עד ד׳ שעות תפילת המנחה עד הערב ר׳ יהודה אומר עד פלג המנחה. תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספים כל היום:

גמרא כתיב (דברים יא) לאהבה את ה׳ אלהיכם ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם וכי יש עבודה בלב? ואיזו זו תפילה וכן הוא אומר (דניאל ו) אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישזבינך וכי יש פולחן בבבל ואיזו זו תפילה יכול יהא מתפלל שלשתן כאחת פירש בדניאל (שם) וזמנין תלתא ביומא הוא ברך על ברכוהי וגו׳ יכול יהא מתפלל לכל רוח שירצה ת״ל (שם) וכוין פתיחין ליה בעליתה נגד ירושלם יכול משבאו לגולה כן ת״ל (שם) כל קבל דהוה עביד מן קדמת דנא יכול יהא מתפלל שלשתן בכל שעה שירצה כבר פירש דוד (תהלים נה) ערב ובוקר וצהרים וגו׳ יכול יהא מגביה קולו ומתפלל פירש בחנה (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה יכול יהא מהרהר בלב ת״ל (שם) רק שפתיה נעות הא כיצד מרחיש בשפתותיו אמר רבי יוסי בר חנינא מן הפסוק הזה את למד ד׳ דברים וחנה היא מדברת על לבה מכאן שהתפילה צריכה כוונה רק שפתיה נעות מכאן שהוא צריך להרחיש בשפתותיו

וקולה לא ישמע מכאן שלא יגביה אדם את קולו ויתפלל ויחשבה עלי לשיכורה מכאן שהשיכור אסור להתפלל:

???ל״ש כאן מילתיה דחנן בר אבא פליגא דחנן בר אבא אמר לחבריא נימר לכון מילתא טבתא דחמית לרב עביד ואמריתה קומי דשמואל וקם ונשקי על פומי. ״ברוך אתה״ שוחה, בא להזכיר את השם זוקף. שמואל אמר ואנא אמרית טעמא ה׳ זוקף כפופים. א״ר אמי לא מסתברא דלא אמר אלא מפני שמי ניחת הוא. א״ר אבין אלו הוה כתיב ״בשמי״ ניחת הוא הוה יאות לית כתיב אלא ״מפני״ שמי ניחת הוא קודם עד שלא הזכיר את השם כבר ניחת הוא.

ר׳ אבא בר זבדי מצלי בקלא רבי יונה כד הוה מצלי בכנישתא הוה מצלי בלחישה וכד הוה מצלי גו בייתיה הוה מצלי בקלא עד דילפון בני בייתיה צלותיה מיניה. אמר ר׳ מנא ובני בייתיה דאבא ילפי צלותא מיניה.

ומאיכן למדו ג׳ תפילות? רבי שמואל בר נחמני אמר כנגד ג׳ פעמים שהיום משתנה על הבריות בשחר צריך לאדם לומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שהוצאתני מאפילה לאורה במנחה צריך אדם לומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי כשם שזכיתני לראות החמה במזרח כך זכיתי לראות במערב בערב צריך לומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי כשם שהייתי באפילה והוצאתני לאורה כך תוציאני מאפילה לאורה ריב״ל אמר תפילות מאבות למדום תפילת השחר מאברהם אבינו (בראשית יט) וישכם אברהם בבוקר אל המקום אשר עמד שם את פני ה׳ ואין עמידה אלא תפילה כמה דתימר (תהלים קו) ויעמוד פינחס ויפלל תפילת המנחה מיצחק אבינו (בראשית כד) ויצא יצחק לשוח בשדה ואין שיחה אלא תפילה כמה דאת אמר (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטוף ולפני ה׳ ישפוך שיחו תפילת הערב מיעקב אבינו (דברים כח) ויפגע במקום וילן שם ואין פגיעה אלא

תפילה כמה דתימר (ירמיהו כז) יפגעו נא בה' צבאות ואומר (ירמיהו ז) אל תשא בעדם רינה ותפלה ואל תפגע בי

ורבנן אמרי תפילות מתמידין גמרו תפלת השחר מתמיד של שחר (במדבר כח) את הכבש אחד תעשה בבוקר תפילת המנחה מתמיד של בין הערבים (שם) ואת הכבש השני תעשה בין הערבים תפילת הערב לא מצאו במה לתלותה ושנו אותה סתם הדא היא דתנינן תפילת הערב אין לה קבע ושל מוספין כל היום. אמר רבי תנחומא עוד היא קבעו אותה כנגד איכול איברים ופדרים שהיו מתאכלין על גבי המזבח כל הלילה.

ר"א עד ד שעות...מדברי תורה למד רבי יהודה דתני רבי ישמעאל (שמות טז) וחם השמש ונמס, בארבע שעות. אתה אומר בארבע שעות או אינו אלא בשש שעות?אז נימס המן כשהוא אומר (בראשית יח) כחום היום הרי שש שעות אמור, הא מה אני מקיים וחם השמש ונמס בד' שעות. ואת דריש (שמות טז) בבוקר בבוקר מה בבוקר שנאמר להלן בארבע שעות אף בבוקר שנאמר כאן בד' שעות. בארבע שעין שמשא חמין וטולא קריר,יש צל קר (וחם "השמש") בשית שעין, שמשא חמין וטולא חמין. א"ר תנחומא מהו כחום היום בשעה שאין צל לכל ברייה. ר' יסא מצלי בתלת שעין ר' חייא בר ווא מצלי בתלת שעין. ר' ברכיה חמוניהראו אותו קרי קרית שמע ומצלי בתר תלת שעין והא תנינן הקורא מיכן ואילך לא הפסיד כאדם שהוא קורא בתורה נימר כבר קיבל מלכות שמים בעונתה

איבעית אימא מעדות למד ר' יודה. דמר ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי בימי מלכות יון היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להן שני גדיים באותה שעה האיר הקב"ה עיניהם ומצאו שני טליים מבוקרים בלישכת הטלאים על אותה שעה העיד ר' יודה בר בבא על תמיד של שחר שקרב בארבע שעות א"ר לוי אף בימי מלכות רשעה הזאת היו משלשלין להן שתי קופות של זהב והיו מעלין להם שני כבשים ובסוף שלשלו להן ב' קופות של זהב והעלו להם שני חזירים לא הספיקו להגיע

לחצי חומה עד שנעץ החזיר בחומה ונזדעזעה החומה וקפץ מ׳ פרסה מארץ ישראל באותה שעה גרמו העונות ובטל התמיד וחרב הבית. מ״ט דרבנן? דאמרי עד חצות שנים ליום חלוק את היום. טעמא דר״י שנים ליום חובה ליום. שנים ליום שני פרקליטין ליום. שנים ליום שתהא שחיטתן לשם היום. שנים ליום שתהא שחיטתן כנגד היום. הדא היא דתנינן תמן תמיד של שחר היה נשחט על קרן מערבית צפונית על טבעת שניה כנגד היום ושל בין הערבים היה נשחט על קרן צפונית מזרחית על טבעת שניה כנגד היום. והוא שיהא יודע איזה מהן נשחט שחרית ואיזה מהן נשחט ערבית.

ר׳ חייא בשם רבי יוחנן תפלת המנחה ותפילת המוספין תפלת המנחה קודמת הוון בעון מימר כשאין ביום כדי להתפלל שניהם אבל אם יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת מוסף קודמת ר״ז בשם ר׳ יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפלת המנחה קודמת. רבי נתן בר טוביה בשם רבי יוחנן אפילו יש ביום כדי להתפלל שניהם תפילת המנחה קודמת.

והתני הקדים תפלת המנחה לתפלת המוספים יצא. לשעבר, הא בתחילה לא בדא? פתר לה בשלא הגיע זמן התפילה כ לפני "מנחה קטנה" כהדא דריב״ל מפקד לתלמידיו אין הוה לכון אריסטון סעודה גדולה לאכול ומטא יומא לשית שעין, עד דלא תסקון לאריסטון, תיהוין מצלון דמנחתא עד דלא תסקון.

וכמה הוא פלג המנחה? אחת עשרה שעין חסר רביע. תמן תנינן תמיד נשחט בשמנה ומחצה וקרב בתשע ומחצה. ערב פסחים נשחט בשבע ומחצה וקרב בשמנה ומחצה בין בחול בין בשבת. ר׳ ירמיה בעי הכא את עביד מנחה שתי שעות ומחצה והכא שנשחט בשמונה ומחצה—הרי 3.5 שעות עד הלילה את עביד מנחה שלש שעות ומחצה? אמר רבי יוסי לא הוקשה תפלת המנחה לתמיד של בין הערבים, אלא לקטרת מה טעם? (תהלים קמא) תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב צא שעה אחת לעיסוקו ואת עביד מנחה שתי שעות ומחצה

רבי יוסי בן חנינא היה מתפלל עם דמדומי חמה כדי שיהא עליו מורא שמים כל היום. אמר רבי יוסי בן חנינא ויהא חלקי עם המתפללים עם דמדומי חמה מה טעם (תהלים לב) על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצוא מהו לעת מצוא לעת מצויין של יום. אחוי דאימיה דרב אדא הוה מציירצורר בגדו גולתיה דרב בצומא רבא,יום כיפור א"ל כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב ליה גולתי דנצלי דמנחתא. ושמשא בריש דיקלי תמן, אימא הוא הכא!! כשחמה בראש דקל בבבל, אכתי יום הוא בארץ ישראל! דמר רבי יוחנן (ישעיהו מד) האומר לצולה חרבי זו בבל שהיא זוטו של עולם

{אמר רבי יוחנן למה נקרא שמה צולה ששם צללו מיתי דור המבול (ירמיהו נא) גם בבבל לנפול חללי ישראל גם בבבל נפלו חללי כל הארץ. כתיב (בראשית יא) וימצאו בקעה בארץ שנער וישבו שם אמר ריש לקיש למה נקרא שמה שנער ששם ננערו מיתי דור המבול ד"א שנער שהם מתים בתשנוק suffocation בלא נר ובלא מרחץדברים אלו חסרים בבבל ד"א שנער שהם מנוערים מן המצות בלא תרומה ובלא מעשר ד"א שנער ששריה מתים נערים ד"א שנער שהעמידו שונא וער להקב"ה ואי זה זה נבוכדנצר הרשע}

רב כר' יהודה?!דס"ל רק עד פלג שרי? אין תעבדינא כרבנן לית ר"י מודי. אין תעבדינא כר"י אוף רבנן מודו :החמיר כר"י...

מניין לנעילה? אמר ר' לוי (ישעיהו א) גם כי תרבו תפלה מכאן שכל המרבה בתפלה נענה מחלפא שיטתיה דרבי לוי תמן אמר ר' אבא בריה דרב פפי ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור חנה ע"י שריבתה בתפלה קצרה בימיו של שמואל שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב (במדבר ח) ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה והוויין ליה חמשין ותרתין אמר רבי יוסי בר רבי בון

שתים שגמלתו וכא אמר הכין! אי אמרה, כן ליחידאין להרבות כאן לציבור

ר׳ חייא בשם ר׳ יוחנן ר׳ שמעון בן חלפתא בשם ר״מ (שמואל א א) והיה כי הרבתה להתפלל לפני ה׳ מכאן שכל המרבה בתפלה נענה:

אימתי הוא נעילה? רבנן דקיסרין אמרין איתפלגון רב ור׳ יוחנן רב אמר בנעילת שערי שמים.בלילה ור״י אמר בנעילת שערי היכל. אמר ר׳ יודן אנתורדיא מתני׳ מסייע לר״י בג׳ פרקים הכהנים נושאים את כפיהם ד׳ פעמים ביום בשחרית ובמוסף במנחה ובנעילת שערים בתעניות ובמעמדות וביה״כ אית לך מימר נעילת שערי שמים ביום?!נשיאות כפיים ביום—אלי׳ נעילה ביום

אחוי דאימא דרב אדא הוה צייר גולתיה דרב בצומא רבא א״ל כד תיחמי שמשא בריש דיקלי תיהב לי גולתי דנצלי נעילת שערים. מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר בנעילת שערי שמים וכא אמר בנעילת שערי היכל אמר רב מתנה על ידי דרב מאריך בצלותא סגין, הוה מגיע לנעילת שערי שמים

נעילה מהו שתפטר את של ערב? ר׳ אבא ורב הונא בשם רב נעילה פוטרת את של ערב. א״ל ר׳ אבא לרב הונא היאך הוא מזכיר של הבדלה? אמר ר׳ יונה לרבי אבא היאך יהא שבע פוטרת שמונה עשרה? א״ל ולא כבר איתתבת, א״ל בגין דאיתתבת תיבטל? אמר ר׳ יוסי מה דאקשי ר׳ אבא קשי יאות, מה דאקשי ר׳ יונה לא קשי יאות. קל הקילו עליו משום תעניתו שיהו שבע פוטרות שמונה עשרה

רבי אבא בר ממל אמר לחברייא, מריי! מן כולכון שמעית שאין נעילה פוטרת של ערב. ר׳ סימון בשם ריב״ל אין נעילה פוטרת של ערב. א״ר יוסי ב״ר בון ותני ר״ח בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה במ״ש ובמוצאי יה״כ ובמוצאי תענית ציבור

ר׳ יצחק בר נחמן בשם ריב״ל יה״כ שחל להיות בשבת אע״פ שאין נעילה בשבת מזכיר של שבת בנעילה. אוספין עליה ר״ח שחל להיות בתענית ציבור אע״פ שאין נעילה בר״ח מזכיר הוא של ר״ח בנעילה. רבי סימון בשם ריב״ל שבת שחל להיות בחנוכה אע״פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר של חנוכה במוסף. אוספין עליה ר״ח שחל להיות בתוכה אע״פ שאין מוסף בחנוכה מזכיר הוא של חנוכה במוסף.

ראש חודש שחל להיות בתענית היך מזכיר הוא של ר״ח? ר׳ זעירא אומר בהודייה ר׳ אבא בר ממל אמר בעבודה ר׳ אבינא אמר אומרה ברכה רביעית אמר ר׳ אבא מה מצינו בכל מקום אומרה ברכה רביעית אף כאן אומרה ברכה רביעית וכן נפק עובדא כהדא דר׳ אבא. במה קורין? ר׳ יוסי אומר קורין ברכות וקללותולא בשל ר״ח אמר ליה ר׳ מנא בגין מודעתין כי תענית?! רביעין על מעיהן ולא ידעין דהוא תעניתא!!מונחין על בטניהן ואינם יודעין שהוא תענית? א״ל להודיעך שקורין ברכות וקללות

ר׳ יודן קפודקיא אמר קומי ר׳ יוסי בשם ר׳ יודה בן פזי קורין בר״ח קם ר׳ יוסי עם ר׳ יודה בן פזי א״ל את שמעת מאבוך הדא מילתא? א״ל אבא לא הוה אמר כן אלא בעין טב על ידי דאינון ידעין דהוא ריש ירחאששם מקדשין החודש קורין בר״ח הא שאר כל המקומות קורין ברכות וקללות.

ירמיה ספרא שאל לר׳ ירמיה ר״ח שחל להיות בשבת במה קורין? א״ל קורין בר״ח. א״ר חלבו קומי ר׳ אמי ומתניתא אמרה כן לכל מפסיקים לראשי חדשים ולחנוכה ולפורים יצחק. סחורא שאל לר׳ יצחק ר״ח שחל להיות בחנוכה במה קורין? א״ל קורין שלשה בר״ח ואחד בחנוכה. ר׳ פינחס ור׳ סימון ר׳ אבא בר זמינא מטו בה בשם רבי אבדומי דמן חיפא קורין שלשה בחנוכה וא׳ בר״ח. להודיעך שלא בא הרביעי אלא מחמת ר״ח. בר שלמיא ספרא שאל לר׳ מנא, הגע עצמך שחל ר״ח של חנוכה להיות בשבת, ולא שבעה אינון קורין,

אית לך למימר שלא בא הרביעי אלא מחמת ר״ח?! שאילתינהו לספרייא א״ל והדא שאילתא דספרא!!שאלה טובה

ר׳ מפקד לאבדן אמוריה, אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי ליצלי דרמשא, עד יומא קאיםיתפלל של ערבית כשעדיין היום קיים רבי חייא בר ווה מפקד לאמוריה אכריז קומי צבורא מאן דמצלי יצלי, דרמשא עד יומא קאים. א״ר חנינא משכני ר׳ ישמעאל בי ר׳ יוסי אצל פונדק א׳ אמר לי כאן נתפלל אבא של ליל שבת בע״ש א״ר אמי ר׳ יוחנן פליג ולא הוה צריך מפלגא על הדא, למה? שכן מוסיפין מחול על הקודש. ועוד דסלקון חומרייא מן ערב לציפורין ואמרו כבר שבת ר׳ חנינא בן דוסא בעירו. ווידא אמרה דא דאמר ר״ח משכני ר׳ ישמעאל ב״ר יוסי אצל פונדק אחד אמר לי כאן נתפלל אבא של מוצאי שבת בשבת ואפילו אף עלה לא הוה צריך מפלגא, דר׳ מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי, דרמשא עד יומא קאים. ר׳ חייא בר ווא מפקד לאמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי, דרמשא עד יומא קאים.

דבית רבי ינאי אמרין עלה אדם על מטתו אין מטריחין אותו לירד.להתפלל ערבית אמר ר״ז כל מאן דהוינא עביד כן הוינא מפחד בליליא. לית לך אלא כהדא דרבי מפקד לאבדן אמוריה אכריז קומי ציבורא מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים רבי חייא בר ווא מפקד לאמוריה מאן דמצלי יצלי דרמשא עד יומא קאים :יתפלל מבעוד יום...

אמר רבי יעקב בר אחא תניא תמן תפילת הערב מהו ר״ג אמר חובה רבי יהושע אומר רשות אמר ר״ח אתיין אילין פלגוותא כאינון פלגוותא מ״ד חובה אין נעילה פוטרת של ערב ומ״ד רשות נעילה פוטרת של ערב ומעשה בתלמיד אחד שבא ושאל את רבי יהושע תפלת הערב מהו א״ל רשות בא ושאל את ר״ג תפלת הערב מהו א״ל חובה א״ל והא רבי יהושע אמר לי רשות א״ל למחר כשאכנס לבית הוועד עמוד ושאל את

ההלכה הזאת למחר עמד אותו תלמיד ושאל את ר״ג תפלת הערב מהו א״ל חובה א״ל והא ר׳ יהושע אמר לי רשות אמר ר״ג לר׳ יהושע את הוא אומר רשות א״ל לאו א״ל עמוד על רגליך ויעידו בך והיה ר״ג יושב ודורש ורבי יהושע עומד על רגליו עד שריננו כל העם ואמרו לרבי חוצפית המתורגמן הפטר את העם אמרו לרבי זינון החזן אמור התחיל ואמר התחילו כל העם ועמדו על רגליהם ואמר לו (נחום ג) כי על מי לא עברה רעתך תמיד הלכו ומינו את ראב״ע בישיבה בן שש עשרה שנה ונתמלא כל ראשו שיבות והיה ר״ע יושב ומצטער ואמר לא שהוא בן תורה יותר ממני אלא שהוא בן גדולים יותר ממני אשרי אדם שזכו לו אבותיו אשרי אדם שיש לו יתד במי להיתלות בה וכי מה היתה יתידתו של ראב״ע שהיה דור עשירי לעזרא וכמה ספסלין היו שם רבי יעקב בר סיסי אמר שמונים ספסלין היו שם של תלמידי חכמים חוץ מן העומדים לאחורי הגדר רבי יוסי ב״ר אבון אמר שלש מאות היו שם חוץ מן העומדים לאחורי הגדר כיי דתנינן תמן ביום שהושיבו את ראב״ע בישיבה תמן תנינן זה מדרש דרש ראב״ע לפני חכמים בכרם ביבנה וכי כרם היה שם אלא אלו תלמידי חכמים שהיו עשוין שורות שורות ככרם מיד הלך לו ר״ג אצל כל אחד ואחד לפייסו בביתו אזל גבי רבי יהושע אשכחיה יתיב עביד מחטין א״ל אילין את חיי א״ל ועד כדון את בעי מודעי אוי לו לדור שאתה פרנסו א״ל נעניתי לך i submit myself to thee ושלחון גבי ראב״ע חד קצר כובס ואית דמרין ר״ע הוה א״ל מי שהוא מזה בן מזה יזה מי שאינו לא מזה ולא בן מזה יימר למזה בן מזה מימך מי מערה ואפרך אפר מקלה א״ל נתרציתם? אני ואתם נשכים לפתחו של ר״ג אעפ״כ לא הורידוהו מגדולתו אלא מינו אותו אב בית דין:

הלכה ב משנה ר׳ נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמר לו מה טיבה של תפלה זו? אמר להן בכניסתי אני מתפלל שלא תארע תקלה על ידי וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי:

גמרא בכניסתו מהו אומר? יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שלא אקפיד כנגד חבירי ולא חבירי יקפידו כנגדי שלא נטמא את הטהור ולא נטהר את הטמא שלא נאסור את המותר ולא נתיר את האסור ונמצאתי מתבייש לעולם הזה ולעולם הבא וביציאתו מהו אומר מודה אני לפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שנתת חלקי מיושבי בית המדרש ובתי כנסיות ולא נתת חלקי בבתי תרטיות ובבתי קרקסיות שאני עמל והן עמלים אני שוקד והן שוקדים אני עמל לירש גן עדן והן עמלים לבאר שחת שנאמר (תהלים טז) כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת רבי פדת בשם רבי יעקב בר אידי ר״א היה מתפלל שלש תפילות לאחר תפילתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שלא תעלה שנאתינו על לב אדם ולא שנאת אדם תעלה על לבינו ולא תעלה קנאתינו על לב אדם ולא קנאת אדם תעלה על לבינו ותהא תורתך מלאכתנו כל ימי חיינו ויהיו דברינו תחנונים לפניך ר׳ חייא בר אבא מוסיף ותייחד לבבינו ליראה את שמך ותרחקנו מכל מה ששנאת ותקרבנו לכל מה שאהבת ותעשה עמנו צדקה למען שמך דבית ר׳ ינאי אמרין הנוער משנתו צריך לומר ברוך אתה ה׳ מחיה המתים רבוני חטאתי לך יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי שתתן לי לב טוב חלק טוב יצר טוב חבר טוב שם טוב עין טובה ונפש טוב ונפש שפלה ורוח נמוכה אל יתחלל שמך בנו ואל תעשינו שיחה בפי כל הבריות ואל תהי אחריתינו להכרית ולא תקוותנו למפח נפש ואל תצריכנו לידי מתנת בשר ודם ואל תמסור מזונותינו בידי בשר ודם שמתנתם מעוטה וחרפתם מרובה ותן חלקנו בתורתך עם עושי רצונך בנה ביתך היכלך עירך ומקדשך במהרה בימינו רבי חייא בר ווא מצלי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתתן בלבינו לעשות תשובה שלימה לפניך שלא נבוש מאבותינו לעולם הבא רבי יודן בי רבי ישמעאל קבע ליה לאמוריה דיימר בתר פרשתיה כן ר׳ תנחום בר איסבלוסטיקא מצלי ויהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתשבור ותשבית עולו של יצר הרע מלבינו שכך בראתנו

לעשות רצונך ואנו חייבים לעשות רצונך את חפץ ואנו חפצים ומי מעכב שאור שבעיסה גלוי וידוע לפניך שאין בנו כח לעמוד בו אלא יר״מ ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתשביתהו מעלינו ותכניעהו ונעשה רצונך כרצוננו בלבב שלם ר׳ יוחנן הוה מצלי יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שתשכן בפוריינו אהבה ואחוה שלום וריעות ותצליח סופינו אחרית ותקוה ותרבה גבולנו בתלמידים ונשיש בחלקינו בג״ע ותקנינו לב טוב וחבר טוב ונשכים ונמצא ייחול לבבינו ותבא לפניך קורת נפשינו לטובה: וביציאתי אני נותן הודייה על חלקי: אמר רבי אבון לאל שחלק לי דיעה ומעשה טוב:

הלכה ג משנה ר״ג אומר בכל יום אדם מתפלל שמונה עשרה ורבי יהושע אומר מעין שמונה עשרה ר״ע אומר אם שגורה תפלתו בפיו יתפלל שמונה עשרה ואם לאו מעין שמונה עשרה:

גמרא ולמה שמונה עשרה? אמר ריב״ל כנגד שמונה עשרה מזמורים שכתוב מראשו של תילים עד (תהלים כ) יענך ה׳ ביום צרה. אם יאמר לך אדם תשע עשרה הן! אמור לו (תהלים ב) למה רגשו גוים לית הוא מינהוןשהוא ממזמור הראשון מכאן אמרו המתפלל ולא נענה צריך תענית. א״ר מנא רמז לת״ח שאדם צריך לומר לרבו תשמע תפילתך.כביכול אומרים לד׳ ש״ייענה תפילתו״

אמר רבי סימון כנגד י״ח חוליות שבשדרה שבשעה שאדם עומד ומתפלל צריך לשוח בכולן מה טעם (תהלים לה) כל עצמותי תאמרנה ה׳ מי כמוך. אמר רבי לוי כנגד י״ח אזכרות שכתוב (תהלים כט) בהבו לה׳ בני אלים. אמר רבי הונה אם יאמר לך אדם תשע עשרה אינון???הרי יש 19 שמות אמור לו של מינים כבר קבעו חכמים ביבנה. התיב ר״א ב״ר יוסי קומי ר׳ יוסי והא כתיב (שם) אל הכבוד הרעיםשמא זה כנגד מינים? א״ל והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים ושל זקנים

ושל גרים במבטח לצדיקים ושל דוד בבונה ירושלים אית לך מספקא לכל חדא וחדא מנהו אדכרה? !יש לך מספיק לכל אלו?

רבי חנינא בשם רבי פינחס כנגד י״ח פעמים שאבות כתובים בתורה אברהם יצחק יעקב אם יאמר לך אדם י״ט הם אמור לו (בראשית כח) והנה ה׳ נצב עליו לית הוא מינהון אם יאמר לך אדם י״ז הם אמור לו (בראשית מח) ויקרא בהם שמי ושם אבותי אברהם ויצחק מינהון

רבי שמואל בר נחמני בשם ר׳ יוחנן כנגד י״ח ציוויין שכתוב בפרשת משכן שני אמר רבי חייא בר ווא ובלבד מן (שמות לא) ואתו אהליאב בן אחיסמך למטה דן עד סופיה דסיפרא

שבע של שבת מניין אמר רבי יצחק כנגד ז׳ קולות שכתוב בהבו לה׳ בני אלים אמר ר׳ יודן אנתוריא כנגד ז׳ אזכרות שכתוב במזמור שיר ליום השבת

תשע של ראש השנה מניין אמר רבי אבא קרטוגנא כנגד תשע אזכרות שכתוב בפרשת חנה וכתיב בסופה (שמואל א ב) ה׳ ידין אפסי ארץ

כ״ד של תעניות מניין רבי חלבו ור״ש בר רב נחמן תרוויהון אמרין כנגד כ״ד פעמים שכתוב בפרשה של שלמה רינה ותפילה ותחינה

רבי זעירא בשם רבי ירמיה יחיד בתענית ציבור צריך להזכיר מעין המאורע איכן הוא אומרה בין גואל ישראל לרופא חולים ומה אומר עניננו ה׳ עניננו בעת ובעונה הזאת כי בצרה גדולה אנחנו אל תסתיר פניך ממנו ואל תתעלם מתחינתינו כי אתה ה׳ עונה בעת צרה פודה ומציל בכל עת צרה וצוקה ויצעקו אל ה׳ בצר להם ממצוקותיהם יוציאם בא״י העונה בעת צרה. ר׳ ינאי בשם ר׳ ישמעאל בשם בית ר׳ ינאי אומר בשומע תפלה: ר׳ יונה בשם רב אפילו יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע איכן הוא אומרה...

ר׳ זעירא בשם רב הונא כלילי של שבת וכיומומזכיר גם בשל ערבית שלפניו

אמר רבי מנא אנא דלא בדקתה אין כהדא דר׳ ירמיה אין כהדא דרבי ינאי בשם רבי ישמעאל סלקית לסידרהלבהכ״ן ושמעית רב חונה בשם רב אפי׳ יחיד שגזר על עצמו תענית צריך להזכיר מעין המאורע. התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא ״בכל יום״ אדם מתפלל י״חולא י״ט במוצ״ש ובמוצאי יה״כ ובמוצאי ת״צ מן מה דמר רבי יוסי מתניתא פליגא הוי כן איתתבת בין גואל ישראל לרופא חולים

א״ר אחא בר יצחק בשם רבי חייא דציפורין יחיד בט״ב צריך להזכיר מעין המאורע מהו אומר רחם ה׳ אלהינו ברחמיך הרבים ובחסדיך הנאמנים עלינו ועל עמך ישראל ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך ועל העיר האבילה והחריבה וההרוסה והשוממה הנתונה ביד זרים הרמוסה ביד עריצים ויירשוה לגיונות ויחללוה עובדי פסילים ולישראל עמך נתת נחלה ולזרע ישורון ירושה הורשתה כי באש היצתה ובאש את עתיד לבנותה כאמור ואני אהיה לה נאם ה׳ חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה רבי אבדימא דציפורין בעי קומי רבי מנא איכן אומרה א״ל ועדיין אין את לזו?! כל דבר שהוא לבא אומרה בעבודה, וכל דבר שהוא לשעבר אומרה בהודאה. ומתניתא אמרה כן ונותן הודאה לשעבר וצועק לעתיד לבא:

איזהו שבע מעין י״ח רב אמר סוף כל ברכה וברכה ושמואל אמר ראש כל ברכה וברכה אית תניי תני שבע מעין י״ח ואית תניי תני י״ח מעין י״ח מאן דמר שבע מעין י״ח מסייע לשמואל ומאן דמר י״ח מעין י״ח מסייע לרב רבי זעירא שלח לר׳ נחום גבי רבי ינאי בי ר׳ ישמעאל א״ל איזהו מעין שבע מעין י״ח דשמואל א״ל הביננו רצה תשובתנו סלח לנו גואלנו רפא חליינו ברך שנותינו אמר ר׳ חגי אם היו גשמים אומרים גשמי ברכה אם היו טללים אומרים בטללי ברכה כי מפוזרים

אתה מקבץ ותועין עליך לשפוט ועל הרשעים תשית ידך וישמחו כל חוסי בך בבנין עירך ובחידוש בית מקדשך ובצמח דוד עבדך כי טרם נקרא אתה תענה כאמור והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם מדברים ואני אשמע ברוך אתה ה׳ שומע תפילה ואומר ג׳ ברכות ראשונות וג׳ ברכות אחרונות ואומר ברוך ה׳ כי שמע קול תחנוני:

הלכה ד משנה ר״א אומר העושה תפילתו קבע אין תפילתו תחנונים. רבי יהושע אומר המהלך במקום סכנה מתפלל תפלה קצרה מעין י״ח ואומר הושיעה ה׳ את עמך את ישראל בכל פרשת העיבורפרשת דרכים יהיו צרכיהם לפניך בא״י שומע תפלה ותחנונים:

גמרא ר׳ אבהו בשם ר״א ובלבד שלא יהא כקורא באיגרת. ר׳ אחא בשם ר׳ יוסי צריך לחדש בה דבר בכל יום. אחיתופל היה מתפלל שלש תפלות חדשות בכל יום. אמר ר״ז כל זמן דהוינא עביד כן הוינא טעי לית לך אלא כיי דמר רבי אבהו בשם ר״א ובלבד שלא יהא כקורא כאיגרת. רבי אליעזר היה מתפלל תפלה חדשה בכל יום רבי אבהו היה מברך ברכה חדשה בכל יום רבי יוסי ציידניא בשם רבי יוחנן לפני תפלתו הוא אומר (תהלים כב) ה׳ שפתי תפתח ופי יגיד תהילתך ולאחר תפלתו הוא אומר (תהלים יט) יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך ה׳ צורי וגואלי רבי יודן אמר תרוויהון קומי צלותיה.

היה עומד בתפלה ונזכר שהתפלל רב אמר חותך ושמואל אמר אינו חותך שמעון בר ווא אומר בשם רבי יוחנן ולוואי שיתפלל אדם כל היום למה שאין תפילה מפסדת ר״ז בעי קומי רבי יוסי לית מילתיה דרבי יוחנן אמר ספק התפלל ספק לא התפלל אל יתפלל ולא אגיביהלא השיב לו אתא רבי אבוה בשם רבי יוחנן ספק נתפלל ספק לא נתפלל אל יתפלל רבי חנינא לא אמר כן, אלא בעיין קומי רבי יוחנן ספק נתפלל

ספק לא נתפלל? אמר לון ולואי שמתפללין כל היום למה שאין תפלה מפסדת.

היה עומד ומתפלל בשבת ושכח של שבת והזכיר של חול ר' חונה אמר איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר חותך את הברכה וחרנא אמר גומר את הברכה הכל מודים בחונן הדעת שהוא גומרה והא כרבי דרבי אמר תמה אני היאך בטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפלה מניין אמר רבי יצחק גדולה היא הדיעה שהיא ממוצע בין שתי אזכרות שנאמר (שמואל א ב) כי אל דיעות ה' אית דבעי משמעינה מן הדא (משלי ב) אז תבין יראת ה' ודעת אלהים תמצא:

רבי שמעון בר אבא בשם ר"ח כל הדרכים בחזקת סכנה רבי יונה כד הוה נפיק לאכסניא הוה מפקד גו ביתיה רבי מנא כד הוה אזיל מסחי במרחץ שהיא ניסוקת הוה מפקד גו ביתיה רבי חנינא בריה דרבי אבוה ר"ש בר אבא בשם ריב"ל כל החולי בחזקת הסכנה.

ר' אחא בשם ר' אסא כל מה שש"ץ עובר לפני התיבה ותובע צרכי עמך לפניך רבי פינחס.

ר' לוי ר' יוחנן בשם מנחם דגלייא זה שעובר לפני התיבה אין אומר לו בוא והתפלל אלא "בוא וקרב" עשה קרבנינו עשה צרכינו עשה מלחמותינו פייס בעדינו

אחרים אמרי צורכי עמך ישראל מרובין ודעתן קצרה אלא יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו שתתן לכל בריה ובריה צרכיה ולכל גויה וגויה די מחסורה ברוך ה' כי שמעת קול תחנוני בא"י שומע תפלה רב חסדא אמר הלכה כאחרים

רב חסדא אמר שלש ברכות הראשונות ושלש האחרונות

אית תניי תני מתפלל ואח"כ תובע צרכיו ואית תניי תני תובע צרכיו ואחר כך מתפלל מאן דמר מתפלל ואח"כ תובע צרכיו

(תהלים קב) תפילה לעני כי יעטוף ואח״כ ולפני ה׳ ישפוך שיחו ומאן דמר תובע צרכיו ואח״כ מתפלל (מלכים א ו) לשמוע אל הרינה ואח״כ אל התפילה דברי חכמים ר׳ זעירא בשם רב הונא יחיד תובע צרכיו בשומע תפילה ר׳ אבא

רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך אדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה ומה טעם (שמות כ) בכל המקום אשר אזכיר את שמי אשר תזכיר את שמי אין כתב כאן אלא בכל המקום אשר אזכיר א״ר תנחום בר חנינא צריך אדם לייחד לו מקום בבית הכנסת להתפלל ומה טעם (שמואל ב טו) ויהי דוד בא עד הראש אשר השתחוה שם לאלהים אין כתיב כאן אלא אשר ישתחוה שם לאלהים ר׳ יסא ר׳ חלבו ר׳ ברכיה ר׳ חלבו מטי בה בשם ר׳ אבדומה דמן חיפא צריך אדם להסב פניו לכותל להתפלל מה טעם (מלכים ב כ) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר

באיזה קיר נשא עיניו? ריב״ל אמר בקיר של רחב נשא עיניו (יהושע ב) כי ביתה בקיר החומה אמר לפניו רבש״ע רחב הזונה שתי נפשות הצילה לך ראה כמה נפשות הצלת לה הדא היא דכתיב (יהושע ו) ויבאו הנערים וגו׳ תני ר״ש בן יוחי אפי׳ היתה במשפחתה מאתים אנשים והלכו ודבקו במאתים משפחו׳ כולהם ניצולו בזכותה אבותי שקירבו לך כל הגרים האילו על אחת כמה וכמה? רבי חיננא בר פפא אמר בקירות בהמ״ק נשא עיניו (יחזקאל מג) בתתם ספם את סיפי ומזוזותם אצל מזוזותי והקיר ביני וביניהם. בני אדם גדולים היו ולא היו יכולין לעלות ולהתפלל בבית המקדש בכל שעה, והיו מתפללין בתוך בתיהם והקב״ה מעלה עליהם כאילו מתפללין בבית המקדש. אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה? ר׳ שמואל בר נחמן אמר בקירה של שונמית נשא עיניו שנאמר (מלכים ב ד) נעשה נא עליית קיר קטנה אמר לפניו רבש״ע השונמית קיר אחת עשתה לאלישע והחיית את בנה אבותי שעשו לך את כל השבח הזה על אחת כמה וכמה תתן לי נפשיץ ורבנן אמרי בקירות לבו נשא עיניו

(ירמיהו ד) מעיי מעיי אוחילה קירות לבי הומה לי אמר לפניו רבש״ע חיזרתי על רמ״ח איברים שנתת בי ולא מצאתי שהכעסתיך באחת מהן על אחת כמה וכמה תינתן לי נפשי:

הלכה ה משנה היה רוכב על החמור ירד. אם אינו יכול לירד יחזיר את פניו. ואם אינו יכול להחזיר את פניו יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד קדשי הקדשים:

גמרא תני היה רוכב על החמור ירד אם יש לו מי לאחוז בחמורו יורד ומתפלל למטן ואם לאו מתפלל במקומו רבי אומר בין כך ובין כך מתפלל במקומו שכך לבו מיושב ר׳ יודה בן פזי בשם ר׳ יהושע בן לוי הלכה כרבי

א״ר יעקב בר אחא תניי תמן לכל הרוחות מחזירין, חוץ מרוח מזרחיתאסור להתפלל כלפי מזרח אמר רבי יוסי בר אבון בתחילה (יחזקאל ח) אחוריהם אל היכל ה׳ ופניהם קדמה והמה משתחויתם קדמה לשמש

תני סומא ומי שאינו יכול לכוין את הרוחות הרי אילו מתפללין כלפי למעלן שנאמר (מלכים א ח; דברי הימים ב ו) והתפללו אל ה׳

העומדים ומתפללין בחוצה לארץ הופכין את פניהן כלפי ארץ ישראל ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך ארצם אשר נתת לאבותם העומדין ומתפללין בארץ ישראל הופכין את פניהן כלפי ירושלים ומה טעם (שם) והתפללו אליך דרך העיר אשר בחרת בה העומדים ומתפללין בירושלים הופכין פניהן כלפי הר הבית שנאמר (שם) והבית אשר בניתי לשמך העומדים ומתפללין בהר הבית הופכין פניהן כלפי בית קדשי הקדשים ומה טעם (שם) והתפללו אל המקום הזה ואתה תשמע אל מכון שבתך אל השמים ושמעת וסלחת נמצא העומדין בצפון פניהן לדרום העומדין לדרום פניהם לצפון העומדים במזרח

פניהן למערב למערב פניהן למזרח נמצאו כל ישראל מתפללין אל מקום אחד הה״ד (ישעיהו נו) כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים אמר ריב״ל (מלכים א ו) הוא ההיכל לפני לפנים היכל שכל הפנים פונין לו עד כדון בבינייננו בחורבנו מניין א״ר אבון (שיר השירים ד) בנוי לתלפיות תל שכל הפיות מתפללין עליו

בברכה בקרית שמע ובתפלה, בברכה בונה ירושלם בתפילה אלהי דוד ובונה ירושלם בקרית שמע פורש סוכת שלום עלינו ועל עמו ישראל ועל ירושלם. כתוב אחד אומר (הושע ה) אלך ואשובה אל מקומי וכתוב אחד אומר (מלכים א ה) והיו עיני ולבי שם כל הימים הא כיצד? פניו של הקב״ה למעלה ועיניו ולבו למטה.

ואם לאו יכוין את לבו כנגד בית קדש הקדשים לאי זה בית קדש הקדשים ר׳ חייא רבא כנגד קדשי הקדשים של מעלן ר״ש בן חלפתא אמר כנגד בית קדש הקדשים שלמטן א״ר פינחס לא פליגין בית קדשי הקדשים שלמטן מכוון כנגד בית קדש הקדשים של מעלן (שמות טו) מכון לשבתך מכוון כנגד שבתך (דברי הימים ב ג)

הר המוריה- ר׳ חייא רובא ורבי יניי חד אמר שמשם הוריה לשכת הגזית יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם יראה עונש לרשעים יוצאה לעולם. ארון- ר׳ חייא רובא ור׳ ינאי חד אמר שמשם אורה יוצאה לעולם וחרנה אמר שמשם ארירה יוצאה לעולם. דביר- ר׳ חייא ור׳ ינאי חד אמר שמשם דבר יוצא לעולם וחרנה אמר שמשם דיברות יוצאין לעולם:

היה יושב בספינה או באסדא יכוין את לבו כנגד בית קדשי הקדשים. היא אסדא היא אסכריא היא רפסודות raft (דברי הימים ב כב) ונביאם לך רפסודות אל ים יפו:

הלכה ו משנה רבי אלעזר בן עזריה אומר אין תפילת המוספין אלא בחבר עיר=מניין וחכמים אומרים בחבר עיר ושלא בחבר עיר. ר' יהודה אומר משמו כל מקום שיש שם חבר עיר היחיד פטור מתפילת המוספין:

גמרא ר' ביבי בשם ר' חנה אמר הלכה כר' יודא שאמר משום ר' אלעזר בן עזריה. מילתיה דשמואל אמר כן דשמואל אמר אנא מן יומיי לא צלית דמוספא אלא חד זמן דמית בריה דריש גלותא ולא צלו ציבורא וצלייתי. מיליהון דרבנן פליגן דמר ר' יעקב בר אידי בשם ר"ש חסידא ברועים ובקייצים הא מתני' לא אמר ברועים ובקייצים הא שאר כל אדם חייבין

מילתיה דר' יוחנן אמר כןשכל יחיד חייב דמר ר' יוחנן אני ראיתי את רבי ינאי עומד ומתפלל בשוק של ציפורין, ומהלך ד' אמות, ומתפלל של מוסף. ואין חבר עיר בציפורין?! את שמע מינה תלת, את ש"מ של ציפורין בציפורין"שוק של ציפורי" הרי הוא כציפורי (והו"ל ליפטר בחבר עיר) את שמע מינה חלוקין על ר' יהודה שאמר משום ראב"ע, את שמע מינה שאדם מתפלל ומהלך ד' אמות ומתפלל של מוסף. א"ר אבא ולא סוף דבר עד שיהלך ד' אמות אלא אפי' שהא כדי הילוך ד' אמות.

(בזמנם התפללו י"ח במוסף כבשחרית)רב אמר צריך לחדש בה דבר שמואל אמר א"צ לחדש בה דבר ר' זעירא בעי קומי רבי יוסי מהו לחדש בה דבר א"ל אפי' אמר ונעשה לפניך את חובותינו תמידי יום וקרבן מוסף יצא

רבי שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן ר' זעירא ורב נחמן בר יעקב הוו יתבין מן דמצלון, אתת צלותאבא "מנייין חדש" והתחילו להתפלל קם רב נחמן בר יעקב מצליא א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי דמר ר' שילא בשם רב נתפלל ומצא עשרה בני אדם מתפללין מתפלל עמהן

ר' אחא ר' יונה בשם רבי זעירא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף מתפלל עמהן. לא נתפלל של שחרית ובא ומצאן מתפללין של מוסף, אם יודע הוא שהוא מתחיל וגומרשיכול להפלל שחרית ומוסף עד שלא יתחיל ש"ץ כדי לענות אחריו אמן יתפלל ואם לאו אל יתפלל באי זה אמן אמרו תרין אמוראין חד אמר באמן של האל הקדוש וחרנא אמר באמן של שומע תפילה א"ר פינחס ולא פליגון מאן דמר באמן של האל הקדוש בשבת ומאן דמר באמן של שומע תפילה בחול

תמן תנינן רבן גמליאל אומר ש"ץ מוציא את הרבים ידי חובתן ר' הונא רובא דציפורין בשם רבי יוחנן הלכה כר"ג באילין תקיעתאבמוספי ר"ה

ר' זעירא ורב חסדא הוו יתבין תמן באילין תקיעתא, מן דצלון,כבר הוציא הש"ץ את כולם אתת צלותאבא "מניין חדש" קם רב חסדא מצליא א"ל ר' זעירא ולא כבר צלינן? א"ל מצלי אנא וחזר ומצלי דנחתין מערבאי לתמן ואמרין בשם רבי יוחנן הלכה כרבן גמליאל באילין תקיעתא ואנא דלא כוונית הא אילו כוונית הוינא נפיק ידי חובתי. אמר רבי זעירא ויאות כל תנאי תני בשם ר"ג, ורבי הושעיא תני לה בשם חכמים.אלי בר"ה הלכה כמותו ר' אדא דקיסרין בשם ר' יוחנן והוא שיהיה שם מראש התפילה א"ר תנחום בר ירמיה ומתניי' אמרה כן סדר ברכות אומר אבות וגבורות וקדושת השם:

מסכת ברכות פרק ה

הלכה א משנה אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין כדי שיכונו את לבם. אפילו המלך שואל בשלומו לא ישיבנו ואפילו נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק:

גמרא ר' ירמיה בשם ר' אבא הבא מן הדרך אסור להתפלל ומה טעם? (ישעיהו נא) לכן שמעי נא זאת ענייהבנ"י הגולין בדרך

ושכורת ולא מיין. רבי זריקן ר׳ יוחנן בשם ר״א בנו של רבי יוסי הגלילי המיצר אסור להתפלל. לא מיסתברא אלא מן הדין קריין: לכן שמעי נא זאת ענייה ושכורת ולא מיין.

תני לא יעמוד אדם ויתפלל לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלין אלא מתוך דבר של תורה וכן אל יפטר אדם מתוך חבירו לא מתוך שיחה ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים אלא מתוך דבר של תורה שכן מצינו בנביאים הראשונים שהיו חותמין את דבריהן בדברי שבח ובדברי נחמות אמר ר׳ אלעזר חוץ מירמיהו שחתם בדברי תוכחות אמר לו רבי יוחנן עוד הוא בדברי נחמות חתם ואמר (ירמיהו נא) ככה תשקע בבל לפי שהיה ירמיה חוזר ומתנבא על בית המקדש יכול בחורבן בית המקדש חתם? ת״ל עד הנה דברי ירמיהו במפולת של מחריביו חתם לא חתם בדברי תוכחות

והכתיב (ישעיהו סו) והיו דראון לכל בשר? בעכו״ם היא עסיקינן והכתיב (איכה ה) כי אם מאוס מאסתנו? (איכה ה) השיבנו תחת כי מאוס מאסתנו. אף אליהו לא נפטר מאלישע אלא מתוך דבר של תורה (מלכים ב ב) ויהי המה הולכים הלוך ודבר במה היו עוסקין? ר׳ אחווא בר׳ זעירא אמר בקרית שמע היו עוסקין היך מה דאמר (דברים ו) ודברת בם ר׳ יודה בן פזי אמר בבריאת עולם היו עוסקין היך מה דאמר (תהלים לג) בדבר ה׳ שמים נעשו ר׳ יודן בריה דר׳ אייבו אמר בנחמות ירושלים היו עוסקין כמה דאמר (ישעיהו מ) דברו על לב ירושלם ורבנן אמרין במרכבה היו עוסקין היך מה דאת אמר (מלכים ב ב) והנה רכב אש וסוסי אש וגו׳

רב ירמיה אמר לא יעמוד אדם ויתפלל אלא מתוך דין של הלכה רבי ירמיה אמר העוסק בצורכי ציבור כעוסק בדברי תורה רב חונה אמר הרואה טיפה כעין החרדל יושבת ומשמרת עליו ז׳ נקיים וקאים ומצלי. זעיר׳ בר חיננא אמר המקיז דם בקדשים מעל עוד הוא מהלכות קצובות. תני בר

קפרא אמר י״א יום שבין נדה לנדה הלכה למשה מסיני. תני ר׳ הושעיא מרבה אדם דגן בתבן ומערים עליו לפוטרו מן המעשרות. אבדן שאל לרבי כמה מעלות בקודש? והוא א״ל ד׳ וכמה מעלות בתרומה? והוא א״ל שלש וקאים ומצלי

ר׳ חזקיה רבי יעקב בר אחא ר׳ יסא בשם רבי יוחנן לעולם לא יהא הפסוק הזה זז מתוך פיך (תהלים מז) ה׳ צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה ר׳ יוסי בי ר׳ אבון ר׳ אבהו בשם ר׳ יוחנן וחברייא (תהלים פד) ה׳ צבאות אשרי אדם בוטח בך ר׳ חזקיה בשם ר׳ אבהו יהי רצון לפניך ה׳ אלהינו ואלהי אבותינו שתצילנו משעות החצופות הקשות הרעות היוצאות המתרגשות לבוא לעולם:

אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש ריב״ל אמר (תהלים כט) השתחוו להי׳ בהדרת קדש בחרדת קדש רבי יוסי בן חנינא אמר (תהלים ב) עבדו את ה׳ ביראה וגילו ברעדה א״ר אחא לכשיבא יום רעדה תגילו

אריב״ל זה שהוא עומד ומתפלל צריך לישב שתי ישיבות אחת עד שלא יתפלל ואחת משיתפלל עד שלא יתפלל (תהלים פד) אשרי יושבי ביתך ואחת משיתפלל (תהלים קט) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך חסידים הראשונים היו שוהין שעה אחת ומתפללין שעה ושוהין שעה אחת לאחר תפילתן אימתי עוסקין בתורה אימתי עוסקין במלאכתן אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר על ידי שהיו חסידים היתה ברכה ניתנת בתורתן וברכה נתנה במלאכתן

חונה אמר המתפלל אחורי בית הכנסת נקרא רשע שנאמר סביב רשעים יתהלכון רב חונה אמר כל מי שאינו נכנס בבית הכנסת בעולם הזה אינו נכנס לבית הכנסת לעתיד לבא מה טעם סביב רשעים יתהלכון. א״ר יוחנן המתפלל בתוך ביתו כאילו מקיפו חומה של ברזל(משומר הוא!) מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן תמן א״ר אבא אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן צריך

לאדם להתפלל במקום שהוא מיוחד לתפילה וכה אמר אכן! כאן ביחיד וכאן בציבור

ר׳ פינחס בשם ר׳ הושעיא המתפלל בבהכ״נ כאילו מקריב מנחה טהורה מה טעם (ישעיהו סו) כאשר יביאו בני ישראל את המנחה בכלי טהור בית ה׳ רבי אבהו בשם רבי אבהו (ישעיהו נה) דרשו את ה׳ בהמצאו איכן הוא מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות (שם) קראוהו בהיותו קרוב איכן הוא קרוב אמר רבי יצחק בי רבי אלעזר ולא עוד אלא שאלהיהן עומד על גבן מאי טעמא (תהלים פג) אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט רב חסדא אמר זה שנכנס לבית הכנסת צריך להכנס לפנים משני דלתות מה טעם (משלי ח) אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום דלתותי ולא דלתי מזוזות ולא מזוזת אם עשה כן מה כתיב תמן (שם) כי מוצאי מצא חיים רב חונא אמר זה שהוא הולך לבית הכנסת צריך להקל את רגליו מה טעם (הושע ו) נדעה נרדפה לדעת את ה׳ וכשהוא יוצא צריך להלך קימעא מה טעם (איוב יד) כי אתה צעדי תספור

אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא היגע תלמודו בבית הכנסת לא במהרה הוא משכח אמר רבי יוחנן ענתנייתא ברית כרותה היא היגע בתלמודו בצנעה לא במהרה הוא משכח מה טעם (משלי יא) ואת צנועים חכמה אמר רבי יוחנן ברית כרותה היא הלמד אגדה מתוך הספר לא במהרה הוא משכח א״ר תנחום הסובר תלמודו לא במהרה הוא משכח מה טעם (דברים ד) פן תשכח את הדברים אשר ראו עיניך

ר׳ יונה בשם ר׳ תנחום בי ר׳ חייא זה שהוא רואה חלום קשה צריך לומר יהי רצון מלפניך ה׳ אלהי ואלהי אבותי שיהו כל חלומותי שחלמתי בין בלילה הזה בין בשאר הלילות בין שחלמתי אני ובין שחלמו לי אחרים אם טובים הם יתקיימו עלי לששון ולשמחה לברכה ולחיים ואם לדבר אחר כשם שהפכת את מי המרה למתיקה ומי יריחו ע״י אלישע

למתיקה ואת קללת בן בעור לברכה כן תהפוך את כל חלומות הקשין ומה שחלמו לי אחרים לטובה לברכה ולרפואה ולחיים לשמחה ולששון ולשלום (תהלים ל) הפכת מספדי למחול לי פיתחת שקי ותאזרני שמחה למען יזמרך כבוד ולא ידום ה' אלהי לעולם אודך (דברים כג) ולא אבה ה' אלהיך לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלהיך לך את הקללה לברכה כי אהבך ה' אלהיך (ירמיהו לא) אז תשמח בתולה במחול ובחורים וזקנים יחדיו והפכתי אבלם לששון וניחמתים ושימחתים מיגונם:

אפי' המלך שואל בשלומו לא ישיבנו. אמר רבי אחא הדא דאמר במלכי ישראל אבל במלכי אומות העולם משיב שאילת שלום תני היה כותב את השם אפילו מלך שואל בשלומו לא ישיבנו היה כותב שנים או שלשה שמות כגון אל אלהים ה' הרי זה גומר את אחד מהן ומשיב שאילת שלום

רבי יוחנן הוה יתיב קרי קומי כנישתא דבבל בציפורין עבר ארכונא officer ולא קם ליה מקומוי אתון בעיין מימחוניהרצו להכותו אמר לון ארפוניההניחוהו! בנימוסיא דברייה הוא עסיקהוא עוסק בנימוסין של בוראו ר' חנינא ורבי יהושע בן לוי עלון קומי אנטיפותא proconsul דקיסרין חמתון וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומוי אילין יהודאי את קאים?! אמר לון אפיהון דמלאכין חמית. ר' יונה ור' יוסי עלון קומוי ארסקינסשם שר באנטוכיא חמתון וקם מן קומיהון אמרין ליה מן קומי אילין יהודאי את קאים לך?! אמר לון אפיהון דהני אנא חזי בקרבא ונצחאני רואה פניהם במלחמה, ואני נוצח רבי אבון על קומי מלכותא, כי נפיק הפך קדלפנה ערפו אתון בעיון מיקטלוניהרצו להרגו וחמין תרין זיקוקין דנור נפקין מקדליהשני זיקקין של אש ושבקוה לקיים מה שנאמר (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך תני ר"ש בן יוחי וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך כל אפילו רוחות אפילו שידים. רבי ינאי ורבי יונתן הוו מטיילין באסלטיןstreet??? חמתון חדשד ושאל בהון, אמר

להון שלמכון רבייא! אמרין אפילו תואר חברות אין עלינו לרעה???א״א להם להרע

ריש לקיש מנהגו כשהיה יגע בתורה באוריתא סגין הוה נפיק ליה לבר מתחומא דשבתא והוא לא ידע לקיים מה שנאמר (משלי ה) באהבתה תשגה תמיד. רבי יודן בי רבי ישמעאל מנהגיה באוריתא סגין הוות גולתיה שרעה מיניה טליתו נופל ממנו וחכינה מזדהרא לה נחש מקיפו אמרין ליה תלמידוי רבי הא גולתך שריעה אמר לון ולית ההיא רשיעתא זהירא לה!

אפי׳ נחש כרוך על עקיבו לא יפסיק. רבי חונה בשם רבי יוסי לא שנו אלא נחש אבל עקרב מפסיק. למה? דמחייא וחזרה ומחייא והוי פק״ן

ר׳ אילא אמר לא אמרו אלא כרוך אבל אם היה מרתיע ובא כנגדו הרי זה מסתיר מלפניו כדיי שלא ישכנו ובלבד שלא יפסיק את תפילתו תני היה עומד ומתפלל באסרטיא או בפלטיא הרי זה מעביר מפני החמור ומפני הקרון ובלבד שלא יפסיק את תפלתו אמרין עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה עומד ומתפלל ובא חברבר והכישו ולא הפסיק את תפילתו והלכו ומצאו אותו חברבר מת מוטל על פי חורו אמרו אי לו לאדם שנשכו חברבר lizard ואי לו לחברבר שנשך את ר׳ חנינא בן דוסא מה עיסקיה דהדין חברבריא? כד הוות נכית לבר נשא אין בר נשא קדים למיא חברברא מיית ואין חברברא קדים למיא בר נשא מיית אמרו לו תלמידיו רבי לא הרגשת אמר להן יבא עלי ממה שהיה לבי מתכוין בתפילה אם הרגשתי א״ר יצחק בר אלעזר ברא לו הקב״ה מעיין תחת כפות רגליו לקיים מה שנאמר (תהלים קמה) רצון יריאיו יעשה ואת שוועתם ישמע ויושיעם:

הלכה ב משנה מזכירין גבורות גשמים בתחיית המתים ושואלין גשמים בברכת השנים והבדלה בחונן הדעת ר׳

עקיבה אומר אומרה ברכה רביעית בפני עצמה ר״א אומר בהודאה:

גמרא כשם שתחיית המתים חיים לעולם כך ירידת גשמים חיים לעולם. ר׳ חייא בר אבא שמע לה מן הדא (הושע ו) יחיינו מיומים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו (שם) נדעה נרדפה לדעת את ה׳ כשחר נכון מוצאו וכו׳

כתיב (מלכים א יז) ויאמר אליהו התשבי מתושבי גלעד אל אחאב חי ה׳ אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי. רבי ברכיה א״ר יסה ורבנן: חד אמר בין על הטל ובין על המטר נשמע לו. וחרנא אמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו. מאן דמר על המטר נשמע לו ועל הטל לא נשמע לו מן הדא: (מלכים א יח) לך הראה אל אחאב ואתנה מטר וגו׳ ומאן דמר בין על הטל בין על המטר נשמע לו, איכן הותר נדרו של טל? אמר רבי תנחומא אדרעיה, סברין מימר נדר שהותר מכללו הותר כולו. אית דבעי מימר בבנה של צרפית (מלכים א יז) ויקרא אל ה׳ ויאמר ה׳ אלהי וגו׳ אמר רבי יודה בן פזי לאחד שגנב נרתיקו של רופא עם כשהוא יוצא נפצע בנו חזר אצלו אמר לו אדוני הרופא רפא את בני אמר לו לך והחזר את הנרתק שכל מיני רפואות נתונין בו ואני מרפא את בנך כך אמר לו הקב״ה לאליהו לך והתר נדרו של טל שאין המתים חיים אלא בטללים ואני מחיה את בנה של צרפית ומניין שאין המתים חיים אלא בטללים (ישעיהו כו) יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר כי טל אורות טליך וארץ רפאים תפיל א״ר תנחום אדרעיה ״וארעא תפקידיה תפליט ״הארץ יפליט פקדונו״ ר׳ יעקב דכפר חנן בשם ריש לקיש בשעה שעשה אברהם זקינך רצוני נשבעתי לו שאיני זז טל מבניו לעולם מה טעם (תהלים קי) לך טל ילדותך וכתיב בתריה נשבע ה׳ ולא ינחם א״ר יודא בן פזי בדייתיקי נתתיו לאברהם במתנה נתתיו לו ויתן לך האלהים מטל השמים אמר רבי שמואל בר נחמני בשעה שישראל באין לידי עבירה ומעשים רעים הגשמים נעצרים הן מביאין להן זקן א׳ כגון ר׳

יוסי הגלילי והוא מפגיע בעדם והגשמים יורדים אבל הטל אינו יורד בזכות ברייה מה טעם (מיכה ה) כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם

ר' זעירא בשם ר' חנינא היה עומד בגשם והזכיר של טל אין מחזירין אותו, בטל והזכיר של גשם מחזירים אותו. והתני בטל וברוחות לא חייבו חכמים להזכיר ואם רצה להזכיר מזכיר! אלמא איי"צ להזכיר טל בימות החמה! לא דמי ההוא דמיקל שמקלל (בהזכירו גשם הימות החמה) לההוא דלא מצלי ולא מיקל. שאינו אומר כלום (בימות החמה)

בגשם והזכיר של טל אין מחזירים אותו. והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתחי"ה מחזירים אותו. בההוא דלא אידכר כלל לא טל ולא מטר אז מחזירין ר' זעירא בשם ר"ח אם לא שאל בברכת השנים אומרה בשומע תפלה ודכוותה אם לא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים אומרה בשומע תפילה, מה אם שאלה שהיא מדוחק אומרין אותה כשכבר "דחוקין" אומרה בש"ת, אזכרה שהיא מריוח לא כ"ש! והתני אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורת גשמים בתחיית המתים מחזירים אותו! אמר רבי אבדימי אחוי דרבי יוסי בשלא אמר בשומע תפילה.

איכן הוא חוזר? כדמר ר"ש בר ווא בשם ר' יוחנן בראש חודש אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אוף הכא אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה בשומע תפילה

בנינוה, צרכון מיעבד תענית גשמים בתר פסחא אתון שיילון לרבי אמר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה. איכן הוא אומרה? רבי ירמיה סבר מימר אומרה בשומע תפילה אמר ליה רבי יוסי לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה אם לא שאל בברכת השנים או שלא הזכיר גבורות גשמים בתחיית המתים מחזירין אותו בשומע תפילה ומר לון רבי לכו ועשו ובלבד שלא תשנו מטביעה של תפילה! על

דעתיה דרבי יוסי איכן הוא אומרה? בשש שהוא מוסיף. עד כדון ציבור שיש לו שש יחיד שאין לו שש מניין? אמר רבי חנינא לא כן אמר רבי זעירא בשם רב חונה יחיד שואל צרכיו בשומע תפילה ואילו צרכיו הן.

והבדלה בחונן הדעת שמעון בר ווא בעא קומי רבי יוחנן דבר שהוא נוהג ובאאיך פליגי על "מעשים בכל יום"? חכמים חולקין עליו? אמר לו על ידי שעיקרה בכוס, שכחוה בתפלה. מילתיה אמרה שעיקרה בכוס. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יצחק רובא אמרה בתפילה אומרה בכוס בשביל לזכות את התינוקות מילתיה אמרה שעיקרה בתפילה. רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל אמרה בכוס אומרה בתפילה אמרה בתפילה אומרה בכוס מילתיה אמרה שעיקרה כאן וכאן.

ר"א אומר בהודייה. רבי יוחנן בשם רבי מטין כר"א בי"ט שחל להיות במוצאי שבת מיד???. רבי יצחק רבה בשם רבי הלכה כר"א בי"ט שחל להיות במ"ש ר' יצחק בר נחמן בשם רבי חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם רבי אבהו בשם ר"א הלכה כר"א לעולם. אמר רבי יעקב בר אחא לאו בגין דאתון תרתיי שמועין, אלא בגין דרבי יצחק בר נחמן ור"א תרויהון בשם ר' חנינא בן גמליאל הלכה כר"א לעולם

ואבדלה בחונן הדעת דברי חכמים ר"ע אומר אומרה ברכה רביעית בעצמה רבי יעקב בר אחא בשם שמואל אומר ברכה רביעית.

א"ר יודן אומר מטבע ברכה ואחר כך מבדיל, ותייא כרבי דר' אומר תמיהני היאך ביטלו חונן הדעת בשבת אם אין דיעה תפילה מניין?! וכה אם אין דיעה הבדלה מניין. אמר רבי יצחק בר' אלעזר מבדיל ואח"כ אומר מטבע ברכה. ר"א ב"ר הושעיה ובלבד שלא יפחות משלש אבדלות אמר ר' יוחנן אמרו הפוחת לא יפחות משלש והמוסיף לא יוסיף יותר

משבעה אבדלות. לוי אמר ובלבד מאבדלות האמורות בתורה. נחום ביר׳ סימאי נפק ומר בשם אבוי ואפילו אבדלה אחת.

וא״ר אבהו וצריך לחתום בהבדלה. רבי מנא בעי מעתה אפילו פתח במבדיל בין קודש לחול וחוזר וחותם במבדיל בין קודש לחול?! אמר ר׳ יוסי בי רבי בון ולא מברכות שפותחין בהן בברוך וחותמין בברוך הןוכך דרכן של ברכות כזה

ר״א בן אנטיגנוס בשם ר״א בי ר׳ ינאי זאת אומרת שאסור לעשות מלאכה עד שיבדיל כמה דאמר אסור לעשות מלאכה עד שיבדיל ודכותה אסור לו לאדם לתבוע צרכיו עד שיבדיל ר׳ זעירא ר׳ אלעזר בר אנטיגנוס בר׳ בשם ר׳ ינאי בשם ר׳ יודה בר׳ אם לא הבדיל במוצאי שבת מבדיל אפילו בחמישי בשבת הדא דאת אמר במבדיל בין קודש לחול אבל בורא מאורי האש אומרה מיד ר׳ זעירא בשם רבי יהודה ר׳ אבא בשם אבא בר ירמיה אפילו יום טוב שחל להיות באמצע שבת אומר בין יום השביעי לששת ימי המעשה א״ר זעירא לרבי יהודה וכי ששת ימי המעשה לפניו א״ל וכי יש טומאה וטהרה לפניו ר׳ ירמיה ר׳ זעירא בשם רבי חייא בר אשי צריך לומר החל עלינו את הימים ששת ימי המעשה הבאים לקראתינו לשלום ר׳ אבא מוסיף והשמיענו בהן ששון ושמחה ר׳ חזקיה בשם ר׳ ירמיה הביננו ולמדינו

ר׳ חזקיה בשם ר׳ ירמיה העונין אמן צריכין ליתן עיניהן בכוס ועיניהן בנר

ר׳ חזקיה בשם ר׳ ירמיה ארבעת מינין שבלולב ניטלין דרך גידוליהן:

הלכה ג משנה האומר על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמך מודים מודים משתקין אותו

העובר לפני התיבה וטעה יעבור אחר תחתיו ולא יהא סרבן באותה שעה ומאין הוא מתחיל מתחילת ברכה שטעה זה:

גמרא ר' פינחס בשם ר' סימון כקורא תיגר"טענות" על מדותיו של הקדוש ברוך הוא על קן ציפור הגיעו רחמיך ועל אותו האיש לא הגיעו רחמיך. ר' יוסי בשם רבי סימון כנותן קיצבה למדותיו של הקדוש ברוך הוא עד קן ציפור הגיעו רחמיך. אית תניי תני "על" ואית תניי תני "עד" מאן דמר על מסייע לר' פינחס ומן דמר עד מסייע לרבי יוסי. א"ר יוסי בי ר' בון לא עבדין טבות שעושין למדותיו של הקב"ה רחמים ואילין דמתרגמין עמי בני ישראל כמה דאנא רחמן בשמים כך תהוון רחמנין בארעא תורתא או רחילה יתה וית ברה לא תיכסוןלא תשחטו תרויהון ביומא חד לא עבדין טבאות שהן עושין מדותיו של הקב"ה רחמים.

מודים מודים משתקין אותו א"ר שמואל בר רב יצחק (תהלים סג) כי יסכר פי דוברי שקר הדא דאמר בציבורא אבל ביחיד תחנונים הן.

העובר לפני התיבה וטעה ר' יוסי בן חנינה בשם ר' חנניה בן גמליאל טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה אדא בר בר חנה גניבה בשם רב טעה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה ר' חלבו רב חונה בשם רב טעה בשלש ברכות הראשונות חוזר בתחילה בשלש ברכות האחרונות חוזר לעבודה טעה ואינו יודע איכן טעה חוזר למקום הברור לו

ר' אחא ור' יודה בן פזי יתבון בחד כנישתא אתי עבר חד קומי תיבותא ואשגרשכח חד ברכה אתון ושיילון לר' סימון א"ל ר' סימון בשם ריב"ל ש"צ שהשגיר שתים שלש ברכות אין מחזירין אותו. אשכח תניי ופליג לכל אין מחזירין אותו חוץ ממי שלא אמר מחיה המתים ומכניע זדים ובונה ירושלים אני אומר מין הוא.אלמא בהנך מחזירין

שמואל הקטן עבר קומי תיבותא ואשגר מכניע זדיםשכח ברכה זו בסופה שרי משקיף עליהוןהתחיל להתסכל בהם... אמרין ליה לא שיערו חכמים בך..

ר' יעקב בר אחא ר"ש בר אבא בשם רבי אלעזר ספק הזכיר של ראש חודש ספק לא הזכיר מחזירין אותו לאיכן הוא חוזר שמעון בר ווא בשם ר' יוחנן אם עקר את רגליו חוזר לכתחילה ואם לאו חוזר לעבודה אמר ר' יודה בן פזי הסיע דעת כמי שעקר את רגליו. ואילין תחנוניא צריכה.מיבעי' ר' אבא בריה דר' חייא בר אבא ר' חייא בשם רבי יוחנן היה קורא בתורה ונשתתק זה שהוא עומד תחתיו יתחיל ממקום שהתחיל הראשון אם אמר את ממקום שפסק הראשונים נתברכו לפניהן ולא נתברכו לאחריהן והאחרונים נתברכו לאחריהן ולא נתברכו לפניהן וכתיב (תהלים יט) תורת ה' תמימה משיבת נפש שתהא כולה תמימה

תני לא יהו שנים קורין בתורה ואחד מתרגם. א"ר זעירא מפני הברכהכי אחד מברך לבטלה והתני לא יהו שנים מתרגמין ואחד קורא אית לך מימר מפני הברכה?! אלא משום שאין שני קולות נכנסין לתוך אוזן אחת. תני שנים קורין בתורה ואין שנים מפטירין בנביאאין "מחלקין" קריאת הפטרה, לשניים. א"ר עולא קרויות בתורה ואין קרויות בנביא.

א"ר יהושע דרומיא שלשה דברים רובן ומיעוטן רע ובינוניתן יפה השאור והמלח והסירוב. בתחילה מסרב שנייה מעמעם ובשלישית רץ ובא. ר' חונא הוה יתיב בחד כנישתא עאל חזנא ואטרח he nudged על חד דייעול ולא קבל עילוי, בסופא אתאאותו שלא רצה לגבי ר' אלעזר א"ל לא יכעוס מרי עלי, בגין דלא הוינא מיתער,ישן הייתי.. לא עלית, א"ל עלך לא כעסית אלא על הדין דאטרח!

בטיטיישם איש אישתתק באופנייה"אופנים וחיות הקודש" שביוצר אתון ושיילון לר' אבון אמר לון רבי אבון בשם ריב"ל זה שעובר תחתיו יתחיל ממקום שפסק, אמרין ליה והא תנינן מתחילת הברכה שטעה זה אמר לון מכיון דעניתון קדושתא"קדוש..." כמי שהוא תחילת ברכה:

הלכה ד משנה העובר לפני התיבה לא יענה אחר הכהנים אמן מפני הטירוף. אם אין שם כהן אלא הוא לא ישא את כפיו ואם הבטחתו שהוא נושא את כפיו וחוזר לתפילתו רשאי:

גמרא תני הפורס את שמע והעובר לפני התיבה והנושא את כפיו והקורא בתורה והמפטיר בנביא והמברך על אחת מכל מצות האמורות בתורה לא יענה אחר עצמו אמן ואם ענה הרי זה בור. אית תניי תני הרי זה בור ואית תניי תני הרי זה חכם אמר רב חסדא מאן דמר הרי זה חכם בעונה בסוף.כגון אחר "בשלום" ומאן דמר הרי זה בור בעונה על ברכה וברכה

א"ר חנינא שנים ישראל ואחד כהןמהלכין בדרך ממצעין את הכהן אימתי בזמן שכולם שוין אבל אם היה אחד מהן תלמיד חכם ממצעין את החבר א"ר יהושע ב"ל מימי לא ברכתי לפני כהן ולא הנחתי ישראל לברך לפני

ר' יודה בן פזי בשם ר' אלעזר כל כהן שהוא עומד בבהכ"נ ואינו נושא את כפיו עובר בעשה ר' יודה בן פזי כד הוה תשיש הוה חזיק רישיהכורך ראשו וקאי ליה אחורי עמודא. ר' אלעזר נפיק ליה לבראחוץ לביהכ"ן ר' אחא ר' תנחומא בר' חייא בשם רבי שמלאי עיר שכולה כהנים נושאין את כפיהם למי הם מברכין? לאחיהם שבצפון לאחיהם שבדרום לאחיהם שבמזרח לאחיהם שבמערב. ומי עונה אחריהם אמן הנשים והטף. תני אביי בי רבי בנימין העומדים לאחורי הכהנים אינן בכלל ברכה העומדים לפני הכהנים אמר רבי חייא בר ווא אפילו חומה של ברזל, הברכה מפסקתן. העומדים מן הצדדין? נשמעינה מן הדא נתכווין להזות מלפניו והזה לאחריו לאחריו והזה לפניו הזייתו פסולה לפניו והזה על הצדדים שלפניו הזייתו כשירה הדא אמרה אף העומדים מן הצדדין בכלל ברכה הן. אמר רב חסדא וצריך שיהא החזןמי שאומר "יברכך וכו'" ישראל. רב נחמן בר יעקב אמר אם היה כהן אחד, אומר"החזן" "כהן" ואם היו שנים אומר "כהנים" אמר

רב חסדא אפילו כהן אחד אומר כהנים שאינו קורא אלא לשבט:

הלכה ה משנה המתפלל וטעה סימן רע לו, ואם שליח ציבור הוא סי' רע לשולחיו ששלוחו של אדם כמותו אמרו עליו על רבי חנינא בן דוסא שהיה מתפלל על החולים ואומר זה חי וזה מת אמרו לו מנין אתה יודע אמר להם אם שגורה תפילתי בפי יודע אני שאני מקובל ואם לאו יודע אני שהוא מטורף:

גמרא רבי אחא בר יעקב אמר ובלבד באבות.הוי סימן רע

מעשה ברבן גמליאל שחלה בנו ושלח שני תלמידי חכמים אצל רחב"ד בעירו אמר לון המתינו לי עד שאעלה לעלייה ועלה לעלייה וירד אמר להו בטוח אני שנינוח בנו של ר"ג מחליו, וסיימו באותה שעה תבע מהן מזון

אמר רבי שמואל בר נחמני אם כוונת את לבך בתפילה תהא מבושר שנשמעה תפילתך ומה טעם (תהלים י) תכין לבם תקשיב אזניך. אמר ריב"ל אם עשו שפתותיו של אדם תנובה יהא מבושר שנשמע תפילתו מה טעם (ישעיהו נח) בורא ניב שפתים שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה' ורפאתיו:

מסכת ברכות פרק ו

הלכה א משנה כיצד מברכין על הפירות? על פירות האילן הוא אומר בורא פרי העץ חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן. ועל פירות הארץ הוא אומר בורא פרי האדמה חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ. ועל הירקות הוא אומר בורא פרי האדמה רבי יהודה אומר בורא מיני דשאים:

גמרא כתיב (תהלים כד) להי הארץ ומלואה תבל ויושבי בה הנהנה כלום מן העולם מעל, עד שיתירו לו המצות???הברכה שעושה אמר רבי אבוה כתיב (דברים כב) פן תקדש המלאה הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם העולם כולו ומלואו עשוי ככרם ומהו פדיונו? ברכה. ר׳ יחזקיה רבי ירמיה רבי אבון בשם ר״ש בן לקיש (תהלים טז) אמרת להי ה׳ אתה טובתי בל עליך אם אכלת וברכת, כביכול כאילו משלך אכלת. ד״א טובתי בל עליך מבלה אני טובתי בגופך יתברך המאכל במעיך ד״א טובתי בל עליך יבללו כל הטובות ויבואו עליך אמר רבי אחא מהו בל עליך שאיני מביא טובה על העולם מבלעדיך כמה דאת אמר (בראשית מא) ובלעדיך לא ירים איש את ידו. רבי חייא (ויקרא יט) קדש הלולים מלמד שהוא טעון ברכה לפניו ולאחריו מיכן היה רבי עקיבה אומר לא יטעום אדם כלום עד שיברך

רבי חגי ורבי ירמיה סלקון לבי חנוותא tavern קפץ רבי חגי ובירך עליהן אמר ליה רבי ירמיה יאות עבדת! שכל המצות טעונות ברכה??? ומניין שכל המצות טעונות ברכה? רבי תנחומא רבי אבא בר כהנא בשם רבי אלעזר (שמות כד) ואתנה לך את לוחות האבן והתורה והמצוה הקיש תורה למצות מה תורה טעונה ברכה אף מצות טעונות ברכה

רבי יוחנן נסב זיתא ובירך לפניו ולאחריו והוה רבי חייא בר ווא מסתכל ביה אמר ליה רבי יוחנן בבלייא למה את מסתכל בי לית ליך כל שהוא ממין שבעה טעון ברכה לפניו ולאחריו?! אית ליה, ומה צריכה ליה מפני שגלעינתו ממעטתו ולית ליה לר״י שגלעינתו ממעטתו? מה עביד ליה ר׳ יוחנן משום ברייה. מילתיה דר״י אמרה שכן אפי׳ אכל פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רימון שהוא טעון ברכה לפניה ולאחריה

יין, בזמן שהוא כמות שהוא, אומר עליו בורא פרי העץ ואין נוטלין ממנו לידים. בזמן שהוא מזוג, אומר עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים

בין חי בין מזוג אומרים עליו בורא פרי הגפן ונוטלין ממנו לידים. א״ר אבא אין בו משום איבוד אוכלין.

רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו שמן זית אומר עליו בורא פרי העץ. אמר רבי חייא בר פפא קומי רבי זעירא ומתניתא אמרה כן. חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן ויין לאו שחוק הוא?! לא מר אלא חוץ מן היין הא שאר כל הדברים אע״פ ששחוקין הן בעינן הן. רבי אבא אמר רב ושמואל תרויהון אמרין ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. רבי זעירא בשם שמואל ראשי לפתות ששלקן אם בעיינן הן אומר עליהם בורא פרי האדמה שחקן אומר עליהן שהכל נהיה בדברו.לפי שנשחקו א״ר יוסי ומתניתא אמרה כן?! חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ ופת לאו שחוק הוא לא מר אלא חוץ מן הפת הא שאר כל הדברים אע״פ ששחוקי׳ הן בעינן הן

רבי חייא בר ווא בשם ר׳ יוחנן זית כבוש אומר עליו בורא פרי העץ. רבי בנימין בר יפת בשם רבי יוחנן ירק שלוק אומר עליו שהכל נהיה בדברו. א״ר שמואל בר רב יצחק מתניתא מסייע לרבי בנימין בר יפת אבל לא כבושין ולא שלוקין ולא מבושלין.אין יוצאין חובת מרור אם בעיינן הן, אדם יוצא בהן ידי חובתן בפסח! אמר ר׳ זעירא מאן ידע משמעה מן ר׳ יוחנן יאות, לר׳ חייא בר ווא או ר׳ בנימין בר יפת? לא רבי חייא בר ווא?! ועוד מן הדא מן מה דאנן חמיין רבנן רברביא עלון לאברייתאלהברות עצמן ונסבין תורמסין ומברכין עליהון בורא פרי האדמה. ותורמסי׳ לאו שלוקי׳ הן?!אלמא ״שלוק״ במילתיה קאי אין תימר מתניתין,שאין יוצאין מרור שנייא היא שאמרה התורה מרורין. ותורמסין כיון ששלקן כבר בטלה מרירתן!!אדרבה נשתנה למעליותא!

אמר רבי יוסי ב״ר בון ולא פליגין, זית ע״י שדרכו לאכול חי אע״פ שכבש בעינו הוא. ירק כיון ששלקו נשתנה.

רבי יעקב בר אחא אמר איתפלגין רב נחמן ורבנן רב נחמן אמר המוציא לחם מן הארץ. ורבנן אמרי מוציא לחם מן הארץ. אתיין אילין פלוגוותא כאילין פלוגוותא. לפת ר׳ חיננא בר יצחק ורבי שמואל בר אימי חד אמר ״לפת״turnip שמשביע מאד כעין לחם לא פת היתה? !בגן עדן וחרנא אמר ״לפת״ לא פת היא עתידה להיותלעתיד (תהלים עב) יהי פסת בר בארץ בראש הרים

רבי ירמיה בריך קומי ר״ז ״ה״מוציא לחם מן הארץ, וקלסיה. מה כרבי נחמיה? שלא לערב ראשי אותיות. מעתה ״ה״מן הארץ שלא לערב ראשי אותיותלחםמן

על דעתי׳ דר׳ נחמיה הבורא פרי הגפן ועל דעתייהו דרבנן בורא פרי הגפן

ר׳ זריקן אמר ר״ז בעי אהן דנסב תורמוסא ומברך עילוי ונפל מיניה מהו מברכה עילוי זמן תניינות? מהו בינו לבין אמת המים אמרין תמן לכך כוין דעתו מתחילה ברם הכא לא לכך כוין דעתו מתחלה. תני ר׳ חייא אין מברכין על הפת אלא בשעה שהוא פורס. א״ר חייא בר ווא הדא אמרה אהן דנסב פוגלאצנון ומברך עילוי והוא לא אתי לידיה צריך למברכה עילוי זמן תניינות. אמר רבי תנחום בר יודן צריך לומר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שלא להזכיר שם שמים לבטלה:

עד כמה יברך?אים אוכל פתיתין קטנים מאד, מברך אחריהם שלש ברכות? ר׳ חננא ור׳ מנא חד אמר עד כזית. וחרנא אמר עד פחות מכזית. מאן דמר כזית כיי דתנינן תמן וכולןכל המנחות פתיתין כזית. מאן דמר עד פחות מכזית תני ר׳ ישמעאל אפי׳ מחזירה לסולתה.

תני כל שאומר אחריו ג׳ ברכות אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ. וכל שאין אחריו ג׳ ברכות אין אומר לפניו המוציא לחם מן הארץ. התיבון הרי פחות מכזית הרי אין אומר אחריו ג׳ ברכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן

הארץ! רבי יעקב בר אחא אומר לשאר המינים $נצרכה$כגון אורז שאין אחריו ג ברכות, אין לפניו המוציא

רבי אבא בשם רב מסובין אסורים לטעום כלום עד שיטעום המברך. ריב״ל אמר שותין אע״פ שלא שתה. מה פליג? מה דמר רב כשהיו כולן זקוקין לככר אחד, מה דמר ריב״ל כשהיה כל א׳ וא׳ כוסו בידו.

תני המברך פושט ידובקערה תחילה אלא אם רצה לחלוק לו כבוד לרבו או למי שגדול ממנו בתורה הרשות בידו

רב כד הוה קציחותך פת הוה טעים בשמאלי׳, מפליג בימיני׳

רב הונא אמר אהן דמר סב בריך סב בריך! אין בו משום הפסק ברכה. הב אחוונא לתורייאתן מספוא לשוורים יש בו משום הפסק ברכה

רב הונא אמר הדא שתיתאמשקה משעורים קלויים ודבש והדא מורתא myrrh שחיקתא אומר עליו שנ״ב.

רב הונא אמר הרי שנתן לתוך פיו ושכח ולא בירך אם היו משקין פולטן, אם היו אוכלין מסלקן לצדדין. רבי יצחק בר מרי קומי רבי יוסי ב״ר אבון בשם רבי יוחנן אפילו אוכלין פולטן דכתיב (תהלים עא) ימלא פי תהילתך כל היום תפארתך. הכוסס את החיטין אומר עליו בורא מיני זרעונים. אפיין ובשלן, בזמן שהפרוסות קיימות אומר עליהן המוציא לחם מן הארץ ומברך לאחריו ג׳ ברכות. אם אין הפרוסות קיימות אומר עליהן בורא מיני מזונות ומברך אחריו ברכה אחת מעין שלש. עד כמה יהו פרוסות? ר׳ יוסי ב״ר אבון כהנא בר מלכיה בשם רב עד כזיתים.

הכוסס את האורז אומר עליו בורא מיני זרעונין. אפיו ובישלו אע״פ שהפרוסות קיימות אומר עליו בורא מיני מזונות ואין צריך אחריו לברך. רבי ירמיה אמר בורא פרי האדמה בר

מרינא בריך קומי ר״ז וקומי רבי חייא בר ווא שהכל נהיה בדברו. ר״ש חסידא אומר בורא מיני מעדנים. אמר רבי יוסי ב״ר אבון ולא פליגי, מאן דמר בורא מיני מזונות בההוא דעביד בול lumpy מאן דמר בורא פרי האדמה בההוא דבריר separate מאן דמר שהכל נהיה בדברו בההיא דשלוק ומאן דמר בורא מיני מעדנים בההוא דטרוף.

עד כדון בתחילה. בסוף?על אורז רבי יונה בשם ר״ש חסידא אשר ברא מיני מעדנים לעדן בהן נפש כל חי בא״י על הארץ ועל מעדניה. רבי אבא בר יעקב בשם רבי יצחק רובא ר׳ כשהוא אוכל בשר או ביצה היה אומר אשר ברא נפשות רבות להחיות בהם נפש כל חי בא״י חי העולמים. עד כדון בסוף. בתחילה אמר רבי חגי בורא מיני נפשות. התיב רבי יוסי והא מתניתא פליגא על החומץ ועל הגוביי ועל הנובלות הוא אומר שהכל נהיה בדברו. והדין גוביי לא מין נפש הוא?!

אתיא דר״ש חסידא כרבי, ודברי שניהם כר״ג.שיש ברכה אחרונה גם לשאר מינים דתני זה הכלל שהיה רבי יהודה אומר משום ר״ג כל שהוא ממין שבעה ואינו מין דגן, מין דגן ולא אפאו פת, ר״ג אומר מברך לאחריו שלש ברכות, וחכמים אומרים ברכה אחת. וכל שאינו ממין שבעה ואינו ממין דגן. ר״ג אומר מברך לפניו ולאחריו, וחכמים אומרים מברך לפניו ולא לאחריו.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי חנינא כל שהוא כעין סולת וכעין חליטהשופך עליו רותחין ומחמשת המינין אומר עליו בורא מיני מזונות ומברך לאחריה ברכה אחת מעין שלש. וכל שהוא כעין סולת וכעין חליטה ואינו מחמשת המינין א״ר יונה שלח רב זעירא גבי אילין דבית ר׳ ינאי ואמרון ליי. לית אנא ידע מה אמרון ליה. מאי כדון? א״ר יוסי מסתברא שהכל נהיה בדברו

ר׳ ירמיה בעי הדין דאכל סולת מהו למיברכה בסופה? א״ר יוסי והכן לא אכל רבי ירמיה סולת מן יומוי.

לית צורכה דלא, למה הוא חותם בהכשאינו מז׳ מינין בארץ? נעשית כברכת פועלים.שחותם ג״כ ב״ארץ״ דתני הפועלים שהיו עושין מלאכה עם בעל הבית הרי אלו מברכין ברכה ראשונה וכוללין של ירושלים בשל ארץ וחותמין בשל ארץ אבל אם היו עושין עמו בסעודן או שהיה בעל הבית אוכל עמהן הרי אלו מברכין ארבע

דבית ר׳ ינאי עבדן לה כמטבע ברכהואפי׳ אינו ממיני הארץ

מהו להזכיר בה מעין המאורע? א״ר אבא בר זימנא ר׳ זעירא היה מזכיר בה מעין המאורע. א״ר ירמיה הואיל וחש לה ר׳ זעירא צריכין אנו מיחוש.

תני מברכין על הדגן כשהוא מן המובחר. קלוסקין ושלימה של בעל הבית, אומר על הקלוסקין. פרוסה של קלוסקין ושלימה של בעל הבית, אומר על השלימה של בעל הבית. פת חיטין ופת שעורין אומר על של חוטין. פרוסה של חיטים ושלימה של שעורים אומר על הפרוסה של חטין. פת שעורין ופת כוסמין אומר על של שעורין. והלא של כוסמין יפה ממנה? אלא שזו ממין שבעה וזו אין ממין שבעה. ר׳ יעקב בר אחא בשם ר׳ זעירא דר׳ יודה היא דר׳ יודה אמר אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. פת טמאה ופת טהורה ר׳ חייא בר ווא אמר אומר על הטהורה. פת נקייה טמאה ופת קיבר טהורה ר׳ חייא בר אדא בשם ר׳ אחא על איזה מהן שירצה יברך.

קורא heart of the palm ר׳ יעקב בר אחא בשם שמואל אומר עליו בורא פרי העץ תנא ר׳ חלפתא בן שאול שהכל נהיה בדברו תני ר׳ יהושע בורא מיני דשאים מתניתא דר׳ אושעיא פליגא עילויי ואילו הן מיני דשאיםלעניין כלאיים הקונרס artichoke והחלימה mallow והדמוע והאטד thorny bush :הנך דווקא ולא קורא

הלכה ב משנה בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא. על פירות האדמה בורא פרי העץ לא יצא. ועל כולם אם אמר שהכל יצא:

גמרא רבי חזקיה בשם ר׳ יעקב בר אחא: דר׳ יודה היא. דר׳ יודה עביד את האילנות כקשים.כשיבש האילן מביא ביכורים וקורא, כיון שיש ״קש״ בארץ אמר רבי יוסי דברי הכל היא פירות האילן בכלל פירות האדמה. ואין פירות האדמה בכלל פירות העץ.

רב הונא אמר חוץ מן היין ומן הפת. מתניתא אמרה כן חוץ מן היין שעל היין הוא אומר בורא פרי הגפן חוץ מן הפת שעל הפת הוא אומר המוציא לחם מן הארץ תני ר׳ יוסי אומר כל המשנה על המטבע שטבעו חכמים לא יצא ידי חובתו ר׳ יודה אומר כל שנשתנה מברייתו ולא שינה ברכתו לא יצא ר׳ מאיר אומר אפילו אמר ברוך שברא החפץ הזה מה נאה הוא זה יצא ר׳ יעקב בר אחא בשם שמואל הלכה כר׳ מאיר מילתיה דרב אמרה כן חד פרסוי אתא לגבי רב בגין דאנא אכל פיסתי ולא אנא חכים מברכא עליהאני אוכל לחם ואיני ״חכם״ לברך עליו ואנא אמר ברוך דברא הדין פסא נפיק אנא ידי חובתי? א״ל אין.

רב יהודה בשם אבא בר בר חנה בר קפרא ותרין תלמידוי נתארחו אצל בעל הבית בהדין פונדיקא דברכתאמקום אפיק קומיהון פרגן young chicken ואחונייא plum dish וקפלוטין leeks אמרו נברך על קפלוטה דו פטר אחונייתאהאדמה פטר העץ ולא פטר פרגיתא. נברך על אחונייתא לא פטר לא דין ולא דין. קפץ חד ובירך על פרגיתא שהכל נהיה בדברו???ורצה לפטור הכל בזה גחיך ליה חבריה, א״ל בר קפרא לא לזה גורגרן אלא לך לוגלן! זה עשה בגרגרנותו אתה למה לגלגתה? ולזההגרגרן אמר: חכם אין כאן זקן אין כאן?! אמרו לא יצאה שנתן עד שמתו. א״ר יוסי הא אזלינן תרין ולא שמעינן מינה כלום. מיי כדין? מסתברא מברך על הקפלוטה.האדמה שהכל נהיה בדברו טפילה לו:כ אינו חשובה כמותו

הלכה ג משנה על דבר שאין גידוליו מן הארץ אומר שהכל נהיה בדברו. על החומץ ועל הגוביי ועל הנובלותתמרים שנפלו אומר שהכל נהיה בדברו רבי יהודה אומר כל שהוא מין קללה אין מברכין עליו:

גמרא החמיץ יינו אומר ברוך דיין האמת. בא לאוכלו אומר שהכל נהיה בדברו. ראה גוביי אומר ברוך דיין האמת בא לאכלן אומר שהכל נהיה בדברו. ראה נובלות שנשרו אומר ברוך דיין האמת בא לאוכלן אומר ברוך שהכל נהיה בדברו:

הלכה ד משנה היו לפניו מינין הרבה רי״א אם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. וחכמים אומרים על אי זה מהן שירצה:

גמרא רבי יהושע בן לוי אמר מה פליגן ר׳ יודה ורבנן? כשהיה בדעתו לאכול פתאחר מינים אלו--וממילא אין כאן ״ברכה אחרונה״ אבל אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך.כדיי שיברך אחריו מעין ג

א״ר אבא צריך לברך בסוףאף שרוצה לאכול פת אחריו

א״ר יוסי הדא דר׳ בא פליגא על דרבי יהושע בן לוי דר׳ יהושע בן לוי אמר מה פליגין ר׳ יודה ורבנן בשהיה בדעתו לאכול פת אבל אם אין בדעתו לאכול פת כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעה עליו הוא מברך. ומר ר׳ בא וצריך לברך בסוף

{לר׳ באלא בירך נעשה טפילה דתנינן תמן כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה}

הדא גריזמתהמיני appetizers לפני הסעודה ר׳ ירמיה בשם ר׳ אמי מברך על תורמוסה א״ר על שם (משלי כב) אל תגזול דל כי דל הואותורמוס מאכל ״דלים״ עד כדון בשיש בדעתו לאכול פת לא היה בדעתו לאכול פת לא בדה.רק על גריז׳ (שהוא מעין ג)

רבן גמליאל זוגה סלק גבי אילין דבית ר׳ ינאי חמתהון נסבין ומברכין לפניו ולאחריו. אמר לון ועבדין כדין? ר׳ זעירא שלח שאל לר׳ שמואל בר נחמן ר׳ כהנא בשם ר׳ אבינא כל עמא מודיי שאם יש ביניהן ממין שבעהואין דעתו לאכול פת עליו הוא מברך. אמר ר׳ זעירא ויאות. מן מאן דאנן חמיין רבנן סלקון לריש ירחא ואכלין ענבין ולא מברכין בסופה. לא בשיש בדעתו לאכול פת.ודווקא אז פליגי ר״י וחכמים

היו לפניו מינין שבעה על איזה מהן הוא מברך? תמן אמרין כל הקודם למקרא קודם לברכה וכל הסמוך לארץ קודם לכל:

הלכה ה משנה בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון. בירך על הפרפרת appetizer שלפני המזון פטר את הפרפרת שלאחר המזון. בירך על הפת פטר את הפרפרת בירך על הפרפרת לא פטר את הפת. בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדירה :פרפרת אינו פוטרו

גמרא אמר רב חסדא לא תנינן אלא בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון אבל אם בירך על היין שבתוך המזון לא פטר את היין שלאחר המזון. תמן אמרין אפילו בירך על היין שלפני המזון לא פטר את היין שלאחר המזון. והא תנינן בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון! רב הונא ורבי יהושע בן לוי כהדין דשתי קונדיטון,יין מתוק ושותה הרבה וחרנה אמר כהדין דשתי חמר בתר בילני.הקזה (דווקא אז פוטר)

רבי חלבו רב הונא רב בשם ר׳ חייא רובא פת הבאה כיסנין אחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה. א״ר אמי ר׳ יוחנן פליג אמר ר׳ מנא לר׳ חזקיה במה הוא פליג כשאכל מאותו המזון באמצע המזון? א״ל אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון. אתא ר׳ חגי בשם ר׳ זעירא אפילו לא אכל מאותו המין באמצע המזון.אינו מברך

אמר רבי חנינא בר סיסיי הוון אילין דנשייאאלו של בית הנשיא משלחין ליה נקלווסיןתמרים חשובים והוה שבק לון בתר מזוניה ומברך עליהון תחילה וסוף. רב חונה אכל תמרין עם פיסתיה א״ל רב חייא בר אשי פליג את על רבך?! שובקין בתר מזונך ואת מברך עליהן תחילה וסוף!! א״ל אינין אינין עיקר **נגיסתי** !עיקר סעודתי

רבי יונה ורבי יוסי סלקון למישתיתיה דרבי חנינא ענתנייה, אפיק קומיהון פת הבאה בכיסנין לאחר המזון, אמרין נישבוק אולפנה וניתי לן למתניתה.. דתני רבי מנא אמר משום ר׳ יודה שאמר משום רבי יוסי הגלילי: פת הבא בכיסנין לאחר המזון טעונה ברכה לפניה ולאחריה אמרי מכיון דהן יחידיי ורבנן פליגין עלוי נעביד כרבנן

אמר מרינוס בי ר׳ יהושע אהן דאכל גריזמימין cracker וסלית אף ע״ג דהוא מברך על גריזמתה בסופה לא פטר סולתא. מה כבית שמאי דבית שמאי אומר אף לא מעשה קדירה? א״ר יוסי דברי הכל היא. בירך על הפת פטר את הפרפרת ואת מעשה קדירה כדברי בית הלל. בית שמאי אומרים לא פטרפת אינו פוטר את מעשה קדירה. אבל אם בירך על הפרפרתכעין crackers??? תחילה, כל עמא מודיי דלא פטר את הפת ולא מעשה קדירה.

רבי אבא בריה דרב פפא בעי אהן דאכל סולת ובדעתיה מיכול פיתא מהו מברכה על סולתא בסופא? רבנן דקיסרין פשטין לה צריך לברך בסוף:

הלכה ו משנה היו יושבין כל אחד ואחד מברך לעצמו. היסיבו אחד מברך לכולן.

בא להן יין בתוך המזון כל אחד מברך לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולן

ואומר על המוגמר אע״פ שאין מביאין את המוגמר אלא לאחר סעודה:

גמרא רבי יהושע בן לוי אמר בשבוע הבן היא מתניתא הא בעל הבית בתוך ביתו לא.אע״פ ש״הסבו״, כ״א מברך לעצמו **תני רבי חייא** אפילו בעל הבית בתוך ביתו

תני סדר סעודה: אורחין נכנסין ויושבין על הספסלין ועל הקתדריות עד שכולן מתכנסין, הביאו להן יין כל אחד ואחד מברך לעצמו, הביאו להן לידים כל אחד ואחד נוטל ידו אחת, הביאו להן פרפרת כל אחד ואחד מברך לעצמו, עלו והיסבו הביאו להן יין אע״פ שבירך על הראשון צריך לברך על השני, ואחד מברך ע״י כולם. הביאו להן לידים אע״פ שנטל ידו אחת צריך ליטול שתי ידיו. הביאו להם פרפרת אחד מברך ע״י כולן. ואין רשות לאורח ליכנס אחר ג׳ פרפראות

תמן תנינן סוכה שבעה כיצד? גמר מלאכול לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י״ט האחרון. רבי אבא בר כהנא רב חייא בר אשי בשם רב צריך אדם לפסול סוכתו מבעוד יום.שלא יהא בל תוסיף רבי יהושע בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתומשום ב״ת רבי יעקב בר אחא בשם שמואל קידש בבית זה ונמלך לאכול בבית אחר צריך לקדש. רבי אחא רבי חיננא בשם רבי יהושע מי שסוכתו עריבה עליו מקדש לילי י״ט האחרון בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו. אמר רבי אבון ולא פליגין מה דמר רב כשלא היה בדעתו לאכול בבית אחר. ומה דמר שמואל כשהיה בדעתו לאכול בבית אחר. א״ר מנא אתיא דשמואל כרבי חייא,ע״כ אין עצה רק לפסול סוכתו ולקדש שם **ודרבי הושעיא כרבי יהושע בן לוי.**

אמר ר׳ אמי זאת אומרת??? כל אחד מברך לעצמו שנחלקין בפירות

שאלו את בן זומא מפני מה בא להן יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו? אמר להן מפני שאין בית הבליעה פנוי א״ר מנא הדא אמרה אהן דעטיש גו מיכלא אסור למימר ייס. בגין סכנתא דנפשא.

ואומר על המוגמר. מה בין מוגמר ובין יין? מוגמר כולן מריחין. יין אחד הוא טועם.

ר׳ זעירא בשם רב ירמיה מוגמר כיון שהעלה עשן צריך לברך

רבי ירמיה בעא מיבדוק לרבי זעירא א״ל כיצד הוא אומר על שמן ערב? א״ל אשר נתן ריח טוב בשמן ערב. א״ל אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים.

יצחק בר אבא בר מחסיה ורב חננאל הוון יתבין חד אמר ברוך שנתן ריח טוב בעצי בשמים וחרנה אמר ברוך שנתן ריח טוב בעשב הארץ. מתיב מן דמר בעשב הארץ למן דמר בעצי בשמים וכי עצים הן? א״ל והכתיב (יהושע ב) ותטמנם בפשתי העץ וכי עצים הן.

סלקין לבית רב, ושמעון בר חונה בשם רב אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים.

גניבא אמר שמן לזוהמא אינו צריך לברך. אמר ר׳ יודן ואפילו קווי לתוך ידו

רבי חלבו רב הונא בשם רב המרבץ אלינתית בתוך ביתו אינו צריך לברך.

אמר רב חסדא על כולן הוא אומר אשר נתן ריח טוב בעצי בשמים, בר מן אהן מוסכין musk דיימר אשר נתן ריח טוב במיני בשמים:

הלכה ז משנה הביאו לו מליח בתחילה ופת עמו מברך על המליח ופוטר את הפת שהפת טפילה לו. זה הכלל: כל שהוא עיקר ועמו טפילה מברך על העיקר ופוטר את הטפילה:

גמרא רבי שמואל בר נחמן בשם ר׳ יונתן מתנייתא עד שלא למדו סעודת מלכים ובמקום שעושין את המליח עיקר. אבל במקום שאין עושין את המליח עיקר לא בדא. ר׳ ירמיה בשם רב: פיתא ופרור אומר על הפירור במקום שעושין את הפירור עיקר. אבל במקום שאין עושין את הפירור עיקר לא בדא. רבי סימון בשם ר״ש בן לקיש שקיזמי nibbles ופיתא אומר על השקיזמי במקום שעושין את השקיזמי עיקר. אבל במקום שאין עושין את השקיזמי עיקר לא בדא:

הלכה ח משנה אכל תאנים וענבים ורימונים מברך עליהן שלש ברכות דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים ברכה אחת. ר׳ עקיבה אומר אפילו אכל שלק והוא מזונו מברך עליו שלש ברכות. השותה מים לצמאו אומר שהכל נהיה בדברו. ר׳ טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן:

גמרא ר׳ סימון ר׳ תדאי בשם ר׳ יהושע אכל במזרחה של תאינה ובא לאכול במערבה צריך לברך. אבא בר רב הונא אמר יין ישןשל אשתקד יין חדש צריך לברך. שינוי יין אין צריך לברך. שינוי מקום צריך לברך. הסיע דעתו כמי שהוא שינוי מקום. רבי על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה. ומה היה אומר? ר׳ יצחק רובה בשם רבי ברוך הטוב והמטיב.

מעשה בר׳ עקיבה שעשה משתה לשמעון בנו על כל חבית וחבית שהיה פותח היה מברך עליה ואומר חמרא טבא לחיי רבנן ולתלמידיהון.

השותה מים לצמאו אומר ברוך שהכל נהיה בדברו. א״ר יונה חוץ ממי דקרים.purgative water

א״ר יוסי ולכל מים שהוא צמא.

א״ר אבון השותה מי דקרים מהו אומר? ברוך שברא מי רפואות. אית תניי תני מי דקרים ואית תניי תני מי דקלים מאן דמר מי דקרים. שהן דוקרין את המרה. ומן דמר מי דקלים שהן יוצאין מבין שני דקלים:

מסכת ברכות פרק ז

הלכה א משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. אכל דמאי ומעשר ראשון שניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שנפדו והשמש שאכל כזית והכותי מזמנין עליהן

אבל אכל טבל ומעשר ראשון שלא ניטלה תרומתו ומעשר שני והקדש שלא נפדו והשמש שאכל פחות מכזית והנכרי אין מזמנין עליהן:

גמרא ???הכא איתמר ״אין רשאין״ ליחלק. וכה איתמר ״חייבין״ לזמן!תרתי למה לי? שמואל אמר כאן בתחלה כאן בסוף. אי זהו בתחילה ואי זהו בסוף? תרין אמורין. חד אמר נתנו דעתו לאכול זהו בתחילה. אכלו כזית זהו בסוף. וחרנה אמר אכלו כזית זהו בתחילה. גמרו אכילתן זהו בסוף???

ר׳ אבא בשם רב הונא ר׳ זעירא בשם אבא בר ירמיה ג׳ חובה שנים רשות. אמרה רבי זעירא קומי רבי יסא א״ל אני אין לי אלא משנה שלשה שאכלו כאחת חייבין לזמן. רבנן דהכא כדעתון ורבנן דהתם כדעתון. שמואל אמר שנים שדנו דיניהן דין אלא שהוא נקרא ב״ד חצוף. רבי יוחנן ור׳ שמעון בן לקיש תרויהון אמרי אפילו שנים שדנו אין דינן דין.

רב הונא אמר ג׳ שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו ונתערבו, מזמנין. רב חסדא אמר והן שבאו משלש חבורות. על דעתיה דרבי זעירא וחבורתיה והן שאכלו ג׳ כאחת.

רבי יונה על הדא דרב הונא, הטביל ג׳ איזובותשל ״בעלי-שלש-קלחים״ זה בפני עצמו וזה בפני עצמו, ונתערבו, מזה בהן. רב חסדא אמר והן שבאו מג׳ חבילות. על דעתיה דר׳ זעירא וחבורתיה והוא שהטביל שלשתן כאחת. אין תימר אין למידין אזוב מברכה, ואנן חזינן רבנן קיימין בסוכה וילפין מטיט הנרוק. כיי דתנינן תמן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה הא פחות מיכן כשירה מהו לישן תחתיו התיב רבי יצחק בן אלישיב הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו אף הכא משלים בסוכה ואין ישינין תחתיו.

ג׳ שאכלו כאחת וביקש אחד מהן לילך לו, דבית רב אמרי יברך״המזמן״ ברכה ראשונהיחד וילך לו.

אי זו היא ברכה ראשונה?שחייבין ״לברך יחד״ דבית רב אמרו זו ברכת הזימון. רב זעירא בשם רב ירמיה זו הזן את הכל. ר׳ חלבו בר חנן בשם רב זו הזן את הכל. התיב רב ששת והא מתניתא פליגא: שנים שלשה חייבין בברכת המזון.לפעמים שניים לפעמים שלשה הא ארבעה לא.אלמא ״ברכת-זימון״ ״וברכת הזן״ חדא הוא אין תימר ברכת זימון ראשונה, ניתני ארבעה! אשכחן תני ארבעה. אין תימר זו הזן את הכל קשיא!אלמא תרתי נינהו אין תימר זו הטוב והמטיב, לית את יכול שנייא היא. דאמר רב הונא משניתנו הרוגי ביתר לקבורה נקבעה הטוב והמטיב. הטוב שלא נסרחו והמטיב שניתנו לקבורה. אמר רב חונה תיפתר כר׳ ישמעאל. דרבי ישמעאל אמר הטוב והמטיב דבר תורה דכתיב (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת- זו ברכת הזימון. את ה׳ אלהיך- זו הזן את הכל. על הארץ- זו ברכת הארץ. הטובה- זו ברכת בונה ירושלים. וכן הוא אומר (דברים ה) ההר הטוב הזה והלבנון. אשר נתן לך- זה הטוב והמטיב

כתוב בתורה ברכה לפניה ואין כתוב בתורה ברכה לאחריה. מה כתיב בה לפניה? (דברים לב) כי שם ה׳ אקרא הבו גודל לאלהינו. כתיב במזון ברכה לאחריו ואין כתיב לפניו מה

כתיב לאחריו? ואכלת ושבעת וברכת. ומניין ליתן את האמור בזה בזה ואת האמור בזה בזה. ר' שמואל בר נחמני בשם ר' יונתן אתיא "שם שם" לגזירה שוה מה שם שנא' בתורה ברכה לפניו. אף שם שנאמר במזון ברכה לפניו. ומה שם שנאמר במזון ברכה לאחריו. אף שם שנאמר בתורה לאחריה. עד כדון כרבי עקיבה כר' ישמעאל? רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר. מה אם מזון שאין טעון ברכה לפניו טעון ברכה לאחריו. תורה שהיא טעונה ברכה לפניה אינו דין שתהא טעונה ברכה לאחריה. עד כדון תורה. מזון מה. אם תורה שאינה טעונה ברכה לאחריה טעונה ברכה לפניה. מזון שטעון ברכה לאחריו אינו דין שטעון ברכה לפניו. ר' יצחק ור' נתן ר' יצחק אמר (שמואל א ט) כי הוא יברך הזבח ואח"כ יאכלו הקרואים. ר' נתן אומר (שמות כג) ועבדתם את ה' אלהיכם וברך את לחמך ואת מימיך אימתי הוא קרוי לחמך ואת מימיך עד שלא אכלת. רבי אומר מה אם בשעה שאכל ושבע צריך לברך. בשעה שהוא תאב לאכול לא כל שכן. עד כדון מזון. תורה מה. אם מזון שאינו אלא חיי שעה טעון ברכה לפניו ולאחריו. תורה שהיא חיי עד לא כל שכן.

רבי זעירא בעי אילין ג' קרויותג שקורין בתורה מה את עביד לון? כשלשה שאכלו כאחת, או כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו? אין תעבדינון כשלשה שאכלו כאחת הראשון מברך ברכה ראשונ' והאחרון ברכה אחרונה והאמצעי אינו מברך כל עיקר. אין תעבדינון כשלשה שאכלו זה בפני עצמו וזה בפני עצמו וזה בפני עצמו אפיי האמצעי מברך לפניו ולאחריו.

א"ר שמואל בר אבדימא לא למדו ברכת התורה מברכת הזימון אלא לרבים.אין מברכין על התורה רק כשיש 10 ואם לרבים אפיי בינו לבין עצמו לא יברך!כלל (אפיי בבוקר) א"ר אבא מרי אחוי דר' יוסי עשאוה כשאר כל מצותיה של תורה. מה שאר כל המצות טעונות ברכה אף זו טעונה ברכה.

אכל דמאי. הדא אמרה אכל פירות ספק ניתקנו ספק לא ניתקנו מזמנין. אמר ר׳ שמעון אחוי דר׳ ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי רוב עמי הארץ היו מכניסין לבתיהן. רוב מעשרין הם (ואי״כ ״ספק״ ויי דא אמרהשאף ״ספק גמור״ מזמנין עליו דא: כותי מזמנין עליו. ואהן כותי לאו ספק הוא.ספק גוי ספק ישראל א״ר אבא תיפתר כמאן דמר כותי כגוי דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר כותי כישראל לכל דבר:

הלכה ב משנה נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהן עד כמה מזמנין עד כזית. רבי יהודה אומר עד כביצה:

גמרא ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי ר׳ יוסי בן שאול בשם רבי קטן עושין אותו סניף לעשרה. והתני אין מדקדקין בקטןהא וודאי קטן, לא א״ר יוסי קיימא רבי סימון ר׳ חנינא ר׳ סימון בשם ר׳ יהושע בן לוי לשני קטנים נצרכה, שאם היה וודאיקטן עושין אותו ספק,סניף ספק עושין אותו ודאי.

ר׳ יהודה בר פזי בשם ר׳ יוסי: תשעה נראין כעשרה מזמנין? מה מסוימיןאים הם ״אנשים ״חשובים״? אלא אפי׳ קטן ביניהן. ר׳ ברכיה א״ר יעקב בר זבדי בעא קומי ר׳ יוסי כמה דברים אמורים תמן קטן עושין אותו סניפין לעשרה, ומר אף הכא עושין אותו סניף לשלשה. מה תמן שמזכירין את השם עושין אותו סניף כאן שאין מזכירין את השם לא כל שכן! א״ל והא אינו כל שכן, תמן על ידי שהן אומרים את השם עושין אותו סניף.שממילא יש זימון ורוצים רק ״להוסיף״ השם וכאן שאין קורין את השם אין עושין אותו סניף.

תני קטן וספר תורה עושין אותו סניף. א״ר יודן כיני מתניתא: קטן לספר תורהלקרה״ת עושין אותו סניף. מאימתי עושין אותו סניף? רבי אבינא אמר איתפלגון רב הונא ורב יהודה תרויהון בשם שמואל חד אמר כדי שיהא יודע טיב ברכה. וחרנה אמר שיהא יודע למי הוא מברך. א״ר נסא כמה

זימנין אכלית עם ר׳ תחליפא אבא ועם אנינייא בר סיסי חביבי ולא זמנין עלי עד שהבאתי שתי שערות.

שמואל בר שילת בעא קומי רב ואית דאמרין בעין קומי ר׳ שמואל בר שילת תשעה פת ואחד ירק אמר לון מזמנין. שמנה פת ושנים ירק אמר לון מזמנין. שבעה פת ושלשה ירק אמר לון מזמנין. רבי אבינא בעי מחצה למחצה מהו. א״ר זעירא עד דאנא תמן אצרכת ליכשהייתי בבל מיבעיא לי מיצרי לי מינך לא שאלתיה.מצר לי יותר ממך שלא שאלתי

רבי ירמיה בעי אותו שאכל ירק מהו שיברך?

מחלפה שיטתיה דר׳ ירמיה תני שלש מאות נזירין עלו בימי ר״ש בן שטח. מאה וחמשים מצא להן פתח ומאה וחמשים לא מצא להן פתח. אתא גבי ינאי מלכא א״ל אית הכא תלת מאה נזירין בעיין תשע מאה קרבנין אלא יהב את פלגא מן דידך ואנא פלגא מן דידי. שלח ליה ארבע מאה וחמשים אזל לישנא בישא ומר ליה, לא יהב מן דידיה כלום... שמע ינאי מלכא וכעס, דחל שמעון בן שטח וערק. בתר יומין סלקון בני נש רברבין מן מלכותא דפרס גבי ינאי מלכא, מן דיתבין אכלין, אמרין ליה נהירין אנן זוכרין אנחנו דהוה אית הכא חד גבר סב והוה אמר קומין מילין דחכמה. תני לון עובדאאמר להם הסיפור (שהתל בו וכו׳) אמרין ליה, שלח ואייתיתיה. שלח ויהב ליה מילאשלא יזיקנו ואתא ויתיב ליה בין מלכא למלכתא. א״ל למה אפליית בי?התלת בי א״ל לא אפליית בך! את מממונך ואנא מן אורייתי. דכתיב (קהלת ז) כי בצל החכמה בצל הכסף. אמר ליה ולמה ערקת? א״ל שמעית דמרי כעס עלי ובעית מקיימה הדין קרייא (ישעיהו כו) חבי כמעט רגע עד יעבר זעם. וקרא עלוי (קהלת ז) ויתרון דעת, החכמה תחיה בעליה. א״ל ולמה יתבת בין מלכא למלכתא? א״ל בסיפרי דבן סירא כתיב סלסליה ותרוממך ובין נגידים תושיבך. אמר הבו ליה כסא דליבריך נסב כסא ומר נברך על המזון שאכל ינאי וחביריו... א״ל עד כדון את בקשיותך!! א״ל ומה נאמר על המזון שלא

אכלנו... אמר הבון ליה דליכול, יהבו ליה ואכל ומר נברך על המזון שאכלנו.

א״ר יוחנן חולקין על ר״ש בן שטח. רבי ירמיה אמר על השנייהשאי״צ לאכול עמהם ר׳ אבא אמר על הראשונהשלא טוב עשה בהיתר הנדרים מחלפה שיטתיה דר׳ ירמיה התם צריכה ליהמיבעיי ליה אים יכול להוציא (כשאינו אוכל) וכה פשיטא ליה!שמוציא הן דצריכה ליה, כרבנן. הן דפשיטא ליה כרבן שמעון בן גמליאל. תני עלה היסב ואכל עמהן אע״פ שלא אכל כזית דגן מזמנין דברי רשב״ג. רבי יעקב בר אחא בשם ר׳ יוחנן לעולם אין מזמנין עליו עד שיאכל כזית דגן. והתני שנים פת ואחד ירק מזמנין מתניתה כרשב״ג:

הלכה ג משנה כיצד מזמנין? בג׳ אומר נברך. בעשרה אומר נברך לאלהינו. בעשרה והוא אומר ברכו. אחד עשרה ואחד עשר רבוא. במאה אומר נברך לה׳ אלהינו. במאה והוא אומר ברכו. באלף אומר נברך לה׳ אלהינו אלהי ישראל. באלף והוא אומר ברכו. בריבוא אומר נברך לה׳ אלהינו אלהי ישראל אלהי צבאות יושב הכרובים על המזון שאכלנו. רבי יוסי הגלילי אומר לפי רוב הקהל מברכים שנא׳ (תהלים מח) ״במקהלות״לפי רוב קהילה וקהילה ברכו אלהים ה׳ ממקור ישראל. א״ר עקיבה מה מצינו בבית הכנסת אחד מרובין ואחד מועטין אומר ברכו את ה׳. ר׳ ישמעאל אומר ברכו את ה׳ המבורך:

גמרא דלמהמעשה שהיה ר׳ זעירא ור׳ יעקב בר אחא ור׳ חייא בר בא רבי חנינא חברון דרבנן הוו יתבון אכלין. נסב ר׳ יעקב בר אחא כסא ובירך ואמר נברך ולא אמר ברכו. א״ל ר׳ חייא בר בא ולמה לא אמרת ברכו? א״ל ולא כן תני אין מדקדקין בדבר. בין שאמר נברך בין שאמר ברכו אין תופסין אותו על כך. והנוקדניןמדקדקין יתר על המידה.. תופסין אותו על כך. ובאיש לר׳ זעיראברע בעיניו בגין דצווחשקרא ר׳ יעקב בר אחא לר׳ חייא בר בא נוקדנא.

שמואל אמר איני מוציא את עצמי מן הכלל.ע״כ אני אומר ״נברך״ התיבון הרי ברכת התורה הרי הוא אומר ברכו! א״ר אבין מכיון דיימר ״המבורך״ אף הוא אינו מוציא עצמו מן הכלל.

ר׳ אבא בר זמינא הוה משמש קומי זעירא, מזג ליה כסא א״ל בעה״ב לשמש סב בריך!גם אתה תוכל לשתות... א״ל יהב דעתך דאת מישתי חורנה.ולא תצטרך לברך על כל כוס וכוס דתני השמש מברך על כל כוס וכוס ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה. אמר ליהבעה״ב לשמש כמא דאנא יהב דעתי מפקא יתיך ידי חובתך בברכתה. כן הב דעתך מפקא ידי חובתך באמן.אמר רב תנחום בר ירמיה מתניתא אמרה כן המתעסק לא יצא והשומע מן המתעסק לא יצא:

במאה אומר כו׳ א״ר יוחנן זו דברי ר׳ יוסי הגלילי אבל דברי חכמים אחד עשר ואחד עשר ריבוא. רבא אמר הלכ׳ כמי שאומ׳ אחד עשרה ואחד עשר ריבוא. מניין לעדה שהיא עשרה? ר׳ בא ור׳ יסא בשם רבי יוחנן נאמר כאן עדה ונאמר להלן עדה. מה עדה שנא׳ להלן עשרה אף עדה שנא׳ כאן עשרה. א״ר סימון נאמר כאן תוך ונאמר להלן תוך (בראשית מב) ויבאו בני ישראל לשבור בר בתוך הבאים מה תוך האמור להלן עשרה אף כאן עשרה. א״ל ר׳ יוסי בי ר׳ בון אם מתוך את יליף לה סגין אינון!יש הרבה ״תוך״ בתורה! אלא נאמר כאן בני ישראל ונאמ׳ להלן בני ישראל מה בני ישראל שנאמר להלן עשרה אף כאן עשרה.

מה מקיימין רבנן טעמא דר׳ יוסי הגלילי? במקהלות בכל קהילה וקהילה. א״ר חנינא בריה דר׳ אבהו במקהלת כתיב:

פיסקא. א״ר עקיבה וכו׳ ר׳ חייא בר אשי קם מיקרי באורייתא ואמר ברכו ולא אמר המבורך בעון מישתקוניה אמר להון רב ארופניה. דנהיג כר׳ עקיבה. רבי זעירא קם מקרי כהן במקום לוי ובירך לפניה ולאחריה ובעון

מישתקוניה???מנהגם שלא לברך אמר לון ר' חייא בר אשי ארפוניה. דכן אינון נהיגון גבייהו.

כתיב (נחמיה ח) ויברך עזרא את ה' אלהי הגדול במה הוא גידלו? גדלו בשם המפורש. רב מתנה אמ' גדלו בברכה. ר' סימון בשם ר"י בן לוי למה נקרו אנשי כנסת הגדולה שהחזירו הגדולה ליושנה. אמר ר' פינחס משה התקין מטבעה של תפילה האל הגדול הגבור והנורא. ירמיה אמר (ירמיהו לב) האל הגדול הגבור ולא אמר הנורא. למה אמר הגבור לזה נאה לקרות גבור שהוא רואה חורבן ביתו ושותק. ולמה לא אמר נורא אלא שאין נורא אלא בית המקדש שנא' נורא אלהים ממקדשך. דניאל אמר (דניאל ט) האל הגדול והנורא ולא אמר הגבור בניו מסורין בקולרין היכן היא גבורתו. ולמה אמר הנורא לזה נאה לקרות נורא בנוראות שעשה לנו בכבשן האש. וכיון שעמדו אנשי כנסת הגדולה החזירו הגדולה ליושנה האל הגדול הגבור והנורא. ובשר ודם יש בו כח ליתן קצבה לדברים הללו? אמר ר' יצחק בן אלעזר יודעין הן הנביאים שאלוהן אמיתי ואינן מחניפין לו:

הלכה ד משנה ג' שאכלו כאחת אינן רשאין ליחלק. וכן ד' וכן חמשה ששה נחלקין עד עשרה ועשרה אינן נחלקין עד שיהו עשרים:

גמרא תני היה יושב ואוכל בשבת ושכח ולא הזכיר של שבת רב אמר חוזר ושמואל אמר אינו חוזר. שמעון בר בא בשם רבי יוחנן ספק הזכיר של ר"ח ספק לא הזכיר אין מחזירין אותו. אשכח תני ופליג. כל יום שיש בו קרבן מוסף כגון ראש חודש וחולו של מועד צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר מחזירין אותו. וכל שאין בו קרבן מוסף כגון חנוכה ופורים צריך להזכיר מעין המאורע אם לא הזכיר אין מחזירין אותו.

חנן בר אבא וחברייא הוו יתבין אכלין בשבתא מן דאכלין וברכין קם אזל ליה חזר לגבן אשכחנון ברכין. אמר ולא כבר בירכנו? אמרין ליה מברכין וחוזרין ומברכין דאשכחן מדכרא דשבתא. לא אמר כן ר' בא בשם רבי חונא ר' ירמיה מטובה בשם רב שכח ולא הזכיר של שבת אומר אשר נתן מנוחה לעמו ישראל? כן בשהסיע דעתו וכן בשלא הסיע דעתו.

תני עשרה בני אדם שהיו מהלכין בדרך אע"פ שכולם אוכלין מככר אחד כל אחד ואחד מברך לעצמו. ישבו ואכלו אע"פ שכל אחד ואחד אוכל מככר עצמו אחד מברך על ידי כולם. ר' ירמיה זמין לחבריה בפונדקא:

הלכה ה משנה שתי חבורות שהיו אוכלין בבית אחד בזמן שמקצתן רואין אילו את אילו הרי אלו מצטרפין לזימון ואם לאו אילו מזמנין לעצמן ואילו מזמנין לעצמן

ואין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר"א וחכמים אומרים מברכין:

גמרא רבי יונה ור' אבא בר זימנא בשם ר' זעירא לשני בתים נצרכה.מהני "רואין" א"ר יוחנן והן שנכנסו משעה ראשונה על מנת כן.

אילין בית נשיאי מה את עבד לון כבית אחד או כשני בתים?לא רואין אלו את אלו-אבל דילמא אין צורך לכך נאמר, אם היה דרכן לעבור אילו על אילו מזמנין ואם לאו אין מזמנין. ר' ברכיה מוקים לאמוריהמתורגמן שלו על תרעא מציעיא דבי מדרשאבאמצע השער והוא מזמן על אילין ועל אילין :השמש מצרפן

אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים דברי ר' אליעזר וחכמים אומרים מברכין. רבי זריקא בשם ר' יוסי בן חנינא מודים חכמים לר' אליעזר בכוס של ברכה שהוא נותן לתוכו מים כל שהוא. נהיגין רבנן בההן כסא דקידושא.

מילתא דר׳ יוסה פליגא אדר׳ יונה. דר׳ יונה טעם כסאבלילה ומתקן לה.למחרת במים אין תימר שהוא מזוג.כבר בלילה והתני השותה משקין מזוגין שעבר עליהן הלילה דמו בראשו. א״ר יוחנן והן שלנו בכלי מתכות.

ר׳ ירמי׳ בשם ר׳ יוחנן ראשונים היו שואלין שמאל מהו שתסייע לימין בכוס של ברכה? את שמע מינה תלת את שמע שהוא צריך לתופסו בימין, וצריך שתהא ידו גבוהה מן השולחן טפח, וצריך שנותן עיניו בו.

אמר ר׳ אחא שלשה דברים נאמרו בכוס של ברכה. מלא. עיטור. ומודח. ושלשתן בפסוק אחד (דברים לו) נפתלי שבע רצון ומלא ברכת ה׳. שבע- עיטור. רצון- מודח. מלא- כמשמעו. א״ר חנינא אם עשיתה כן מה כתיב תמן ים ודרום ירשה את זוכה לירש העולם הזה והעולם הבא.

א״ר אלעזר כוס פגום אין מברכין עליו. טעמו פגמו. את שמע מינה תלת. שמע מינה כוס פגום אין מברכין עליו. וצריך שיהא בו כשיעור.דאלי״ה ל״ל לפגום הכוס וטעמו פגמו.

א״ר תנחום בר יודן כבוד היום קודם לכבוד לילה. קדושת הלילה קודמת לקדושת היום. אי זהו קדושת היום? ר׳ יוסי בשם רבי יעקב בר אחא ור׳ אלעזר בר יוסף בשם רב בורא פרי הגפן.

ר׳ זריקן בר חמוי דר׳ זריקן הזכיר של חנוכה בארץ וקילסו אותו. ר׳ בא בריה דרבי חייא בר בא הזכיר דיין אמתבבית אבל בהטוב ומטיב וקילסו אותו.

רבי בא בריה דר׳ חייא בר אבא אכל מהלך, עומד ומברך. אכל עומד, יושב ומברך. אכל יושב, מיסב ומברך. אכל מיסב, מתעטף ומברך. אם עשה כן הרי הוא כמלאכי השרת. מה טעמא? (ישעיהו ו) בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו:

מסכת ברכות פרק ח

הלכה א משנה אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בסעודה: בית שמאי אומרים מברך על היום ואח"כ מברך על היין וב"ה אומרים מברך על היין ואח"כ מברך על היום:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? שהקדושת היום גרמה ליין שיבוא, וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין. מה טעמהון דבית הלל? שהיין גורם לקדושת היום שתאמר, ד"א היין תדיר וקדושה אינה תדירה

א"ר יוסי מדברי שניהן יין והבדלה היין קודם. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שקדושת היום גרמה ליין שיבוא, וכאן הואיל ולא אבדלה גרמה ליין שיבוא,דהא מבדילין בתפילה היין קודם. כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין תדיר וקדושה אינה תדירה וכן הואיל והיין תדיר ואבדלה אינה תדירה, היין קודם.

אמר ר' מנא מדברי שניהן יין ואבדלה אבדלה קודמת. כלום טעמהון דבית שמאי אלא שכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היין, וכאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היין אבדלה קודמת. כלום טעמהון דבית הלל אלא שהיין גורם לקדושת היום שתאמר וכאן הואיל ואין היין גורם לאבדלה שתאמרדהא מבדילין בלי יין אבדלה קודמת.

א"ר זעיר' מדברי שניהן מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביין. היא דעתיה דר' זעירא דר' זעירא אמר מבדילין על השכר, ואזלין מן אתר לאתרממקום למקום (שנמצא שם יין) משום קדושה. א"ר יוסי בר' נהיגין תמן, במקום שאין יין, שליח ציבור עובר לפני התיבה ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם במקדש ישראל ואת יום השבת

וקשיא על דבית שמאי בלילי שבת. היך עבידה? היה יושב ואוכל בערב שבת וחשכה לילי שבת, ואין שם אלא אותו

הכוס. את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולם עליו. מה נפשך? יברך על היום, המזון קודם.לקמן 5 יברך על המזון, היין קודם.לקמן 8 יברך על היין, היום קודם! נשמעינה מן הדא: בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס וכו' א"ר בא על ידי שהוא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה,ע"כ יברך "בפה"ג" לפני בה"ז—שחוששין שאים יניחנו לאחר בהמ"ז ישכח, וישתה בלי ברכה ברם הכא מכיון שהוא משלשה על ידי הכוס אינו שכח. כיצד יעשו על דברי בית שמאי? יברך על המזון תחילה ואח"כ מברך על היום ואחר כך על היין

וקשיא על דברי בית הלל במוצאי שבת: היך עבידה? היה יושב ואוכל בשבת וחשכה מוצאי שבת ואין שם אלא אותו הכוס את אמר מניחו לאחר המזון ומשלשל כולן עליו. מה נפשך? יברך על היין, המזון קודם.לק' 8 יברך על המזון, הנר קודם.לק' 5 (אגב: שם מיירי שאין לו יין...) יברך על הנר, היין קודמת.משום תדיר

נשמעינה מן הדא:שאפשר לאחר הנר אחר המזון... אמר רבי יהודה לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברכת המזון שהוא בתחילה ולא על הבדלה שהיא בסוף. על מה נחלקו על הנר ועל הבשמים, שבית שמאי אומרים בשמים ואחר כך נר ובית הלל אומרים מאור ואחר כך בשמים. רבא ורב יהודה הלכה כמי שהוא אומר בשמים ואחר כך נר

כיצד יעשה על דברי בית הלל? יברך על המזון תחילה ואחר כך יברך על היין ואחר כך על הנר.ויאחר בנר

יום טוב שחל להיות במוצאי שבת: ר' יוחנן אמר יקנ"ה יין קידוש נר הבדלה. חנין בר בא אמר בשם רב יין קידוש נר הבדלה סוכה וזמן.

רבי חנינא אמר נהי"ק. שמואל לא אמר אלא כהדא דרבי חנינא דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי מלך יוצא

ושלטון נכנס, מלוין את המלך=שבת ואחר כך מכניסין את השלטון.יו״ט לוי אמר ינה״ק מסתברא דלוי אמר מעין שניהם

אמר רבי זעירא בעא קומי רבי יוסי היך עובדין עובדא? אמר ליה כרב וכרבי יוחנן. וכן נפק עובדא כרב וכר' יוחנן

ור' אבהו כד הוה אזיל לדרומה, הוה עביד כר' חנינא וכד הוה נחית לטבריא הוה עביד כרבי יוחנן דלא מפלג על בר נש באתריה. על דעתיה דרבי חנינא ניחא, וקשיא על דרבי יוחנן, אילו בשאר ימות השנה אינו מברך על הנרתחילה (משנה 5) שלא יכבה, וכא מברך על הנר שלא יכבה! מה עבד ליה רבי יוחנן? מכיון שיש לו יין אין נרו כובה!על כרחך י״ל נר גדול לאכול סעודה ויברך על הנר בסוף!אחר הבדלה שלא לעקור זמן השבתות הבאות:

הלכה ב משנה בית שמאי אומרים נוטלין לידים ואחר כך מוזגין את הכוס, ובית הלל אומרים מוזגין הכוס תחילה ואח״כ נוטלין לידים:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידיו, ויחזרו ויטמאו את הכוס. מה טעמהון דב״ה? לעולם אחורי הכוס טמאין. דבר אחר אין נטילת ידים אלא סמוך לברכה.

רבי ביבן בשם ר' יוחנן אתיא דבית שמאי כרבי יוסי. ודבית הלל כרבי מאיר: דתנינן תמן רבי מאיר אומר לידים טמאות וטהורות. אמר רבי יוסי לא אמרן אלא לידים טהורות בלבדאבל ידיים טמאות מטמאין אחורי הכוס ״טומאה גמורה״, לטמא גם תוכו...(כב״ש)

רבי יוסי בשם רבי שבתי ורבי חייא בשם ר״ש בן לקיש לחלה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבע מילי. רבי אבהו בשם רבי יוסי בי ר' חנינא הדא דאמר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין

עליו. שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון כלפניהן כלאחריהן?

נשמעינה מן הדא: האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות את עצמה אבל לא האיש. והדא אשה לא בתוך הבית היא יושבת, ואת אמר אין מטריחין עליה. וכאן אין מטריחין עליו.

תני מים שלפני המזון רשות, ושל אחר המזון חובה. אלא שבראשונים נוטל ומפסיק, ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מה הוא "נוטל ומפסיק" רבי יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. רבי שמואל בר יצחק אמר בעי, נוטל ושונה ואת אמרת רשות?!

אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר. על השניים יצאה אשה מביתה ויש אומרים שנהרגו עליה שלשה נפשות.(עי' רש"י חולין הסיפור)

שמואל סלק לגבי רב. חמא יתיה אכל כהתםבמפה אמר ליה מהו כן? אמר לי איסתניס אני.ונטלתי ידי..

רבי זעירא כד סליק להכאלא"י חמא כהניא אכלין כהתם, אמר להון הא אזילא ההיא דרב ושמואל.אין להיא ראי' מדבריהם להתיר "מפה" במקום נט"י

אתא רבי יוסי בר בי כהנא בשם שמואל נטילת ידים לחולין אין נטילת ידים לתרומה.במפה סגי רבי יוסי אומר לתרומה ולחולין.

רבי יוסה בשם רבי חייא בר אשי ורבי יונה ורבי חייא בר אשי בשם רב נטילת ידים לתרומה עד הפרק, ולחולין עד קשרי אצבעותיו. מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר, מן דהוה אכל עם סבי ולא משטף ידוי עד הפרק, לא הוה אכל עימיה.

רב הונא אמר אין נטילת ידים אלא לפת בלבד. תני רבי הושעי׳ כל דבר שיש בו ליכלוך משקהכל דבר ״שטיבולו במשקה״ טעון נטילה רבי זעירא אמר אפילו מקצץ תורמוסין הוה נטל ידיה.

רב אמר נטל ידיו בשחרית אין מטריחין עליו בין הערבים. רבי אבינא מפקיד לחמריהחמרים המוליכין תבואה ממקום למקום הן דאתון משכחין מיסתחון מיאלרחוץ מים נסבין ידיכוןטלו ידיכם ומתני על כל יומא.

רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקיסרין, אשכחיה אמר אזל למיכול, יהב ליה עגולה דקיצי אמר ליה סב בריך! אמר ליה בעל הבית יודע כחו של ככרו.בעה״ב יבצע... מן דאכלוןאחר שגמרו לאכול אמר ליה סב בריך! אמר ליה חכם רבי לרב הונאהאים הכרת את ר״ה? אנשא רבה והוא הוה אמר הפותח הוא חותם.ע״כ חייב אתה לברך..

מתניתי׳ פליגא על רב הונא דתני סדר נטילת ידים. עד חמשא מתחילין מן הגדול. יותר מיכן מתחילין מן הקטון. באמצע המזון, מתחילין מן הגדול. לאחר המזון, מתחילין מן המברך. לא שיתקין עצמו לברכה?! אלי׳ לא ה״פותח חותם״ אין תימר הפותח הוא חותם כבר מתוקן הוא! אמר רבי יצחק תיפתר באילין דהוה עלין קיטעין קיטעיןנכנסין מעט מעט ולא ידעין מה מברכה :כ אין ״פותח״..

הלכה ג משנה בית שמאי אומרים מקנח ידיו במפה ומניחה על השלחן ובית הלל אומרים על הכסת :שהוא טמא

גמרא מתניתא בשלחן של שיש ושל פרקים שאינו מקבל טומאה.

מה טעמון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת, ויחזרו ויטמאו את ידיו. ומה טעמון דבית הלל? לעולם ספק משקין לידים, טהור.אין חוששין שמא יש משקין טופחין על המפה דבר אחר אין ידים לחולין. וכבית שמאי יש ידים לחולין?! תיפתר או כרבי שמעון בן אלעזר או כרבי אלעזר בי ר׳ צדוק.

כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הידים תחילה לחולין ושניות לתרומה. או כרבי אלעזר בי ר' צדוק: דתנינן תמן חולין שנעשו על גבי הקודש הרי אילו כחולין.ואין לו שום דינים מיוחדים כקודש רבי אלעזר בי ר' צדוק אומר הרי אילו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

תמן תנינן הסך שמן טהור, נטמא, וירד וטבל, בית שמאי אומרים אף על פי מנטף, טהור.שנטהר גם השמן אגב גופו ובית הלל אומרים טמא.

{אם היה שמן טמא מתחילתוכשסכו בית שמאי אומרים כדי סיכת אבר קטן.נטמא גופו ובית הלל אומרים משקה טופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל טופח ומטפיח}

מחלפת שיטתהון דבית הלל תמן אמריןבלוע טמא. והכא אמרין טהור! תמן בעינו הוא. והכא בלוע במפה הוא:

הלכה ד משנה בש"א מכבדין את הבית ואחר כך נוטלין לידים. ובית הלל אומרים נוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

גמרא מה טעמהון דבית שמאי? מפני אובדן אוכלין. ומה טעמהון דבית הלל? אם השמש פיקח הרי זה מעביר פרורין פחות מכזית, ונוטלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית:

הלכה ה משנה בית שמאי אומרים נר מזון בשמים והבדלה. ובית הלל אומרים נר ובשמים ומזון והבדלה.

בית שמאי אומרים שברא מאור האש. ובית הלל אומרים בורא מאורי האש:

גמרא תני אמר ר' יהודא לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון שהוא בתחילה ועל הבדלה שהיא בסוף ועל מה נחלקו על המאור ועל הבשמים שבית שמאי אומרים בשמים ומאור.

ובית הלל אומרים מאור ובשמים. רבי בא ורב יהודא בשם רב הלכה כדברי מי שאומר בשמים ואחר כך מאור.

בית שמאי אומרים כוס בימינו ושמן ערב בשמאלו, אומר על הכוס ואחר כך אומר על שמן ערב. בית הלל אומרים שמן ערב בימינו וכוס בשמאלו ואומר על שמן ערב וטחו בראש השמש. אם היה שמש תלמיד חכם טחו בכותל. שאין שבחו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם. אבא בר בר חנא ורב חונא הוון יתבין אכלין והוה רבי זעירא קאים ומשמש קומיהון עלה וטעין תרויהון בחדא ידיה. אמר ליה אבא בר בר חנא, מה? ידיך חוריתא קטעין.ידיך האחרת קטועה?! וכעס עילוי אבוי. אמר ליה לא מיסתך דאת רביע והוא קאים משמש.לא די שאתה שוכב והוא עומד ומשמש עליך ועוד דהוא כהן ואמר שמואל המשתמש בכהונה מעל את מיקל ליה. גזירה דהוא רבע ואת קאים ומשמש תחתוי!

מניין המשתמש בכהונה מעל? רבי אחא בשם שמואל אמר (עזרא ח) ואמרה להן אתם קודש לה' והכלים קודש מה כלים המשתמש בהן מעל אף המשתמש בכהנים מעל:

פיסקא ב"ש אומרים שברא וכו'. על דעתהון דבית שמאי אשר ברא פרי הגפן על דעתיהון דבית הלל בורא פרי הגפן? יין מתחדש בכל שנה ושנה, האש אינו מתחדש בכל שעה.רק נברא פעם אחת

האש והכלאים אף על פי שלא נבראו מששת ימי בראשית אבל עלו במחשבה מששת ימי בראשית. הכלאים (בראשית לו) ובני צבעון איה ואנה הוא ענה אשר מצא את היימים במדבר מהו יימים? רבי יהודה בן סימון אומר: המיונס mule-ass ורבנן אמרין היימים.mule-horse חציו סוס וחציו חמור.

ואילו הן הסימנין אמר רבי יהודה כל שאזניו קטנות אמו סוס ואביו חמור. גדולות, אמו חמורה ואביו סוס. רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה אין בעיתון מיזבון מוליון תהון זבנין

אילין דאודניהון דקיקין שאמו סוסה ואביו חמור. מה עשה צבעון וענה זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר ויצא מהן פרדה. אמר הקב״ה להם אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מזיקן אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מזיקו. מה עשה הקב״ה זימן חכינה והעלה עליה חרדון libyan lizard ויצא ממנה חברבר.kind of lizard מימיו לא יאמר לך אדם שעקצו חברבר וחיה נשכו כלב שוטה וחיה, שבעטתו פרדה וחיה, ובלבד פרדה לבנה.

האש, רבי לוי בשם רבי בזירה שלשים ושש שעות שימשה אותה האורה שנבראת ביום הראשון. שתים עשרה בערב שבת ושתים עשרה בליל שבת ושתים עשרה בשבת. והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו כיון שלא פסקה האור התחיל כל העולם כולו משורר שנאמר (איוב לז) תחת כל השמים ישרהו למי שאורו על כנפות הארץ. כיון שיצאת שבת התחיל משמש החושך ובא ונתירא אדם ואמר אלו הוא שכתב בו (בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב שמא בא לנשכני ואמר (תהלים קל) אך חשך ישופני. אמר רבי לוי באותו שעה זימן הקב״ה שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור הדא הוא דכתיב (שם) ולילה אור בעדני ובירך עליה בורא מאורי האש. שמואל אמר לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה. רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן אף במוצאי יום הכיפורים מברך עליה שכבר שבת האור כל אותו היום:

הלכה ו משנה אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים. ועל הנר ועל הבשמים של מתים. ועל הנר ועל הבשמים שלפני ע״ז

ואין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו:

גמרא תנא ר׳ יעקב קומי ר׳ ירמי׳ מברכין על הבשמים של גוים. מהו פליג? קיומונה, במעשן לפני חנותואינו במסיבה שאוכלין שם

עששית אע״פ שלא כבת מברכין עליה.

נר בתוך חיקו או בתוך פנס או בתוך אספקלריא, רואה את השלהבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלהבת, לעולם אין מברכין עליה עד שיהיה רואה את השלהבת ומשתמש לאורה.

חמשה דברים נאמרו בגחלת וחמשה בשלהבת. גחלת של הקדש מועלין בה והשלהבת לא נהנין ולא מועלין. גחלת של ע״ז אסורה ושלהבת מותרת. המודר הנאה מחבירו אסור בגחלתו ומותר בשלהבתו. המוציא את הגחלת לרשות הרבים חייב והשלהבת פטור. מברכין על השלהבת ואין מברכין על הגחלת. ר׳ חייא בר אשי בשם רב אם היו גחלים לוחשות מברכין. ר׳ יוחנן דקרציון בשם רבי נחום בר סימאי בלבד הנקטפת.

תני גוי שהדליק מישראל, וישראל שהדליק מגוי במוצ״ש, מברכין עליו ניחא גוי שהדליק מישראל מעתה אפילו גוי מגוי. אשכח תני גוי מגוי אין מברכין.גזירה אטו גוי ראשון (דל״ה נר ששבת)

רבי אבהו בשם ר׳ יוחנן מבוי שכולו גוים וישראל אחד דר בתוכו ויצא משם האור מברכין עליה, בשביל אותו ישראל ששם.ואינו בכלל ״נר של גוים״ דמתניתין

רבי אבהו בשם רבי יוחנן אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת בטבריא, ולא על הבשמים של מוצאי שבת בציפורין. ולא על הבשמים של אור ערב שבת בציפורין. שאינן עשויין אלא לדבר אחרלגמר בהם את הכלים ולא על הנר והבשמים של מתים. רבי חזקיה ור׳ יעקב בר אחא בשם רבי יוסי בי ר׳ חנינא הדא דאת אמר בנתונים למעלה ממיטתו של מת. אבל אם היה נתונים לפני מטתו של מת מברכין. אני אומר לכבוד החיים הן עשוין.

ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה. ולא היא של גוים היא של עבודה זרה?! תיפתר בעבודה זרה של ישראל.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ואחר כך ויבדל אלהים בין האור ובין החשך? אמר רבי ברכיה כך דרשו שני גדולי עולם רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ויבדל אלהים אבדלה ודאי.כפשוטו רבי יהודה בי ר' סימון אמר הבדילו לו.גנזו אצלו ורבנן אמרין הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. משלו משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני איסטרטיגין זה אומר אני משמש ביום וזה אומר אני משמש ביום, קרא לראשון ואמר לו: פלוני! היום יהא תחומך. קרא לשני ואמר לו: פלוני! הלילה יהא תחומך. הדא הוא דכתיב (שם) ויקרא אלהים לאור יום וגו' לאור אמר לו היום יהא תחומך ולחשך אמר לו הלילה יהא תחומך. אמר רבי יוחנן הוא שאמר הקב"ה לאיוב (איוב לח) המימיך צוית בוקר ידעת השחר מקומו ידעת אי זה מקומו של אור ששת ימי בראשית איכן נגנז. אמר רבי תנחומא אנא אמרית טעמא (ישעיהו מח) יוצר אור ובורא חושך עושה שלום. משיצא, עושה שלום ביניהן.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו. רב אמר יאותו ושמואל אמר יעותו. מאן דאמר יאותו (בראשית לד) אך בזאת נאותה לכם. מאן דאמר יעותו לדעת לעות to sustain את יעף דבר. תמן תנינן כיצד מעברין את הערים רב אמר מאברין. ושמואל אמר מעברין מאן דאמר מאברין מוסיפין לה אבר. מאן דאמר מעברין כאשה עוברה. תמן תנינן לפני אידיהן של גוים רב אמר עידיהן ושמואל אמר אידיהן. מאן דאמר אידיהן (דברים לב) כי קרוב יום אידם. ומאן דאמר עידיהן (ישעיהו מד) ועידיהם המה בל יראו ובל ידעו למען יבשו. מאן מקיים שמואל טעמא דרב ועידיהם המה שהן עתידין לבוש את עובדיהן ליום הדין.

אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו רב יהודה בשם שמואל כדי שיהו נשים טוות לאורו. אמר רבי יוחנן כדי שתהא עינו רואה מה בכוס ומה בקערה. אמר רב חנינא כדי שיהא יודע להבחין בין מטבע למטבע. תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין. רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא אמרין ליה תלמידיו רבי מה את מחמיר עלינו הא תני רבי אושעיא אפילו טריקלין עשר על עשר מברכין:

הלכה ז משנה מי שאכל ושכח ולא בירך בית שמאי אומר יחזור למקומו ויברך. ובית הלל אומרים יברך במקום שנזכר.

ועד מתי מברך? עד כדי שיתעכל המזון שבמעיו:

גמרא רבי יוסטא בר שונם אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דבית שמאי וחד אמר טעמון דבית הלל. מאן דמר טעמון דבית שמאי אילו שכח שם כיס אבנים טובות ומרגליות שמא לא היה חוזר ונוטל כיסו אף הכא יחזור למקומו ויברך. מאן דמר טעמהון דבית הלל אלין פועל עושה בראש הדקל או בתוך הבור שמא מטריחין שיחזור למקומו ויברך אלא מברך במקום שנזכר אף הכא מברך במקום שנזכר.

עד מתי הוא מברך? רבי חייא בשם שמואל עד שיתעכל המזון במעיו וחכמים אומרים כל זמן שהוא צמא מחמת אותו סעודה רבי יוחנן אמר עד שירעב:

הלכה ח משנה בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס, בית שמאי אומרים מברך על היין ואחר כך מברך על המזון. ובית הלל אומרים מברך על המזון ואחר כך מברך על היין

עונין אמן אחר ישראל מברך, ואין עונין אמן אחר כותי מברך, עד שישמע כל הברכה:

גמרא עיין הלכה א אמר רבי בא ע"י שהיא ברכה קטנה שמא ישכח וישתה. ברם הכא על ידי שהיא משולשה על הכוס אינו שוכח.

הא אחר ישראל עונין אמן אע"פ שלא שמע?! לא כן תני שמע ולא ענה יצא, ענה ולא שמע לא יצא.

חייא בריה דרב אמר: בשלא אכל עמהן כזית הכא מתניתא.עונין אמן אע"פ שלא שמע

תני שמעהלל ולא ענה, יצא. ענה ולא שמע, לא יצא. רב בשם אבא בר חנה ואית דאמרי לה אבא בר חנה בשם רב: והוא שענה ראשי פרקים. רבי זעירא בעי הי אינין ראשי פרקים? (תהלים קיג) הללו יה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'.ענה אז "הללויה" ואי"צ שיענה בכל המזמור

בעון קומי ר' חייא בר אבא מנין שאם שמע ולא ענה יצא? אמר מן מה דאנן חמי רבנן רברביא עבדין כן. אינון קיימין בציבורא. דאילין אמרין דין ברוך הבא. ואילין אמרין בשם ה'. ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן.

תני רב אושעיא עונה הוא אדם אמן אפילו לא אכל ואינו אומר נברך שאכלנו משלו אלא אם כן אכל.

תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן חטופה בן עזאי אומר העונה אמן יתומה יהיו בניו יתומים חטופה יתחטפו שנותיו קטופה תקטף נשמתו. ארוכה מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. איזו היא אמן יתומה? אמר רב הונא דין דיתיב למיברכה והוא ענה ולא ידע למה הוא ענה.אינו שומע ומשים לב לאיזה ברכה הוא עונה

תנא גוי שבירך את השם עונה אחריו אמן. אמר ר' תנחום אם בירכך גוי ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. גוי אחד פגע את רבי ישמעאל ובירכו אמר לי' כבר מילתך אמירה! פגע אחרינא וקיללו אמר לי' כבר מילתך אמירה! אמרו לו תלמידיו רבי כמה דאמרת להדין אמרת

להדין?! אמר לון כן כתיב (בראשית כו) אורריך ארור ומברכיך ברוך...

מסכת ברכות פרק ט

הלכה א משנה הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה

מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו:

גמרא מתני' בנסי ישראל אבל בנסי יחידי שנעשו לו אינו צריך לברך.רק היחיד מהו שיברך אדם על נסי אביו ועל נסי רבו? ואם היה אדם מסויים כגון יואב בן צרויה וחביריו ואדם שנקדש בו שם שמים כגון חנניה מישאל ועזריה. ונסי שבטים מהו שיברך? מאן דאמר כל שבט ושבט איקרי קהללעניין פר העלם דבר צריך לברך מאן דאמר כל השבטים קרויין קהל אין צריך לברך.

הרואה בבל צריך לברך חמש ברכות. ראה פרת אומר ברוך עושה בראשית. ראה מרקוליס אומר ברוך ארך אפים. ראה ביתו של נבוכדנצר אומר ברוך שהחריב ביתו של אותו רשע. ראה מקום כבשן האש וגוב אריות אומר ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה. ראה מקום שנוטלין ממנו עפר אומר ברוך אומר ועושה ברוך גוזר ומקיים. ראה בבל אומר וטאטאתיה במטאטא השמד.

רבי זעירא ורבי יהודא בשם רב כל ברכה שאין עמה מלכות אינה ברכה אמר רבי תנחומא אנא אמר טעמא (תהלים קמה) ארוממך אלהי המלך. רב אמר צריך לומר "אתה" ושמואל אמר אינו צריך לומר אתה. רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קורייתאכפרים דדרומה, עלון לחד אתר ואשכחון

לחזנא דאמר האל הגדול הגבור והנורא האביר והאמיץ ושיתקו אותו. אמרו לו אין לך רשות להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות. רב הונא בשם רב (איוב לז) שדי לא מצאנוהו שגיא כח לא מצינו כחו וגבורתו של הקב״ה. רבי אבהו בשם רבי יוחנן (שם) היסופר לו כי אדבר כי אמר איש כי יבולע אם בא אדם לספר גבורותיו של הקב״ה מתבלע מן העולם. אמר רבי שמואל בר נחמן (תהלים קו) מי ימלל גבורות ה׳ כגון אני וחברי!! אמר רבי אבון מי ימלל גבורות ה׳ תרגם יעקב כפר נבורייא בצור (תהלים סה) לך דומיה תהלה אלהים בציון סמא דכולא משתוקא.רפואה לכל :השתיקה למרגלית דלית לה טימי,שאין לה ערך כל שמשבח בה פגמה.

תני הפותח ביו״ד ה״א וחותם ביו״ד ה״א,ברכה הרי זה חכם. באל״ף למ״ד וחותם באל״ף למ״ד הרי זה בור. באל״ף למ״ד וחותם ביו״ד ה״א הרי זה בינוני. ביו״ד ה״א וחותם באל״ף למ״ד הרי זו דרך אחרת.

המינין שאלו את רבי שמלאי כמה אלוהות בראו את העולם אמר להן ולי אתם שואלין לכו ושאלו את אדם הראשון שנאמר (דברים ד) כי שאל נא לימים הראשונים וגו׳ אשר ״בראו״ אלהים אדם על הארץ אין כתיב כאן אלא למן היום אשר ברא אלהים אדם על הארץ. אמרו ליה והכתיב בראשית ברא אלהים אמר להן וכי בראו כתיב אין כתיב אלא ברא אמר ר׳ שמלאי כל מקום שפקרו המינין תשובתן בצידן

חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (בראשית א) נעשה אדם בצלמינו כדמותינו אמר להן ״ויבראו״ אלהים את האדם בצלמם אין כתיב כאן אלא ויברא אלהים את אדם בצלמו אמרו לו תלמידיו לאלו דחיתה בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן לשעבר אדם נברא מן העפר וחוה נבראת מן אדם, מאדם ואילך, בצלמינו כדמותינו אי אפשר לאיש בלא אשה ואי אפשר לאשה בלא איש, אי אפשר לשניהן בלא שכינה.

וחזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (יהושע כב) אל אלהים ה׳ אל אלהים ה׳ הוא יודע אמר להן ״הם״ יודעים אין כתיב כאן אלא הוא יודע כתיב אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה לנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאינש דאמר בסיליוס קיסר אגוסטוס king king king חזרו ושאלו אותו מה ההן דכתיב (תהלים נ) אל אלהים ה׳ דיבר ויקרא ארץ אמר להן וכי ״דיברו״ ויקראו כתיב כאן?! אין כתיב אלא דבר ויקרא ארץ אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה ולנו מה אתה משיב אמר להן שלשתן שם אחד כאיניש דאמר ואמנון בניין אריכטיקנטן.builder architect ect.

חזרו ושאלו אתו מהו דכתיב (יהושע כד) כי אלהים קדושים הוא. אמר להן קדושים ״המה״ אין כתיב כאן אלא הוא אל קנא הוא. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. ולנו מה אתה משיב. אמר רבי יצחק קדוש בכל מיני קדושות. דאמר רב יודן בשם רבי אחא הקב״ה דרכו בקדושה דיבורו בקדושה וישובו בקדושה חשיפת זרועו בקדושה נורא ואדיר בקדושה. דרכו בקדושה- (תהלים עז) אלהים בקודש דרכך הילוכו בקדושה- (תהלים סח) הליכות אלי מלכי בקודש מושבו בקדושה- (תהלים מז) אלהים ישב על כסא קדשו דיבורו בקדושה- (תהלים סח) אלהים דבר חשיפת זרועו בקדושה- (ישעיהו נב) חשף ה׳ את זרוע קדשו נורא ואדיר בקדושה- (שמות טו) מי כמוכה נאדר בקודש.

חזרו ושאלו אותו מה אהן דכתיב (דברים ד) מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו. אמר להן כה׳ אלהינו בכל קראינו ״אליהם״ אין כתיב כאן אלא בכל קראינו אליו. אמרו לו תלמידיו רבי לאלו דחית בקנה. לנו מה אתה משיב. אמר להן קרוב בכל מיני קריבות. דאמר ר׳ פינחס בשם רב יהודה בר סימון עבודה זרה נראית קרובה ואינה אלא רחוקה. מה טעמא? (ישעיהו מז) ישאוהו על כתף יסבלוהו וגו׳ סוף דבר אלוהו עמו בבית והוא צועק עד שימות ולא ישמע ולא יושיע מצרתו אבל הקב״ה נראה רחוק ואין קרוב ממנו. דאמר לוי

מהארץ ועד לרקיע מהלך ה׳ מאות שנה ומרקיע לרקיע מהלך ת״ק שנה ועביו של רקיע ת״ק שנה. וכן לכל רקיע ורקיע. ואמר ר׳ ברכיה ורבי חלבו בשם ר׳ אבא סמוקה אף טלפי החיות מהלך ה׳ מאות שנה וחמש עשרה מנין ישרה. ראה כמה הוא גבוה מעולמו ואדם נכנס לבית הכנסת ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלחישה והקב״ה מאזין את תפלתו. שנאמר (שמואל א א) וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע והאזין הקב״ה את תפילתה. וכן כל בריותיו שנאמר (תהלים קב) תפילה לעני כי יעטף וכו׳ כאדם המשיח באוזן חבירו והוא שומע. וכי יש לך אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו כפה לאוזן?!!

רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שיטין :״דרשות״ בשר ודם יש לו פטרון patron=protector אמרו לו נתפס בן ביתך! אמר להן אני מקיים עליו, אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן אני מקיים עליו, אמרו לו הרי הוא יוצא ליתלות, היכן הוא ואיכן פטרונו? אבל הקב״ה הציל את משה מחרב פרעה הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. אמר רבי ינאי כתיב (שמות ב) ויברח משה מפני פרעה ואפשר לבשר ודם לברוח מן המלכות. אלא בשעה שתפס פרעה את משה חייבו להתיז את ראשו וקהת החרב מעל צוארו של משה ונשבר׳. הדא הוא דכתיב (שיר השירים ז) צוארך כמגדל השן זה צוארו של משה. ר׳ אמר רבי אביתר ולא עוד אלא שנתז החרב מעל צוארו של משה על צוארו של קוסנתירו executioner והרגתו. הדא הוא דכתיב (שמות יח) ויצילני מחרב פרעה. לי הציל וקוסנתר נהרג. רבי ברכיה קרא עליו (משלי כא) כופר לצדיק רשע. רבי אבון קרא עליו (משלי יא) צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו. תני בר קפרא מלאך ירד ונדמה להן בדמות משה ותפסו את המלאך וברח משה. אמר רב יהושע בן לוי בשעה שברח משה מפני פרעה נעשו כל אוכלוסין שלו אילמין ומהן חרשין ומהן סומין אמר לאילמין היכן הוא משה ולא היו מדברים. אמר לחרשין ולא היו שומעין. אמר לסומין ולא היו

רואין. הוא שהקב״ה אמר לו למשה (שמות ד) מי שם פה לאדם או מי ישום אלם וגו׳ תמן קמת לך והכא לית אנא קאים?! הה״ד (דברים ד) מי כה׳ אלהינו בכל קראינו אליו.

רבי יודן בשם ר׳ יצחק שיטה אוחרי: בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו הרי נתפס בן ביתך אמר הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי יוצא לידון אמר להן הרי אני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך למים היכן הוא והיכן פטרונו? אבל הקב״ה הציל את יונה ממעי הדגה הרי הוא אומר (יונה ב) ויאמר ה׳ לדג ויקא את יונה.

ר׳ יודן בשם ר׳ יצחק אמר בשיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון אמרו לו נתפס בן ביתך אמר להן הריני מתקיים תחתיו אמרו לו הרי הוא יוצא לידון אמר להן הריני מתקיים עליו אמרו לו הרי הוא מושלך לאש היכן הוא והיכן פטרונו. אבל הקב״ה אינו כן הציל לחנניה מישאל ועזריה מכבשן האש הה״ד (דניאל ג) ענה נבוכדנצר ואמר בריך אלההון די שדרך מישך ועבד נגו וגומר.

רבי יודן בשם ר׳ יצחק אמר בה שיטה אוחרי. הרי בשר ודם יש לו פטרון וכו׳ עד הרי הוא מושלך לחיות. אבל הקב״ה הציל את דניאל מגוב אריות הה״ד (דניאל ו) אלהי שלח מלאכיה וסגר פום אריוותא וגומר.

רבי יודן אמר משמיה דידיה בשר ודם יש לו פטרון אם באת לו עת צרה אינו נכנס אצלו פתאום אלא בא ועמד לו על פתחו של פטרונו וקורא לעבדו או לבן ביתו, והוא אומר איש פלוני עומד על פתח חצירך, שמא מכניסו ושמא מניחו. אבל הקב״ה אינו כן אם בא על אדם צרה, לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל אלא לי יצווח ואני עונה לו מיד. הה״ד (יואל ב) כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט.

אמר רבי פינחס עובדא הוה ברב דהוה עייל מחמתה דיטבריא פגעון ביה רומאי אמרון ליה מן דמאן את? אמר לון מן דסופיינוס. i am a follower of Vespasian. והניחוהו ופנינה. ברמשא אתו לגביה בערב באו אצלו אמרין ליה עד אימתי את מקיים אתה כורת ברית עם אילין יהודאי! אמר לון למה? אמרין ליה פגעינן בחד אמרין ליה יהודאי ואמרינן ליה מן דמאן את אמר לן דסופיינוס. אמר לון ומה עבדתון ליה אמר ליה די ליה??? פנינן יתיה. אמר לון יאות עבדיתון! ומה מי שהוא נתלה בבשר ודם ניצול מי שהוא נתלה בהקב״ה לא כל שכן! הה״ד כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט

אמר רבי אלכסנדרי עובדא בחד אריכון officer דהוה שמיה אלכסנדרוס. והוה קיים דיין חד ליסטים. אמר ליה מה שמך אלכסנדרוס? אמר ליה אלכסנדרוס פנה אלכסנדריה. ומה אם מי ששמו כשם של בשר ודם הוא ניצול. מי ששמו כשמו של הקב״ה על אחת כמה וכמה. הה״ד כל אשר יקרא בשם ה׳ ימלט.

רבי פינחס אמר בה תרתי חדא בשם רבי זעירא וחד בשם רבי תנחום בר חנילאי. רבי פינחס בשם רבי זעירא אמר בשר ודם יש לו פטרון אם הטריח עליו ביותר הוא אומר ״אשכח פלן דקא מטרחא לי....״ אבל הקב״ה אינו כן אלא כל מה שאת מטריח עליו הוא מקבלך. הה״ד (תהלים נה) השלך על ה׳ יהבך והוא יכלכלך. רבי פינחס בשם רבי תנחום בר חנילאי בשר ודם יש לו פטרון ובאו שונאים ותפשו אותו על פתח חצירו של פטרונו. עד דצווח ליה עד הוא נפק עברת חרבא על קדליה וקטלית יתיה. אבל הקב״ה הציל את יהושפט מחרב ארם דכתיב (דברי הימים ב יח) ויזעק יהושפט וה׳ עזרו ויסיתם אלהים ממנו מלמד שלא היה חסר אלא חיתוך הראש ויסיתם אלהים ממנו.

רבי זעירא בריה דרבי אבהו רבי אבהו בשם רבי אלעזר (תהלים קמו) אשרי שאל יעקב בעזרו וגומר מה כתיב בתריה

(שם) עושה שמים וארץ וגומר. וכי מה ענין זה לזה אלא מלך בשר ודם יש לו פטרון שולט באיפרכיא אחת ואינו שולט באיפרכיא אחרת. אפילו תימר קוזמוקלטור"lord of the world" שולט ביבשה שמא שולט בים? אבל הקב"ה שולט בים ושולט ביבשה. מציל בים מן המים וביבשה מן האש. הוא שהציל את משה מחרב פרעה. הציל את יונה ממעי הדגה. חנניה מישאל ועזריה מכבשן האש. לדניאל מבור אריות. הה"ד (תהלים קמו) עושה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם וגומר.

אמר רבי תנחומא מעשה בספינה אחת של עכו"ם שהיתה פורשת מים הגדול והיה בה תינוק אחד יהודי עמד עליהם סער גדול בים ועמד כל אחד ואחד מהם והתחיל נוטל יראתו בידו וקורא ולא הועיל כלום. כיון שראו שלא הועילו כלום אמרו לאותו יהודי בני קום קרא אל אלהיך ששמענו שהוא עונה אתכם כשאתם צועקים אליו והוא גבור מיד עמד התינוק בכל לבו וצעק וקיבל ממנו הקב"ה תפילתו ושתק הים. כיון שירדו ליבשה ירדו כל אחד ואחד לקנות צרכיו אמרו לו לאותו התינוק לית את בעי מזבין לך כלום? אמר להון מה אתון בעי מן ההן אכסניא עלובה אמרו לו את אכסניא עלובה?! אינון אכסניא עלובה, אינון הכא וטעוותהון בבבל ואינון הכא וטעוותהון ברומי ואינון הכא וטעוותהון עמהון ולא מהנון להן כלום. אבל את כל אהן דאת אזיל אלהך עמך הה"ד כה' אלהינו בכל קראינו אליו

רבי שמעון בן לקיש אמר בשר ודם יש לו קרוב אם היה עשיר הוא מודה בו ואם היה עני כופר בו אבל הקב"ה אינו כן אלא אפילו ישראל נתונין בירידה התחתונה הוא קורא אותם אחי וריעי ומה טעם למען אחי וריעי. רבי אבון ורבי אחא ורבי שמעון בן לקיש בשר ודם יש לו קרוב אם היה פילוסופוס הוא אומר ההן פלן מתקרב לן אבל הקב"ה קורא לכל ישראל קרובים הה"ד (תהלים קמח) וירם קרן לעמו:

פיסקא מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה אומר ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו כו'. מתניתא כשנעקרה מכל מקומות ארץ ישראל אבל אם נעקרה ממקום אחד אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה. נעקרה ממקום אחד ונקבעה במקום אחר מקום שניתנה בו אומר ברוך ארך אפים ומקום שנעקרה ממנו אומר ברוך שעקר עבודה זרה מן המקום הזה יהי רצון מלפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו כשם שעקרתה אותה מן המקום הזה כך תעקור אותה מן המקומות כולם ותחזיר לב עובדיה לעובדך. ולא נמצא מתפלל על עובדי עבודה זרה?!

תני רבי ישמעאל בן גמליאל אומר אף בחוצה לארץ צריך לומר כן.

אמר רבי יוחנן (קהלת ט) כי מי אשר יחובר. יבחר כתיב. אל כל החיים יש בטחון שכל זמן שאדם חי יש לו תקוה מת אבדה תקותו. מה טעמא במות אדם רשע תאבד תקוה.

תני רבי יהודה אומר שלשה דברים צריך אדם לומר בכל יום ברוך שלא עשאני גוי ברוך שלא עשאני בור ברוך שלא עשאני אשה. ברוך שלא עשאני גוי שאין הגוים כלום כל הגוים כאין נגדו. ברוך שלא עשאני בור שאין בור ירא חטא. ברוך שלא עשאני אשה שאין האשה מצווה על המצוות.

אמר רבי אחא (קהלת ט) כי מי יחובר וגומר אפילו אותם שפשטו ידיהן בזבולשהחריבו בית המקדש יש להם בטחון. לקרבן אי אפשר שכבר פשטו ידיהן בזבול. לרחקן אי אפשר שעשו תשובה. עליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו.

רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחילותיו של נבוכדנצר אין חיין ואין נידונין. עליהן הכתוב אומר וישנו שנת עולם וגומר.

העובר לפני בתי עבודה זרה אומר (משלי טו) בית גאים יסח ה׳. רבי יוסי בי רבי בון בשם רבי לוי ראה אותם מזבליןכנוי לגנאי לעבודה זרה אומר זבח לאלהים יחרם.

הרואה את הכושי ואת הגיחור red-spotted ואת הלווקן white-spotted ואת הכיפח humped-back ואת הננס midget אומר ברוך משנה את הבריות. את הקטוע ואת הסומא את מוכי שחין אומר ברוך דיין האמת מתניתין כשהיו שלמים ונשתנו. אבל אם היה כן ממעי אמו אומר ברוך משנה את הבריות.

הרואה אילנות נאים ובני אדם נאים אומר ברוך שכן ברא בריות נאות בעולמו. מעשה ברבן גמליאל שראה גויה אשה נאה ובירך עליה. לא כן אמר רבי זעירא בשם רבי יוסי בר חנינא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן (דברים ז) לא תחנם לא תתן להם חן. מה אמר אבסקטא"may no harm befall you" לא אמר. אלא שכך ברא בריות נאות בעולמו. שכן אפילו ראה גמל נאה סוס נאה חמור נאה אומר ברוך שברא בריות נאות בעולמו. זו דרכו של רבן גמליאל להסתכל בנשים?! אלא דרך עקמומיתה היתה. כגון ההן פווסרוס name of windy road והביט בה שלא בטובתו.

קרא הגבר אומר ברוך חכם הרזים (איוב לח) מי שת בטוחות חכמה וגו׳. אמר רבי לוי בערביא קורין לאימרא יובלא (יהושע ו) והיה במשוך בקרן היובל. באפריקא קורין לנידה גלמודה (ישעיהו מט) ואני שכולה וגלמודה. ברומי צווחין לתרנגולא שכוי או מי נתן לשכוי בינה.

הרואה אוכלוסין אומר ברוך חכם הרזים. כשם שאין פרצופין דומין זה לזה כך אין דעתן דומה זה לזה. בן זומא כשהיה רואה אכלוסין בירושלים אומר ברוך שברא כל אלו לשמשיני כמה יגע אדם הראשון עד שלא אכל פרוסה. חרש זרע ניכש עידר קצר עימר דש זרה בירר טחן הרקיד לש וקיטף ואפה ואח"כ אכל פרוסה. ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני.

ראה כמה יגיעות יגע אדם הראשון עד שמצא חלוק ללבוש. גזז וליבן וניפס וצבע וטווה וארג כבס ותפר ואח״כ מצא חלוק ללבוש ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו מתוקן לפני. כמה בעלי אומניות משכימים ומעריבים ואני עומד בשחרית ומוצא כל אלו לפני. וכן היה בן זומא אומר אורח רע מהו אומר וכי מה אכלתי משל בעל הבית וכי מה שתיתי משל בעל הבית חתיכה אחת אכלתי לו כוס יין שתיתי לו וכל טורח שטרח לא טרח אלא בשביל אשתו ובניו. אבל אורח טוב אומר ברוך בעל הבית זכור בעל הבית לטובה כמה יין הביא לפני כמה חתיכות הביא לפני כמה טורח טרח לפני כל מה שטרח לא טרח אלא בשבילי. וכן הוא אומר (איוב לו) זכור כי תשגיא פעלו אשר שוררו אנשים:

הלכה ב משנה על הזיקים shooting stars ועל הזועות earthquakes ועל הברקים ועל הרעמים ועל הרוחות הוא אומר ברוך שכחו מלא עולם.

על ההרים ועל הגבעות ועל הימים ועל הנהרות ועל המדברות הוא אומר ברוך עושה בראשית.

רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול בזמן שהוא רואה לפרקים

על הגשמים ועל בשורות טובות הוא אומר ברוך הטוב והמטיב ועל שמועות הרעות הוא אומר ברוך דיין אמת:

גמרא תני בר קפרא מתריעין על הזועות. שמואל אמר אין עבר ההן זיקא בכסיל מחריב העולם. מתיבון לשמואל ואנן חמין ליה עבר אמר להון לית איפשר או לעיל מינה או לרע מינה. שמואל אמר חכים אנא בשקקי שמיא כשקקי נהרדעי קרתי.בקי אני בשבילי רקיע כשבילי עירי בר מן ההן זיקא לית אנא ידע מה הוא. וכי שמואל עלה לשמים? אלא על שם (איוב לח) מי יספר שחקים בחכמה.

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה באין זועות לעולם? אמר ליה בעון תרומה ומעשרות. כתוב אחד אומר (דברים יא) תמיד עיני ה' אלהיך בה וכתוב אחד (תהלים קד) המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו. הא כיצד יתקיימו שני כתובין הללו? בשעה שישראל עושין רצונו של מקום ומוציאין מעשרותיהן כתיקונן תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית השנה ואינה ניזוקת כלום. בשעה שאין ישראל עושין רצונו של מקום ואינן מוציאין מעשרותיהן כתיקונן המביט לארץ ותרעד. אמר ליה בני חייך כך היא סברא דמילתא. אבל כך עיקרו של דבר אלא בשעה שהקב"ה מביט בבתי תיטריות ובבתי קרקסיות יושבות בטח ושאנן ושלוה ובית מקדשו חרב הוא אפילון לעולמו להחריבו. הה"ד (ירמיהו כה) שאוג ישאג על נוהו. בשביל נויהו. אמר ר' אחא בעון משכב זכר. אמר הקב"ה אתה זיעזעתה איברך על דבר שאינו שלך. חייך שאני מזעזע עולמי על אותו האיש. ורבנן אמרו מפני המחלוקת. (זכריה יד) ונסתם גיא הרי כי יגיע גיא הרים אל אצל. אמר רבי שמואל אין רעש אלא הפסק מלכות. כמה דאת אמר (ישעיהו יג) ותרעש הארץ ותחל. מפני מה (שם) כי קמה על בבל מחשבות ה'.

אליהו ז"ל שאל לר' נהוריי מפני מה ברא הקב"ה שקצים ורמשים בעולמו? אמר לו לצורך נבראו בשעה שהבריות חוטאין הוא מביט בהן ואמר מה אלו שאין בהן צורך הרי אני מקיימן אלו שיש בהן צורך לכ"ש. אמר ליה עוד הן יש בהן צורך זבוב לצירעה, פשפש לעלוקתה, נחש לחפפית, שבלון לחזיות, סממית לעקרב:

פיסקא על הברקים וכו' רבי ירמיה ורבי זעירא בשם רב חסדאי דיו פעם אחת בכל היום. אמר רבי יוסי מה אנן קיימין? אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אם במפסיקין מברך על כל אחת ואחת. חייליה דרבי יוסי מן הדא. היה יושב בחנותו של בשם כל היום אינו מברך אלא אחת. אבל אם היה נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ופעם. אתא

אמר רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי אם בטורדין דיו פעם אחת ביום. אי מפסיקין מברך על כל אחת ואחת.

היה יושב בבית הכסא או בבית ספיקריא toilet room אם יכול לצאת ולברך בתוך כדי דיבור יצא. ואם לאו לא יצא. רבי ירמיה בעי היה יושב בתוך ביתו ערום מהו שיעשה ביתו כמו מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך. היה יושב במגדל ערום מגדל מהו שיעשה לו כמין מלבוש ויוציא ראשו חוץ לחלון ויברך:

פיסקא על הרוחות אומר ברוך שכחו מלא עולם. מתניתא בשבאין בזעף אבל שבאים בנחת אומר ברוך עושה בראשית. אמר רבי יהושע בן חנניה בשעה שהרוח יוצא לעולם. הקב"ה משברו בהרים ומרשלו בגבעות. ואומר לו תן דעתך שלא תזיק בריותי. מה טעם (ישעיהו מז) כי רוח מלפני יעטוף. משלהי ליה.עייף כמה דאת אמר (תהלים קמב) בהתעטף עלי רוחי. כל כך למה? ר' חונא בשם רבי אחא ונשמות אני עשיתי. בשביל נשמות שעשיתי.

אמר רבי הונא בשלשה מקומות יצא הרוח שלא במשקל וביקש להחריב את העולם כולו. אחת בימי יונה. ואחת בימי אליהו. ואחת בימי איוב. בימי יונה (יונה א) וה' הטיל רוח גדולה. בימי איוב (איוב א) והנה רוח גדולה באה מעבר המדבר וגומר. בימי אליהו מניין (מלכים א יט) והנה ה' עובר ורוח גדולה חזק מפרק הרים. אמר רבי יודן בר שלום נימר אותו של איוב בשבילו היה, ושל יונה בשבילו היה, אין לך אלא של אליהו שהיה קוסמיקון.universal והנה ה' עובר וגו'. ואחר כך רעש ואחר הרעש אש לא באש ה':

פיסקא רבי יהודה אומר הרואה את הים הגדול אומר ברוך שעשה את הים הגדול. בזמן שהוא רואה לפרקים. וכמה הוא פרק אחד לשלשים יום. שמעון קמטריא שאל לרבי חייא בר בא בגין דאנא חמר, וסליק לירושלים בכל שנה מהו שנקרע?

אמר ליה אם בתוך שלשים יום אי אתה צריך לקרוע. לאחר שלשים יום צריך אתה לקרוע.

רבי חונא שמעון קמטריא בשם רבי שמואל בר נחמן (שופטים יח) ויהונתן בן גרשום בן מנשה נון תלוי. אם זכה בן משה ואם לאו בן מנשה. חברייא בעון קומי רבי שמואל בר נחמן כומר היה לעבודה זרה והאריך ימים?! אמר לון על ידי שהיה עינו צרה בעבודה זרה שלו. כיצד היתה עינו רעה בעבודה זרה שלו. הוה בר נש אתא למיקרבה תור או אימר או גדי לעבודה זרה ואמר ליה פייסיה עלי. והוא אמר ליה מה זו מועילה לך. לא רואה ולא שומעת לא אוכלת ולא שותה לא מטיבה ולא מריעה ולא מדברת. אמר ליה חייך ומה נעביד. ואמר ליה אזיל עביד ואייתי לי חד פינך קערה דסולת ואתקין עלוי עשר ביעין, ואתקין קומוי והוא אכל מכל מה דאתי, ואנא מפייס ליה עלך. מכיון דאזיל ליה, הוה אכיל לון.... זימנא חדא אתא חד בר פחין, איש ״חוצפני״ אמר ליה כן. אמר ליה אם אין מועילה כלום את מה עביד הכא? אמר ליה בגין חיי. כיון שעמד דוד המלך שלח והביאו אמר ליה את בן בנו של אותו צדיק ואת עובד עבודה זרה. אמר ליה כך אני מקובל מבית אבי אבא מכור עצמך לעבודה זרה ואל תצטרך לבריות. אמר ליה חס ושלום לא אמר כן אלא מכור עצמך לעבודה שהיא זרה לך ואל תצטרך לבריות. כיון שראה דוד כך שהוא אוהב ממון מה עשה העמידו קומוס על תיסבריות a superintendent on his treasures שלו. הה״ד (דברי הימים א כו) ושבואל בן גרשם בן משה נגיד על האוצרות.

שבואל ששב אל אל בכל לבו ובכל כחו. נגיד על האוצרות שמינוהו על תיסבוריות שלו. מתיבין לרבי שמואל בר נחמן והא כתיב (שופטים יח) עד יום גלות הארץ? אמר לון כיון שמת דוד עמד שלמה וחילף סנקליטין שלו. וחזר לקילקולו הראשון. הה״ד (מלכים א יג) ונביא אחד זקן יושב בבית אל וגו׳. אמרין הוא הוה.

הרואה את החמה בתקופתה ואת הלבנה בתקופתה ואת הרקיע בטיהרו. אומר ברוך עושה בראשית. אמר רב חונה הדא דתימר בימות הגשמים בלבד לאחר שלשה ימים.שירד גשם ונטהר הרקיע הה״ד (איוב לז) ועתה לא ראו אור וגו׳.

הרואה את הלבנה בחידושה אומר ברוך מחדש חדשים. עד איכן? רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוסי עד שתראה בחצי המטה. רבי אחא ורבי חנינא בשם רבי יוסי עד שתתמלא פגימתה. רבנן דקיסרין אמרין עד ארבעה עשר יום. אמר רבי יוסי בי רבי בון ויאות. כלום מתמלאת פגימתה אלא עד י״ד יום. הא כל י״ד יום צריך לברך.

בתפילה רבי יוסי בר נהורייא אמר מקדש ישראל מחדש חדשים. רבי חייא בר אשי אמר מקדש ישראל וראשי חדשים. שמואל אמר צריך לומר והשיאנו. רב אמר צריך להזכיר בה זמן. תני רב הושעיא (בראשית א) והיו לאותות ולמועדים ולימים ולשנים???אלמא צריך להזכיר זמן

העובר בין הקברות מהו אומר בא״י מחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן ברוך נאמן בדברו ומחיה המתים. רבי חייא בשם רבי יוחנן היודע מספרכם הוא יעורר אתכם הוא יגלה את העפר מעל עיניכם בא״י מחיה המתים. רבי אליעזר בשם רבי חנינא אשר יצר אתכם בדין וכלכל אתכם בדין וסילק אתכם בדין ועתיד להחיותכם בדין היודע מספרכם הוא יגלה עפר מעיניכם ברוך מחיה המתים. הה״ד במתי ישראל. אבל במתי אומות העולם אומר (ירמיהו נ) בושה אמכם מאד חפרה יולדתכם וגו׳.

הרואה הקשת בענן אומר בא״י זוכר הברית. רבי חייא בשם רבי יוחנן נאמן בבריתו וזוכר הברית. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כל ימיו של רבי שמעון בן יוחאי לא נראתה הקשת בענן. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר בקעה בקעה התמלאי דינרי זהב והיתה מתמלאה. רבי

חזקיה בשם רבי ירמיה כן הוה רבי שמעון בן יוחאי אומר אני ראיתי בני העולם הבא ומיעוטין הן. אין תלתין אינון אנא וברי מנהון. אין תרין אינון אנא וברי אינון. רבי חזקיה בשם רבי ירמיה כך היה רבי שמעון בן יוחאי אומר יקרב אברהם מן גביה ועד גביי. ואנא מקרב מן גביי ועד סוף כל דרי. ואין לא יצרף אחיה השילוני עמי ואנא מקרב כל עמא.

וכי מה ראו לסמוך בשורות טובות לגשמים. רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (משלי כה) מים קרים על נפש עיפה שמועה טובה מארץ מרחק. וכמה גשמים ירדו ויהא אדם צריך לברך? רבי חייא בשם רבי יוחנן בתחילה כדי רביעה ובסוף כדי שיודחו פניה. רבי ינאי בשם רבי ישמעאל בשם רבי שמעון בן לקיש בתחילה כדי רביעה ולבסוף כדי שתשרה המגופה. ויש מגופה נשרית? אלא רואין אותה כאלו היא שרויה. רבי יוסי בשם רבי יהודה ורבי יונה ורבי יהודה בשם שמואל בתחילה כדי רביעה ולבסוף אפילו כל שהוא. רבי יוסה בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה.שיעורים הללו רבי חזקיה ורבי נחום ורב אדא ורב בימי, הוון יתבין. אמר רבי תנחום לרב אדא בר אבימי לא מסתבראאלא לברכה נאמר. אמר ליה הין. אמר רבי חזקיה לרב אדא בר אבימי לא מסתברא להפסיק תענית נאמר אמר ליה אין. אמר ליה למה אמרת ליה הין הכין? אמר ליה כשיטת רבי. אמר רבי מנא לרבי חזקיה, מני רביה? אמר ליה רבי זעירא. אמר ליה ואנן אמרינן רבי יוסי בשם רבי זעירא להפסיק תענית נאמרה.

רבי יהודה בר יחזקאל אמר אבא מברך על ירידת גשמים יתגדל ויתקדש ויתברך ויתרומם שמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת ממניען זו מזו. (איוב לו) כי יגרע נטפי מים כד״א (ויקרא כז) ונגרע מערכך. אמר רבי יודן ולא עוד אלא שהוא מורידן במידה. שנאמר (איוב כח) ומים תיכן במידה.

רבי יוסי בר יעקב סלק מבקרא רבי יודן מגדליא. עד דהוא תמן נחת מיטרא ושמע קליה אמר אלף אלפין וריבי ריבוון חייבין להודות לשמך מלכינו על כל טיפה וטיפה שאת מוריד לנו שאת גומל טובה לחייבים. אמר ליה הדא מנא לך. אמר ליה הכין הוה רבי סימון מברך על ירידת גשמים. וכמה גשמים ירדו ויהא בהן כדי רביעה מלא כלי מחזיק שלשה טפחים דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר בתחילה טפח ובשנייה שני טפחים ובשלישית שלשה טפחים. תני רבי שמעון בן אלעזר אומר אין לך טפח יורד מלמעלה שאין הארץ מעלה כנגדו שני טפחים. מאי טעמא (תהלים מב) תהום אל תהום קורא לקול צינוריך. ואמר רבי לוי המים העליונים זכרים והתחתונים נקבות. מה טעם (ישעיהו מה) תפתח ארץ. כנקבה הזאת שהיא פותחת לפני הזכר. (שם) ויפרו ישע זו פריה ורבייה. (שם) וצדקה תצמיח יחד זו ירידת הגשמים. (שם) כי אני ה' בראתיך לכך בראתיה לתיקונו ולריישובו של עולם. רבי אחא תנא לה בשם רבי שמעון בן גמליאל ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעה את הארץ. רבי חנינא בר יקא בשם רבי יהודה שורשי חטה בוקעין בארץ נ' אמה. שורשי תאינה רכים בוקעין בצור. תני רבי ישמעאל בן אלעזר אומר אין הארץ שותה אלא לפי חיסומה.רק כשיעור שהאילן "מכסה הארץ" אם כן מה יעשה שורשי חרוב מה יעשו שורשי שקמה? אמר רבי חנינא אחת לשלשים יום תהום עולה ומשקה אותו. ומה טעמא (ישעיהו כו) אני ה' נוצרה לרגעים אשקנה.

אמר רבי זעירא תני תמן ראה זול בא לעולם ושובע בא לעולם נהר מספיק למדינה אומר ברוך הטוב והמטיב. אמרו לו מת אביו אומר ברוך דיין האמת. מת והורישו אומר ברוך הטוב והמטיב:

הלכה ג משנה בנה בית חדש וקנה כלים חדשים אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה.

מברך על הרעה מעין הטובה. ועל הטובה מעין הרעה.

והצועק לשעבר הרי זה תפלת שוא. כיצד היתה אשתו מעוברת ואומר יהי רצון שתלד אשתי זכר הרי זו תפלת שוא. היה בא בדרך ושמע קול צווחה בעיר ואומר יהי רצון שלא יהיה בתוך ביתי הרי זו תפלת שוא:

גמרא אמר רבי חייא בר בא לא סוף דבר חדשים אלא אפילו שחקים כאילו הם חדשים לו. רבי יעקב בר זבדי בשם ר׳ חייא בר אבא אמר קנה אומר ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. ר׳ בא אבוה דרבי בא מארי בשם רבי אחא קנה אומר ברוך שהגיענו לזמן הזה. ניתן לו אומר ברוך הטוב והמטיב. לבש בגדים אומר ברוך מלביש ערומים.

העושה סוכה לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות סוכה. לאחרים לעשות לו סוכה לשמו. נכנס לישב בה אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לישב בסוכה. משהוא מברך עליה לילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד. מעתה העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קידשנו במצותיו וציונו לעשות לולב. לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו אומר על נטילת לולב ואשר החיינו. ומברך בכל שעה ושעה שהוא נוטלו. העושה מזוזה לעצמו אומר לעשות מזוזה. לאחר לעשות מזוזה לשמו. כשהוא קובע אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וציונו על מצות מזוזה העושה תפילין לעצמו וכו׳ לאחר וכו׳. כשהוא לובש אומר על מצות תפילין. העושה ציצית לעצמו אומר וכו׳ לאחר וכו׳ נתעטף וכו׳. התורם והמעשר אומר ברוך אקב״ו להפריש תרומה ומעשר. לאחר להפריש תרומה ומעשר לשמו. השוחט צריך לברך בא״י אמ״ה אקב״ו על השחיטה. המכסה אומר על כיסוי הדם. המל צריך לברך ברוך אקב״ו על המילה. אבי הבן אומר ברוך אקב״ו להכניסו בבריתו של אברהם אבינו. העומדים שם צריכין לומר כשם שהכנסתו לברית כן תכניסהו לתורה ולחופה. המברך צריך לברך ברוך אשר קידש ידיד מבטן וחוק בשאירו שם וצאצאיו חתם באות ברית

קודש על כן בשכר זאת אל חי חלקינו צורינו צוה להציל ידידות שאירנו משחת. ברוך אתה ה׳ כורת הברית.

מצות אימת מברך עליהן? רבי יוחנן אומר עובר לעשייתן. רב הונא אומר בשעת עשייתן. אתיא דרב הונא כשמואל דאמר רבי יוסי בי ר׳ בון בשם שמואל כל המצות טעונות ברכה בשעת עשייתן חוץ מתקיעה וטבילה.שמברך ״אחר״ עשייתן ויש אומרים קדושין בבעילה. אמר רבי יונה אית לך חוריי: תפילין של יד עד שלא יחלוץ.כל זמן שלא חלצן יכול לברך עליהן ושל ראש

עד שלא ייבה, לא ייבה. מן דייבה, הא ייבה.???לפני שנכנס למקווה, הא לא נכנס, ומשנכנס, הא כבר נכנס!!

שחיטה אימת הוא מברך עליה? רבי יוחנן אומר עובר לשחוט. יוסי בן נהוראי אומר משישחוט. למה? שמא תתנבל שחיטתה. מעתה משיבדק הסימנין! חזקת בני מעיים כשרים. תני שחטה ונטלו הזאבים מעיה כשירה. וחושש שמא ניקבה. רבי בא בשם רבנן דתמן בני מעיים בחזקת כושר:

פיסקא הצועק לשעבר כו׳ דבית ינאי אומר ביושבת על המשבר. היא מתניתא הא קודם כן יצלי. אמר יהודה בן פזי אף היושב על המשבר יכול להשתנות על שם (ירמיהו יח) הנה כחומר ביד היוצר. ר׳ בשם דבית ינאי עיקור עיבור של דינה זכר היה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. הדא היא (בראשית ל) ואחר ילדה בת ותקרא את שמה דינה. מאחר שנתפללה רחל נעשית נקבה. ואמר רבי יהודה בן פזי בשם דבית רבי ינאי אמנו רחל מנביאות הראשונות היתה. אמרה עוד אחר יהיה ממני. הדא הוא דכתיב (שם) יוסף ה׳ לי בן אחר. בנים אחרים לא אמרה. אלא עוד אחר יהי׳ ממני.

היה בא מדרך מהו אומר בטוח אני שאין אלו בתוך ביתי. הלל הזקן אומר (תהלים קיב) משמועה רעה לא יירא:

הלכה ד משנה הנכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בן עזאי אומר ארבע שתים בכניסתו ושתים ביציאתו ונותן הודאה לשעבר וצועק על העתיד לבא:

גמרא נכנס לכרך מתפלל שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. ביציאתו אומר מודה אני לפניך ה' אלהי וכו' בן עזאי אומר מברך ארבע. שתים בכניסתו ושתים ביציאתו בכניסתו הוא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שתכניסני לכרך זה לשלום. נכנס אומר מודה אני לפניך ה' אלהי ואלהי אבותי שנכנסתי לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוציאני מתוכו לשלום. כשיצא אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתוציאנו מכרך זה לשלום. יצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהוצאתני לשלום כן יהי רצון מלפניך שתוליכני לביתי לשלום או למקום פלוני לשלום הדא דאמר במדורות עכו"ם אבל בישראל אין צריך לברך. אם היה מקום שהורגין שם אפילו מדורות ישראל צריך לברך נכנס לבית הכסא מברך שתים אחת בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר. כבוד לכם המכובדים משרתי קודש דרך ארץ הוא פנו דרך ברוך האל הכבוד. כשהוא יוצא מהו אומר. ברוך אשר יצר את האדם בחכמה נכנס למרחץ מתפלל שתים בכניסתו ואחת ביציאתו. בכניסתו מהו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלהי שתצילני משריפת האש ומהיזק החמין ומן המפולת. ואל יארע דבר בנפשי. ואם יארע תהא מיתתי כפרה על כל עונותי ותצילני מזו ומכיוצא בו לעתיד לבוא. כשהוא יוצא אומר מודה אני לפניך ה' אלהי שהצלתני מן האור אמר רבי אבהו הד"א במרחץ שהיא ניסוקת אבל במרחץ שאינה ניסוקת אינו אומר אלא מהיזק חמין בלבד

רבי חלקיה ורבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי תפלת המרחץ אינה טעונה עמידה:

הלכה ה משנה חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. שנא׳ (דברים ז) ואהבת את ה׳ אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך בכל לבבך בשני יצרים ביצר טוב וביצר רע. בכל נפשך אפילו נוטל את נפשך. בכל מאודך בכל ממונך. דבר אחר בכל מאודך בכל מידה ומידה שהוא מודד לך בכל הוי מודה לו מאד מאד.

לא יקל אדם את ראשו כנגד שער המזרח שהוא מכוון כנגד בית קדשי הקדשים. ולא יכנס להר הבית במקלו ובמנעלו ובפונדתו ובאבק שעל רגליו ולא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר.

כל חותמי ברכות שבמקדש היו אומרים מן העולם. ומשקלקלו המינין אמרו אין עולם אלא אחד התקינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם והתקינו שיהא אדם שואל את שלום חבירו בשם. שנאמר (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם ויאמר לקוצרים (שופטים ו) ה׳ עמכם ואומר ה׳ עמך גבור החיל ואומר (משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך ואומר (תהלים קיט) עת לעשות לה׳ הפרו תורתך ר׳ נתן אומר הפרו תורתך עת לעשות לה׳:

גמרא רבי ברכיה בשם רבי לוי על שם (תהלים לב) ואתה מרום לעולם ה׳. לעולם ידך על עליונה. בנוהג שבעולם מלך ב״ו יושב ודן כשהוא נותן דימוס״מוחל״ הכל מקלסין אותו. וכשהוא נותן ספקולהדין מיתה הכל מרננים אחריו. למה ששטף בדינו. אבל הקב״ה אינו כן אלא ואתה מרום לעולם ה׳ לעולם ידך על עליונה. רבי הונא בשם רבי אחא (תהלים קא) לדוד מזמור חסד ומשפט אשירה לך ה׳ אזמרה אמר דוד לפני הקב״ה אם חסד אתה עושה עמי אשירה ואם משפט אתה עושה עמי אשירה. בין כך ובין כך לה׳ אזמרה. אמר רבי תנחומא בן יהודה (תהלים נו) באלהים אהלל דבר בה׳ אהלל דבר בין על מדות הדין בין על מדות הרחמים אהלל דבר. ורבנן אמרין (תהלים קטז) כוס ישועות אשא ובשם ה׳ אקרא

צרה ויגון אמצא ובשם ה׳ אקרא בין כך ובין כך ובשם ה׳ אקרא. אמר רבי יודן בן פילה הוא שאיוב אמר (איוב כ) ה׳ נתן וה׳ לקח יהי שם ה׳ מבורך. כשנתן ברחמים נתן. וכשלקח ברחמים לקח. ולא עוד אלא כשנתן לא נמלך בבריה וכשלקח נמלך בבית דינו. אמר רבי אלעזר כל מקום שנאמר וה׳ הוא ובית דינו. בנין אב שבכולם (דברי הימים ב יח) וה׳ דבר עליך רעה.

עשה מאהבה ועשה מיראה. עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא. עשה מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט.

שבעה פרושין הן פרוש שיכמי. ופרוש ניקפי. ופרוש קיזאי. פרוש מה הנכיי. פרוש אדע חובתי ואעשנה. פרוש יראה. פרוש אהבה. פרוש שיכמי- טעין מצוותא על כיתפא... פרוש ניקפי- אקיף ליתן לי...בהקפה ואנא עביד מצוה. פרוש קיזאי- עביד חדא חובה וחדא מצוה ומקזז״שובר״ חדא בחדא. פרוש מה הנכייה- מאן דאית לי מה נא מנכי עביד מצוה.אני ״מנכה משלי״ לעשות מצווה פרוש אדע חובתי ואעשה- הי דא חובתה עבדית דאעבד מצוה כוותה.איזה עבירה עשיתי... פרוש יראה- כאיוב. פרוש אהבה- כאברהם אין לך חביב מכולם אלא פרוש אהבה כאברהם. אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב (נחמיה ט) ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא (שם) וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא (תהלים קט) ולבי חלל בקרבי

רבי עקיבה הוה קיים מיתדון קומי טונוסטרופוס הרשע. אתת ענתה דקרית שמע. שרי קרי קרית שמע וגחך אמר ליה סבא אי חרשמכשף את אי מבעט ביסורין את. אמר ליה תיפח רוחיה דההוא גברא. לא חרש אנא ולא מבעט ביסורין אנא. אלא כל יומי קריתי פסוק זה והייתי מצטער ואומר אימתי יבואו שלשתן לידי. (דברים ו) ואהבת את ה׳ אלהיך בכל

לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך. רחמתיה בכל לבי ורחמתיה בכל ממוני. ובכל נפשי לא הוה בדיק לי וכדון דמטת בכל נפשי והגיעה זמן קרית שמע ולא אפלגא דעתי. לפום כן אנא קרי וגחך לא הספיק לומר עד שפרחה נשמתו

נחמיה עימסוני שימש את רבי עקיבה עשרים ושתים שנה ולמדו אתים וגמים ריבויין. אכין ורקין מיעוטין אמר ליה מהו הוא ההן דכתיב (שם) את ה׳ אלהיך תירא אמר ליה אותו ואת תורתו:

פיסקא לא יקל אדם את ראשו וכו׳ תני המטיל מים הרי זה הופך פניו כלפי צפון. המיסך את רגליו הרי זה הופך פניו כלפי דרום. בעומד בגליל קמיירי (כדיי שיהא פניו כלפי המקדש)

אמר רבי יוסי בי רבי בון הדא דאמר מתניתא מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום. ובלבד במקום שאין שם כותל. תני המיסך את רגליו לא יתן פניו למזרח ואחוריו למערב אלא לצדדין. ר׳ יהודה אומר בשעת המקדש רבי יוסי אומר מן הצופים ולפנים. רבי עקיבה אומר בכל מקום ובלבד במקום שאין בו כותל. אמר רבי עקיבה נכנסתי אחר רבי יהושע לראות המעשה אמר לו מה ראיתה אמר להן ראיתיו יושב וצידו כלפי מערב ולא פירע עד שישב ולא ישב עד ששיפשף ולא קינח בימין אלא בשמאל. אף שמעון בן עזאי היה אומר כן נכנסתי אחר רבי עקיבה לראות את המעשה אמר לו מה ראיתה וכו׳.

תני לא יכנס אדם בהר הבית במנעלו ובאבק שעל רגליו ומעותיו צרורות בסדינו ואפונדתו עליו מבחוץ. מה טעם? (קהלת ד) שמור רגליך כאשר תלך אל בית האלהים. רבי יוסי בר יהודה אומר הרי הוא אומר (אסתר ד) ויבא עד לפני שער המלך כי אין לבא אל שער המלך בלבוש שק. אמר לפני ליחה סרוחה כן. על אחת כמה וכמה לפני שער המקום. לא יעשנו קפנדריא ורקיקה מקל וחומר. מה אם נעילה שהוא של כבוד

את אומר אסור. רקיקה שהוא של בזיון לא כל שכן! תני לא היו עונין אמן בבית המקדש מהו היו אומרים? ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. מניין שלא היו עונין אמן במקדש? תלמוד לומר (נחמיה ט) קומו וברכו את ה' וגו' מניין על כל ברכה וברכה? ת"ל (שם) ומרומם על כל ברכה ותהילה.

אמר ר' יהושע דרומיא שלשה דברים גזרו בית דין של מטה והסכים בית דין של מעלה עמהן. ואילו הן: חרמה של יריחו ומגילת אסתר ושאילת שלום בשם. חרמה של יריחו (יהושע ז) חטא ישראל. ולא יהושע גזר. אלא מלמד שהסכימו בית דין של מעלה עמהן. מגילת אסתר (אסתר י) קיימו וקבלו וגו'. רב אמר וקבל כתיב מלמד שהסכימו. ושאילת שלום בשם. (רות ב) והנה בועז בא מבית לחם וכו' ומנין שהסכימו בית דין של מעלה עמהן? תלמוד לומר (שופטים ו) וירא אליו מלאך ה' ויאמר אליו ה' עמך גבור החיל. רבי אבון בשם רבי יהושע בן לוי אף המעשרות. שנאמר (מלאכי ג) הביאו את כל המעשר וגו'.

מהו "עד בלי די"? רבי יוסי בר שמעון בר בא בשם ר' יוחנן דבר שאי אפשר לו לומר "דיי", הוא ברכה. ר' ברכיה ור' חלבו ורב אבא בר עילאי בשם רב עד שיבלו שפתותיכם מלומר דיינו ברכות. דיינו ברכות.

(משלי כג) אל תבוז כי זקנה אמך אמר ר' יוסי בר בון אם נתיישנו דברי תורה בפיך אל תבוזה עליהן, מה טעמא? אל תבוז כי זקנה אמך. אמר ר' זעירא אם נזדקנה אומתך עמוד וגדרה כשם שעשה אלקנה שהיה מדריך את ישראל לפעמי רגלים. הה"ד (שמואל א א) ועלה האיש מעירו וגו'.

(תהלים קיט) עת לעשות לה' הפרו תורתך רבי נתן מסרס קראי הפרו תורתך עת לעשות לה'. רבי חלקיה בשם רבי סימון מפרש ר"ן העושה תורתו עתים הרי זה מיפר ברית. מ"ט? הפרו תורתך עת לעשות לה'.

תני רבי שמעון בן יוחאי אומר אם ראית את הבריות שנתייאשו ידיהן מן התורה מאד עמוד והתחזק בה ואתה מקבל שכר כולם. מ״ט הפרו תורתך עת לעשות לה׳.

הלל הזקן היה אומר בשעה דמכנשין בדר.אנשים מתקבצין לשמוע תורה, פזרהו ובשעה דמבדרין כנוש. וכן היה הלל אומר אם ראית את התורה שהיא חביבה על ישראל והכל שמחין בה בדר. ואם לאו כנוש.

אמר רבי אלעזר מה התינוק הזה צריך לינק בכל שעה שביום כך כל אדם שבישראל צריך ליגע בתורה בכל שעות שביום. רבי יונה בשם רבי יוסי בן גזירה כל פיטטיא בישין ופיטטיא דאורייתא טבין. כל כדבייא בישין וכדבייא דאורייתא טבין. אמר רבי שמעון בן לקיש במגילת חסידים מצאו כתיב יום תעזביני ימים אעזבך. לשנים שיצאו אחד מטבריא ואחד מציפורין ופגעו זה בזה בחדא משכנא לא הספיקו לפרוש זה מזה עד שהלך זה מיל וזה מיל נמצאו רחוקין זה מזה שני מילין. ואשה שהיתה יושבת וממתנת לאיש. כל זמן שהיתה בדעתו להינשא לה היתה יושבת וממתנת לו. כיון שהפליג דעתו ממנו היא היתה הולכת ונישאת לאחר.

תני בשם רבי מאיר אין לך אחד מישראל שאינו עושה מאה מצותברכות בכל יום. קורא את שמע ומברך לפניה ולאחריה ואוכל את פתו ומברך לפניה ולאחריה ומתפלל שלשה פעמים של שמונה עשרה וחוזר ועושה שאר מצות ומברך עליהן. וכן היה רבי מאיר אומר אין לך אדם בישראל שאין המצות מקיפות אותו. תפילין בראשו ותפילין בזרועו ומזוזה בפתחו מילה בבשרו ארבע ציציות בטליתו מקיפין אותו. הוא שדוד אמר (תהלים קיט) שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך. וכן הוא אומר חונה מלאך ה׳ סביב ליראיו ויחלצם. נכנס למרחץ ראה את עצמו ערום אמר אוי לי שאני ערום מן המצות כיון שהביט במילה שלו התחיל לקלס להקב״ה. (תהלים יב) למנצח על השמינית מזמור לדוד

אמר רבי אלעזר בשם רבי חנינא תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם. מה טעם (ישעיהו נד) וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך: